

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการสรุปจากบทความ เอกสาร ฯลฯ และ
ความเห็นจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาที่อยู่ในระดับนโยบายและผู้ปฏิบัติงานจริง
ในพื้นที่

ผลการศึกษาและผลสัมภาษณ์ตามหัวข้อสรุปได้ดังนี้

บทบาท กอ.สสส.จชต. ในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบ

1. ความเหมาะสมในการจัดตั้ง กอ.สสส.จชต. ตามโครงสร้างปัจจุบันเพื่อแก้ไขปัญหา การก่อความไม่สงบ

ผลการศึกษาภายหลัง 1 มิถุนายน 2548 จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องหลายท่านในเรื่อง
โครงสร้าง กอ.สสส.จชต. ผู้ให้สัมภาษณ์จะพูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้น และสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ
หลายด้านและมีผลกระทบในการปฏิบัติ มีประเด็นที่น่าสนใจกล่าวคือ การจัดโครงสร้างของ
กอ.สสส. จชต. ตามคำสั่งที่ 200/48 ยังขาดโครงสร้างงานด้านการพัฒนา จึงยังไม่สอดคล้องกับ
ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ และรูปแบบในการบริหารจัดการยัง
ใช้รูปแบบทางทหาร ซึ่งฝ่ายอำนาจการใน กอ.สสส. จชต. ได้กล่าวไว้ดังนี้

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “วิธีการ การแก้ปัญหาการป้องกันและการปราบปรามการ
ก่อความไม่สงบ โจทย์มีอยู่ 2 ยุทธศาสตร์ใหญ่ ๆ คือ การป้องกันและการพัฒนาภายในนี้คือ โจทย์
ใหญ่ โครงสร้างต้องเป็นโครงสร้างที่สอดคล้องต่อยุทธศาสตร์ของการป้องกันและการพัฒนาภายใน
การป้องกันและการปราบปรามการก่อความไม่สงบมีวิธีคิดอยู่ 2 หลักใหญ่ ๆ คือยุทธศาสตร์ของ
การป้องกันและการพัฒนาภายใน มาดูโครงสร้างภายในของ กอ.สสส. จชต. โดยเฉพาะคำสั่ง 200/48
คำถามคือ มันวางกรอบตามยุทธศาสตร์นี้หรือไม่ ถ้าเราจะดูภายในโครงสร้างของ กอ.สสส.จชต.
โดยส่วนใหญ่จะวางโครงสร้างในลักษณะที่เป็น Military Type คือ มีฝ่ายอำนาจการ กำลังพล
ยุทธการ ข่าวก การส่งกำลัง โดยส่วนตัวมองว่าไม่ค่อยสอดคล้องกับตรงนี้เท่าไร เพราะเราไปเอา แบบ
Military Type โดยตรงแบบโคดๆ แล้ว adjust ปรับเข้าไปเลยเพราะง่ายและเคยชินแบบนี้โดย
ส่วนตัวมองว่าการวางโครงสร้างแบบนี้ค่อนข้างที่จะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่

ที่สำคัญคือ ถ้าเราเอากรอบของยุทธศาสตร์ของการพัฒนาและการป้องกันภายในควบคู่กันไป เราจะพบว่าโครงสร้างใหม่ที่รัฐบาลพยายามทำ คือ ศอ.บต. และ พ.ต.ท. 43 ต้องมีการบูรณาการ รวมกันน่าจะดีกว่า แต่ทุกวันนี้เราไม่มีการพัฒนามิแต่ Military Type เป็นหลักตรงนี้มันก็เลย ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ใหญ่ที่เป็นยุทธศาสตร์ของ ปปส. นี่คือโจทย์อันหนึ่ง ตอบไม่ได้ว่า โครงสร้างภายในเป็นอย่างไร โจทย์คือ เอายุทธศาสตร์ใน ปปส. มาเป็นตัวตั้งจะบอกได้ว่า โครงสร้างเป็นอย่างไร ควรจะมีโครงสร้างที่สอดคล้องทั้งเรื่องของการพัฒนา การป้องกันภายใน ควบคู่กันไปมากกว่า”

ผลกระทบต่อไปจากโครงสร้าง กอ.สสส. จชต. ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาจนถึงล่าสุด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผอ.กอ.สสส. จชต. จาครองผู้บัญชาการทหารสูงสุด พล.อ. สิริชัย รัญสิริ ซึ่งมีอำนาจสั่งการได้ทั้งตำรวจฝ่ายปกครองและส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องมีอำนาจอนุมัติงบประมาณและโยกย้ายหรือให้ความดีความชอบได้อย่างเต็มที่ และเมื่อเกิดเหตุการณ์ตากใบ เมื่อ 25 ตุลาคม 2547 มีผู้เสียชีวิต 85 ศพ ทำให้ พล.ท.พิศาล วัฒนวงษ์ศิริ แม่ทัพภาค 4 ขอย้ายตัวเอง ต่อมาเมื่อ เมษายน 2548 มีการแต่งตั้งรองแม่ทัพภาค 4 ขึ้นเป็นแม่ทัพ จนถึง ตุลาคม 2548 เปลี่ยนตัวแม่ทัพภาค 4 อีก 2 ท่าน จนปัจจุบัน (ตุลาคม 2549) กล่าวโดยสรุปตั้งแต่เหตุการณ์ปล้นปืนจนถึง ตุลาคม 2549 ใช้แม่ทัพภาคที่ 4 ไป 5 ท่าน ในส่วนของแม่ทัพภาคที่ 4 ที่ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบตามโครงสร้าง กอ.สสส. จชต. ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี(สนร.) 200 /48 ก็คือ พล.ท. ขวัญชาติ กล้าหาญ พล.ท. องค์กร ทองประสม และ พล.ท.วิโรจน์ บัวจรรยา ซึ่งทั้ง 3 ท่านนี้เป็น ผอ. กอ.สสส. จชต. ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบน้อยกว่าสมัยของ พล.อ. พัลลภ ปิ่นมณี มาก เพราะรับผิดชอบ เพียงด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีอำนาจเพียง เสนอแนะคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กส.ชต.) ในการ ปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการ การจัดสรรการแต่งตั้งโยกย้าย การให้ความดีความชอบ และให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น ดังนั้น จากผลกระทบดังกล่าวจึงเกิด ปัญหาในด้านเอกภาพการบังคับบัญชา เช่น ความเห็นของ พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง ทำหน้าที่ในฝ่าย นโยบายและแผน กอ.สสส.จชต. ให้ความเห็นว่า “กอ.สสส.จชต. ตามโครงสร้างปัจจุบันนั้น ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรเนื่องจากขาดเอกภาพในการบังคับบัญชาโดยในโครงสร้างนั้นมีหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องมาก รวมทั้งบางหน่วยงานยังคงเป็นหน่วยระดับเดียวกัน กอ.สสส.จชต. เช่น สำนักงาน มหาดไทยส่วนหน้า (สง.มท.สน.) ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจส่วนหน้า (สปก.ตร.สน.) เป็นต้น สำหรับ โครงสร้างภายในนั้นยังไม่มีผลสมระหว่าง ทหาร ตำรวจ พลเรือน เท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะมี เฉพาะหน่วยงานทหาร รวมทั้งมีหน่วยงานมากเกินไป ทำให้ช่วงกว้างทางการบังคับบัญชามาก”

ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา คือ ปัญหาการสั่งการหน่วยได้บังคับบัญชาซึ่ง พ.อ. เบญจพล รังษิภาณุรัตน์ กล่าวไว้ดังนี้ “โครงสร้างนี้ กอ.สสส.จชต.ไม่สามารถสั่งการส่วนของตำรวจและสำนักข่าวกรองแห่งชาติได้ และส่วนนี้ขึ้นควบคุมทางยุทธการ ดังนั้น การที่จะควบคุมให้เด็ดขาดกระทำไม่ได้ เพราะแต่ละส่วนก็มีส่วนหัวของตัวเอง ดังนั้น พวกนี้จะฟัง 2 ส่วน ฟังจาก กอ.สสส.จชต. และผู้บังคับบัญชาตนเอง แต่ผู้บังคับบัญชาตนเองมีผลมากกว่า เพราะเขาต้องของบประมาณจากผู้บังคับบัญชาของเขา แม้ทัพภาค 4 ก็จะมีปัญหาในการสั่งหน่วยทหารที่ลงมาในพื้นที่ เนื่องจากหน่วยก็จะฟัง ผบ.ทบ. เนื่องจากการสั่งการไม่ตรงกับขีดความสามารถของหน่วย ทำให้แทนที่จะบริหารอยู่ที่ กอ.สสส.จชต. กลับต้องลงไปสั่งการทางยุทธวิธี จึงทำให้ระหว่างทหารด้วยกันก็ไม่แน่นแฟ้น ทางด้านฝ่ายปกครองก็จะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กอ.สสส.จชต. ส่วนใหญ่จะเป็นทางทฤษฎี แต่ก็มีจัดการให้บ้างบางกรณี เช่น หาราษฎรหรือแกนนำมาให้ได้บ้างเมื่อประสานไป”

และ พ.ต.อ.พัฒนารัฐ อังคะนาวิณก็มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า “ตัวนโยบาย 200/48 โครงสร้างต่างๆ ขอมรับว่าดี แต่มีบางอย่างที่นักการเมืองคุมอำนาจเอาไว้ กอ.สสส.จชต.เป็นเสมือนคนแต่ไม่มีวิญญูณ อยากให้แม่ทัพภาค 4 ใหญ่จริงมีอำนาจจริง ไม่ต้องการให้นายกรัฐมนตรีและผบ.ทบ.ลงมาเล่น เพราะตราบโคที่ลงมาแล้วผู้ใจไม่ได้ เขาจะดูถูกทั้งประเทศ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น แก้ได้ไม่ได้ แม่ทัพภาค 4 เป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดจะดีกว่า

เรื่องงานให้แม่ทัพภาค 4 รับผิดชอบ แต่เงินกับอำนาจไม่ได้ให้ การปรับแก้ควรให้แม่ทัพภาค 4 รับทั้งถูกและผิด และบริหาร 4 M ให้ได้ ตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมีที่นั่งให้ชัดเจน

ในการจัดโครงสร้างของ กอ.สสส.จชต. คิดว่าเหมาะสมเพราะ ผบ.ตร.ภูธรภาค 9 เป็น ผบ.ศปก.ตร.สน. แต่การจัดของ กอ.รมน.ใหม่นี้ ผบ.ตร.ภูธรภาค 9 ไม่มีที่นั่ง การดำเนินงานต่างๆ อาจจะกระทำไม่ได้ไม่เหมาะสมนักเพราะตำรวจขาดที่นั่งสำหรับผู้นำหน่วย เหมือนเอาลูกน้องเขามาทำงานแต่ไม่รู้หัวหน้อยู่ที่ไหน”

นอกจากนี้ นายตำรวจจาก ศปก.ตร. ส่วนหน้า ผู้ไม่ประสงค์ออกนามกล่าวถึงปัญหาด้านการประสานงานไว้ดังนี้ “ในเรื่องโครงสร้าง กอ.สสส.จชต. น่าจะมีปัญหาด้านการประสานงานมากกว่า ถ้าร่วมมือกันได้ไม่แบ่งฝ่ายถือว่าเป็นจุดแข็งของทำงาน การแบ่งงานในปัจจุบันกระทำไม่ได้ชัดเจนหรือยัง การทำงานในปัจจุบันตำรวจรู้สึกโดดเดี่ยว (ในระดับปฏิบัติ) การปรับโครงสร้างบ่อยๆ ไม่ได้แก้ไขปัญหา แต่เป็นการโยนความผิดให้กับผู้รับผิดชอบ อยากให้ปัญหาภาคได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ”

การจัดตั้ง กอ.สสส.จชต. ตามโครงสร้างปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นายอำเภอจังหวัดปัตตานี เห็นด้วยเพราะครอบคลุมทุกด้านแต่ต้องขับเคลื่อน ให้ถือปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยใช้การบูรณาการ สร้างเอกภาพในการทำงานร่วมกัน

เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่เป้าหมาย คือสันติสุข

ความเห็นของฝ่ายปกครองท่านอื่น นายอำเภอจะนะ จ.นราธิวาสเห็นว่า โครงสร้าง กอ.สสส.จชต.ในปัจจุบัน ยังขาดการบูรณาการและปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส กล่าวว่าฝ่าย อำนวยการใน กอ.สสส.จชต.มีมากเกินไป ควรทบทวนกำลังและทรัพยากรลงสู่ตำบลและหมู่บ้าน

โดยสรุปแล้วโครงสร้าง กอ.สสส.จชต.ที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการก่อความ ไม่สงบดูเหมือนมีความเหมาะสมแต่ถ้าจะให้สมบูรณ์ต้องไม่ลืมปัจจัยในด้านอื่นๆโดยเฉพาะ ยุทธศาสตร์การป้องกันภายในที่เกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ประกอบด้วย จึงจะสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านเห็นว่าทำให้อำนาจต่อผอ.กอ.สสส.จชต. (แม่ทัพภาคที่ 4) มีอำนาจจริง แต่ทางปฏิบัติไม่สามารถสั่งการได้เนื่องจาก ตำรวจ พลเรือน ต่างมีศักยภาพในระดับ เดียวกันและมีผู้บังคับบัญชาของตนเองคอยสั่งการ และดูแลงบประมาณทำให้ ผอ.กอ.สสส.จชต. ขาดศักยภาพในการสั่งการ

2. บทบาทการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ

บทบาทในด้านนี้เป็นบทบาทหลักของ กอ.สสส. จชต. ที่ต้องปฏิบัติต่อแกนนำคั่นหา กองกำลังติดอาวุธหรือผู้ก่อเหตุต่างๆ และการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับ ประชาชนพยายามที่จะสร้างความเข้าใจและดึงมวลชนให้กลับมาสนับสนุนฝ่ายรัฐบาล

ในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบมีการปฏิบัติของ กอ.สสส. จชต. 3 เรื่องหลักที่นำมาพิจารณา คือการนำพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้ การพยายามลดอิทธิพลกับกลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ และการจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ ส่งผลให้รู้สึกแตกแยก

ก่อนอื่นเราควรรู้ถึงยุทธศาสตร์ของฝ่ายก่อความไม่สงบ และแนวทางในการดำเนินการ ตามที่ พล.ท.ไวพจน์ ศรีนวลและพล.ท. โรจน์ เหลืองอรุณ บรรยาย เมื่อ 28 มกราคม 2548 ณ อาคารประสาทโยธินโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ไว้ 3 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก ยุทธศาสตร์ของฝ่ายก่อความไม่สงบ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้(จชต.) ฝ่ายก่อความไม่สงบพยายามสร้าง สถานการณ์ที่มีความรุนแรง เพื่อยั่วยุให้หน่วยงานของรัฐตอบโต้อย่างรุนแรง

1.2 เรียกร้องขอการสนับสนุนจากกลุ่มก่อการร้ายสากล / กลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง

1.3 พยายามสร้างสถานการณ์ให้ขยายสู่การพิจารณาขององค์กรระหว่างประเทศและสหประชาชาติ

สาเหตุสำคัญที่ฝ่ายก่อความไม่สงบยังไม่สามารถขยายสถานการณ์ขึ้นสู่ระดับสากลได้ ก็เพราะเป้าหมายการแยกตัวตั้งรัฐปัตตานีกับเป้าหมายสากล ซึ่งเน้นการที่รัฐกดขี่ชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ทั้งสองเป้าหมายยังไม่สอดคล้องและลงตัวกัน

ประเด็นที่สอง แนวความคิดในการรับสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ต้องพยายามยุติความรุนแรงของสถานการณ์ โดยการจำกัดเสรีในการปฏิบัติการป้องกันการจี้ความสามารถของฝ่ายก่อความไม่สงบ

2.2 ต้องทำลายเครือข่ายงาน ตัดวงจรการพัฒนาเพื่อยกระดับความรุนแรงสู่สากล

2.3 งานด้านการข่าวควรกระทำในลักษณะป้องกันการจี้ โดยแม้มีข้อมูลเข้ามาเพียงร้อยละ 50 ก็ให้พิจารณาเข้าดำเนินการได้

ประเด็นที่สาม การพิจารณาทางเลือกความมั่นคงในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวทางสันติวิธี

สิ่งสำคัญที่ฝ่ายก่อความไม่สงบปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ตามที่ พล.อ. พัลลภ ปิ่นมณี บรรยายเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2548 ณ อาคารประสาทโยธิน โรงเรียนเสนาธิการทหารบกไว้ว่า โจรแบ่งแยกดินแดนปรับเปลี่ยนกลยุทธ์จากพื้นที่ป่าเขาลงมาสู่พื้นที่หมู่บ้าน ชุมชนและตัวเมือง และสถานการณ์ปัญหาการก่อความไม่สงบภาคใต้เป็นสงครามกองโจรที่ใช้หลักการ“ศาสนา นำการทหาร”

จะเห็นได้ว่าฝ่ายก่อความไม่สงบมียุทธศาสตร์ในการปฏิบัติและมีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในการปฏิบัติ ซึ่ง กอ.สสส.จชต. ได้ทราบแล้วและได้ดำเนินการอย่างไร ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งจะได้วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ตามลำดับ ดังนี้

การนำพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาใช้เพื่อยุติสถานการณ์ก่อความไม่สงบ

เมื่อเกิดเหตุปล้นปืนในค่ายทหาร กองทัพภาคที่ 4 ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มเติมจากของเดิมตามเขตชายแดนที่เคยประกาศไว้นานแล้ว แต่ทันทีที่ประกาศใช้ก็ทำให้ประชาชนในพื้นที่เดือดร้อนเพราะมาตรการต่างๆ ก่อให้เกิดความไม่สะดวก เช่น การประกาศห้ามออกนอกบ้านยามวิกาล เป็นต้น ประกอบกับการยุบจากขบวนการฯ และผลการตรวจค้นจับกุมก็ไม่พบหลักฐานที่สามารถเอาผิดกับผู้ต้องสงสัยได้ ในที่สุดมาตรการที่ใช้ในปัจจุบันก็อ่อนมากแทบจะไม่มีผลจำเป็นต้องใช้กฎอัยการศึกอีก

นอกจากนี้ฝ่ายความมั่นคงยังอยากจะได้กฎหมายความมั่นคงใหม่ออกมาใช้อีก เพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยแก่ผู้ปฏิบัติงาน แต่ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายพิจารณาแล้วยังเห็นว่าไม่จำเป็น เพราะสามารถใช้กฎหมายอาญาได้ และกฎอัยการศึกก็ยังไม่ได้ใช้ให้ครบทุกมาตราอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น รัฐบาลและ กอ.สสจ.จชต. จึงควรพิจารณาริบยกเลิกการใช้กฎอัยการศึกโดยรวดเร็วเมื่อหมดความจำเป็น การทิ้งไว้นานจะกลับเป็นเงื่อนไขในทางการเมืองและเป็นหัวข้อโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายตรงข้ามได้ ต่อมาเมื่อ 20 กรกฎาคม 2548 รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (Strategic Research Institute SRI 2005)

การนำ พ.ร.ก.ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้นั้นเพื่อเกื้อกูลต่อการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ และเป็นกฎหมายที่น่าจะอ่อนลงกว่ากฎอัยการศึกซึ่งมีผลดีทั้งฝ่ายปราบปรามและประชาชนจะได้ผ่อนคลายความตึงเครียดลง จากผลการศึกษา มีทั้งมุมมองที่เห็นด้วย และมุมมองที่คิดว่าไม่ได้ผล

ในแง่ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่าเหมาะสมและยังมีความจำเป็นต้องใช้ มีหลายท่านให้ความเห็นตามลำดับ ดังนี้

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “มีความเหมาะสม เนื่องจากให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร ซึ่งดีกว่าใช้กฎหมายบ้านเมืองธรรมดา ซึ่งมีขั้นตอนมากและยุ่งยาก และดีกว่ากฎอัยการศึกซึ่งให้อำนาจเฉพาะทหารอย่างเดียว แต่ทั้งนี้ต้องมีมาตรการการควบคุมที่รัดกุม เนื่องจากอาจถูกนำไปใช้เต็มขอบเขตและไม่เหมาะสมได้”

พ.อ.วิชาญ สุขสง “การนำ พ.ร.ก.ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้มีความเหมาะสม เราสามารถนำ พ.ร.ก. มาใช้ได้ภายใต้ 3 ฝ่ายของเรา (ฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ) พ.ร.ก. ฉบับนี้ให้อำนาจในการเชิญตัว ขอรื้อศาลมาควบคุมจับกุมตัวได้ การดำเนินการเป็นไปในลักษณะเปิดเผย ทั้งศาล ฝ่ายเราฝ่ายเขาโดยทหารก็มีศูนย์วิวัฒน์สันติ ตำรวจมีศูนย์พิทักษ์สันติ เป็นการใช้อำนาจอย่างโปร่งใสมีความชัดเจน เพราะฉะนั้นกระบวนการนี้เป็นการใช้อำนาจอย่างโปร่งใส ญาติสามารถมาเยี่ยมได้ ศาลก็รับรู้เรื่องนี้จึงเห็นว่าเหมาะสม สำหรับผลเสียคือถูกต้องด้านจากฝ่ายตรงข้าม สร้างเงื่อนไข เช่น การให้อำนาจเชิญตัวหรือออกหมายจับ แต่ฝ่ายตรงข้ามจะบอกว่าให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฆ่าใครก็ได้ เป็นต้น”

นายตำรวจจาก สปก.ตร. ส่วนหน้ากล่าวถึงประเด็นของพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 “เห็นด้วยกับการใช้กฎหมายฉบับนี้ เพราะการปราบปรามต้องมีกฎหมายในการบังคับใช้ ถ้ากระทำผิดต้องถูกดำเนินคดี และต้องกระทำอย่างโปร่งใสยุติธรรม

ประเด็นการยกเลิกบัญชีดำต้องพิจารณาให้รอบคอบ ผู้ใดกระทำผิดมีหลักฐานชัดเจนก็ควรต้องนำมาลงโทษเช่นเดียวกัน”

ฝ่ายปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าบทบาทในการปราบปรามกระทำได้เหมาะสม โดยให้ความเห็นตามลำดับคือ นายอำเภอจังหวัดปัตตานี เห็นว่า “การนำพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้เพื่อยุติสถานการณ์ก่อความไม่สงบเหมาะสมแต่ต้องดำเนินการอย่างรอบคอบตามกระบวนการยุติธรรมไม่ก่อให้เกิดเงื่อนไขคิดตามมา และก่อนที่จะดำเนินการต้องมีการรวบรวมข้อมูลสืบสวนให้ชัดเจน มิฉะนั้นอาจเป็นเงื่อนไขที่ฝ่ายตรงข้ามไปขยายผลในทางเสียหาย”

ส่วนนายอำเภอในจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การนำพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้เพื่อยุติสถานการณ์ก่อความไม่สงบ มีความเหมาะสม เพราะสามารถทำให้กลุ่มบุคคลที่ต้องการเคลื่อนไหวไม่สามารถดำเนินการได้อย่างอิสระ” และ ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาสเห็นว่า “การนำพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้เพื่อยุติสถานการณ์ก่อความไม่สงบ มีความเหมาะสม เนื่องจากเมื่อเจ้าหน้าที่สงสัยบุคคลใดบุคคลหนึ่งว่าเป็นแกนนำหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายแต่ไม่มีพยานหลักฐานพอที่จะดำเนินการตามกฎหมายได้จึงมีความจำเป็นต้องเรียกตัวมาสอบสวนเพื่อหยุดยั้งหรือตัดตอนในการที่บุคคลดังกล่าวจะไปก่อเหตุร้ายหรือชักจูงให้บุคคลอื่นกระทำผิดด้วย”

ด้านความคิดเห็นที่คิดว่าการนำพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้เพื่อยุติสถานการณ์ก่อความไม่สงบ ยังมีความจำเป็นต้องใช้อยู่ ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านให้เหตุผล ดังต่อไปนี้

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “การนำ พ.ร.ก.ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้ยังไม่สามารถปราบปราม ถอดถอนแกนนำ จะใช้ได้ในช่วงแรก พวกแกนนำให้ความร่วมมือแต่ภายหลังเขารู้ว่าไม่มีอะไรก็นำเข้าไปชักถาม ตรวจสอบ พอกลับออกมาเขาก็สามารถทำได้อีก ช่วงหลังการใช้ พ.ร.ก.จึงไม่ค่อยมีประสิทธิผล แต่ควรใช้ต่อไปและต้องเพิ่มความเข้มข้นคืออย่าไปโอนอ่อนตามฝ่ายเขามาก”

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “การใช้ พ.ร.ก.จะมีใช้อยู่ 3 ฝ่ายคือ ตำรวจ ทหาร และฝ่ายปกครอง นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เป็นผู้ลงนามร่วมกันเพื่อนำหมายไปเชิญตัว หรือปิดล้อมตรวจสอบ เมื่อนำตัวผู้ต้องสงสัยออกมาเราไม่สามารถสืบพยานต่อได้ เพราะเราสามารถคุมตัวได้ 30 วัน ถ้าจะขอก็ก็ต้องขออำนาจศาล และปัญหาคือเราไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ ท้ายสุดบางคนเราก็ต้องปล่อยไป ต่อจากนั้นก็แค่เฝ้าระวังหรือมากกว่านั้นก็กดดันจนเขาต้องออกนอกพื้นที่ ถามว่าเหมาะไหม ณ เวลานี้ก็เป็นเครื่องมือที่ต้องนำไปใช้ อย่างกรณี พ.อ.สุทธิศักดิ์ ประเสริฐศรี

ที่ถูกกระเบิดเสียชีวิต เราก็ไปเชิญตัวมาสอบที่ค่ายอิงคยุทธ 8 คน แต่ปฏิเสธทั้งหมด เราก็ไม่สามารถทำอะไรได้ "ไม่มีพยานกล้าชี้ตัวผู้กระทำความผิด"

พ.ต.อ.พัฒน์วุธ อังคะนาวิน "พ.ร.ก.บริหารราชการฉุกเฉิน ถ้ามองในปัจจุบันก็เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดแล้วเพราะเราไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ ในการที่จะเชิญตัว หรือตรวจค้นผู้ต้องสงสัยได้ในเรื่องข้อเสีย คิดว่าไม่มีถ้าเจ้าหน้าที่ทำงานอย่างโปร่งใสเป็นผลดีต่อฝ่ายตรงข้ามด้วยซ้ำ เนื่องจากเมื่อเขาถูกเรียกไปซักถามและกลับมาก็เหมือนเป็นการพอกตัว"

ในด้านความคิดเห็นว่าการนำพระราชกำหนดมาใช้ไม่ได้ผลผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนี้ให้ความเห็นว่า

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ "การใช้กฎหมายมีสองกรณี คือ กฎหมาย ป. 1 วาอาญาซึ่งมีอยู่เดิมก็สามารถดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ แต่เนื่องจากการใช้กฎหมาย ป. 1 วาอาญานี้ ต้องมีการกระทำความผิดก่อนถึงจะเข้าจับกุมได้ นี่คือสิ่งที่จะต้องรู้ก่อนว่า ทำไมต้องมี พ.ร.ก. พอ พ.ร.ก. ออกมานี้คือว่า การจับกุมคือการกระทำยังไม่เกิดแต่ก็สามารถเข้าไปดำเนินการได้ นี่คือความต่างระหว่างการใช้กฎหมาย ป. 1 วาอาญากับการใช้กฎหมายที่เป็นพระราชกำหนดขึ้นมาซึ่งต้องแยกออกเป็นสองประเด็น ซึ่งแต่เดิมเราใช้กฎหมายการศึกษาซึ่งกระทำได้เหมือนกัน แต่รัฐบาลก็ต้องการใช้ลดความรุนแรงให้น้อยลงเพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้นก็เลยเปลี่ยนกฎหมายการศึกษาเป็น พ.ร.ก. นี่คือการที่มาจาก พ.ร.ก. ก็คือว่าการปฏิบัติยังไม่เกิดแต่ก็สามารถเข้าไปจับกุมหรือเชิญตัวมาก็ได้ บทบาทในการป้องกันในการปราบปรามการก่อความไม่สงบมีอย่างน้อย ๆ 3 เรื่องหลัก ๆ คือการพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร การปรับปรุงสภาพแวดล้อม การปราบปรามนี้เป็น 3 หลักที่เป็นงานใหญ่ ๆ 3 งานใหญ่นี้เราจะพบว่า พ.ร.ก. จะทำได้แค่เรื่องเดียว ก็คือมาตรการในการที่เรียกว่าการพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร การปราบปรามนี้ก็อาจจะไม่ตรงโดยที่เดี๋ยวนัก เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า พ.ร.ก. นี้ไม่ได้เกื้อกูลต่อการทำงานหลาย ๆ ด้าน ตรงนี้จะถามว่า พ.ร.ก. นี้สนับสนุนใหม่ก็สนับสนุนในระดับหนึ่ง แต่ความชัดเจนของการใช้ พ.ร.ก. ต้องมีด้วยเหมือนกัน เพราะว่าอย่างที่บอก คือว่าในการที่เราจะเชิญตัวก็ดี หรือการจะเข้าไปจับกุมก็ดี เราใช้กระบวนการในการเข้าไปดึงคนมา ถ้าไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนนี้ แม้ว่าเราจะมีอำนาจกฎหมายอยู่ในมือก็จะกลายเป็นเงื่อนไขได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ พ.ร.ก. เป็นดาบสองคม ถ้าถูกฝ่าถูกตัวก็ดี แต่ถ้าไม่ถูกฝ่าถูกตัวก็จะกลายเป็นเงื่อนไข ทำให้งานในการป้องกันและการปราบปรามในการก่อความไม่สงบนี้ จะเกิดความยุ่งยากขึ้นมาอีกเพราะว่าอำนาจอยู่ในมือและอำนาจส่วนนี้จะไปอยู่กับฝ่ายที่ตำรวจส่วนใหญ่ต้องทราบส่วนหนึ่งว่าอำนาจส่วนใหญ่อยู่ที่ฝ่ายตำรวจ ซึ่งอันนี้คือการดำเนินการตามกฎหมายเป็นหลัก แต่งานด้านการป้องกันและการปราบปรามการก่อความไม่สงบ (ปปส.) ไม่ได้ทำเฉพาะการ

พิทักษ์ประชาชนและทรัพยากรหรืองานด้านกฎหมาย มีงานกึ่งอื่น ๆ เข้ามาอีก งานกึ่งอื่น ๆ ยังไม่มีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน นี่ก็ประเด็นหนึ่ง

ประเด็นที่สอง คือว่ากระบวนการในการบริหารจัดการของกฎหมายที่ว่านี้ มีความรัดกุมมากน้อยแค่ไหน อันนี้ก็ต้องไปดูรายละเอียดอีกทีหนึ่ง ที่สำคัญก็คือ การทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ว่าการนำ พ.ร.ก. มาใช้ตรงนี้เป็นความอ่อนแอของรัฐ ซึ่งถ้าเราพูดถึงตรงนี้ก็ คือ งานในการปฏิบัติการจิตวิทยา ซึ่งเราพูดถึงงานด้านการสื่อสารกับประชาชน การประชาสัมพันธ์กับประชาชนที่ดูเป็นงานอีกกึ่งหนึ่งของ ปปส.นี้ก็ยังทำได้ไม่ดีพอ การนำ พ.ร.ก. มาใช้จึงมีความเปราะบางอยู่หลาย ๆ ประเด็นและความรอบคอบก็ยังไม่มากพอ แต่ถามว่ามีประโยชน์ไหมก็มีประโยชน์ แต่อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจกับประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดสำหรับการนำ พ.ร.ก. มาใช้ มากกว่าการจะคำนึงถึงว่าบทบาทจะทำงานได้หรือไม่ได้”

พ.อ.อาคม พงศ์พรหม “ถ้าใช้การปฏิบัติตาม พ.ร.ก. บริหารราชการฉุกเฉิน จริง ๆ แล้วน่าจะได้ผล แต่เกิดปัญหาจากการต่อต้านจากกลุ่มผู้นำศาสนา กลุ่มก่อความไม่สงบ ได้เตรียมการต่อต้านไว้ก่อนแล้ว เช่น ก่อตั้งมือบในการกดดัน เจ้าหน้าที่รัฐทำงานได้ยาก การดำเนินการไม่สามารถทำได้ตาม พ.ร.ก. ผอ.กอ.สสส.จชด.ไม่สามารถทำได้เต็มที่เมื่อมีการนำตัวมาซักถามก็ถูกมือบจัดตั้งมาล้อมค่าย และจัดตั้งได้เร็ว โดยเฉพาะเด็กและสตรีซึ่งปัจจุบันก็ยังปรากฏอยู่ทำให้ เจ้าหน้าที่รัฐทหาร ดำรงทำงานได้อย่างกล้า ๆ กลัว ๆ ”

พ.อ.สมเดช โยธา “การนำพระราชกำหนดมาใช้มีข้อเสียคือ ไม่มีการแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทราบ จึงทำให้ถูกต่อต้านเมื่อนำมาใช้จึงไม่ค่อยได้ผล ดังนั้นจึงควรออกกฎหมายใหม่แบบมาเลเซียให้ชัดเจน และห้วงเวลาที่ประกาศใช้นั้นไม่เหมาะสมฝ่ายตรงข้ามจึงต่อต้าน”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โมสีตาภา “การนำ พ.ร.ก. สถานการณ์ฉุกเฉินมาใช้ พ.ร.ก. ที่ออกมาถูกบีบบังคับให้ออกมาแทนกฎอัยการศึก จริง ๆ แล้วสถานการณ์ตอนนี้เหมือนคนไข้อยู่ใน ICU ตัว พ.ร.ก. ในทางปฏิบัติแทบไม่มีอะไรเลย ทำอะไรกับฝ่ายตรงข้ามไม่ได้เลย ยกตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม 1 กลุ่มที่มีหมายจับ 2 พวกที่เป็นแกนนำ พวก 3 และ 4 ก็เบาลงไปตามลำดับ พวก 1 จับไม่ได้ อยู่แล้วเพราะหนี แต่พวก 2 3 และ 4 ใหม่ๆ ก็กลัวเพราะตัวเองมีชื่ออยู่ในบัญชี แรกๆ ก็เชิญตัวไปสอบเหมือนผู้บริสุทธิ์ หน่วยที่สอบสวนก็มีไม่กี่คนและเอาพวกที่เชิญตัวมาพักคอยอยู่ด้วยกันทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พวกที่ถูกสอบก็ออกมาเล่าให้ฟัง ภายหลังคนที่จะถูกสอบก็รู้สึกกลัวอะไรเพราะรู้คำถามแล้ว โดยสรุปก็ไม่ได้อะไร”

จะเห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มีความเหมาะสมที่นำมาใช้แต่จะได้ผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการรวบรวมข้อมูลหลักฐานของผู้กระทำผิดให้ชัดเจน และกระทำการอย่างโปร่งใส ยุติธรรม จึงเป็นผลดีแต่ถ้าผิดพลาด

ยอมเป็นการสร้างเงื่อนไขและทำให้ถูกต้องได้ง่าย ดังที่ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยๆ เช่นการล้อมโรงพักของเด็กและสตรี เพื่อให้ปล่อยตัวผู้ต้องสงสัยหรือให้ประกันตัวออกมาอีกทั้งถ้าเราไม่แน่ใจแล้วไปนำตัวออกมาซักถาม เมื่อขาดพยานหลักฐานก็ต้องปล่อยตัวไปกลายเป็นการพอกตัวให้ผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ยังต้องการให้ใช้ต่อไปเพราะไม่มีกฎหมายฉบับใดดีกว่านี้และยังเป็นการจำกัดการเคลื่อนไหวอย่างเสรีของฝ่ายก่อความไม่สงบได้ระดับหนึ่ง

บทบาทพยายามลดอิทธิพลกับกลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ เช่น ข้าราชการที่ประพฤติมิชอบ กลุ่มอิทธิพลนักการเมืองและกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่น บทบาทของกอ.สสจ.ทำได้เหมาะสมหรือไม่

เมื่อกล่าวถึงกลุ่มผู้มีอิทธิพลในที่นี้จะมุ่งประเด็นไปที่กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการประพฤติมิชอบ กลุ่มผู้เสียผลประโยชน์และยาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มการเมือง ผลการศึกษาเห็นว่า กลุ่มนี้ถ้าไปเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อความไม่สงบจะทำให้เกิดปัญหา เพราะมวลชนส่วนใหญ่อยู่ภายใต้ทั้งกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มก่อความไม่สงบ ประเด็นการพิสูจน์ทราบว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มอิทธิพลก็คงทำได้ยากขาดหลักฐานที่ชัดเจน

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกลุ่มอิทธิพลนักการเมือง และข้าราชการประพฤติมิชอบในพื้นที่ ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านยอมรับว่า กลุ่มเหล่านี้ยังมีบทบาทและมีส่วนเกี่ยวข้องทาง กอ.สสจ. ยังไม่สามารถลดอิทธิพลได้ดังนี้

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากแต่ละกลุ่มมีการดำเนินการจัดตั้งมานานรวมทั้งแต่ละกลุ่มยังเป็นอิสระในการอยู่ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ในส่วนนี้นับว่ามีความสำคัญอย่างมากในการแก้ไขปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ต้องดำเนินการในภาพรวมของโครงสร้างทั่วประเทศ เช่น การลดบทบาทของ อบต. และนักการเมือง เป็นต้น”

นอกจากนี้ พ.อ.อาคม พงศ์พรหม รักราชการในพื้นที่มา 22 ปี และภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า “กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและทุกระดับ (สส. สจ. อบต.) จากการตรวจค้น เราพบหลักฐาน แต่ไม่สามารถเปิดเผยได้ สังเกตง่าย ๆ เมื่อเกิดเรื่องคนพวกนี้จะนิ่งเฉย ทั้ง ๆ ที่เขาเป็นเจ้าหน้าที่รัฐและเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง

กลุ่มผู้เสียผลประโยชน์ กลุ่มค้ายาเสพติด ก็มีผลต่อการก่อความไม่สงบ เช่น เหตุการณ์ 8 เมษายน 2547 ที่เสียชีวิต 106 ศพ เราพบสารเสพติด ในผู้ก่อความไม่สงบ และมีอาการแปลกๆ ใส่ลูกประคำ ถือคัมภีร์เป็นการบิดเบือนศาสนา ซึ่งไม่ใช่หลักศาสนาอิสลาม ใส่เสื้อที่คิดว่ายังไม่เข้า แกนนำน่าจะเป็นนักสอนศาสนาบางคนที่ยึดเบือนศาสนา สำหรับกลุ่มข้าราชการมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยพุทธ และกลุ่มอิสลาม ซึ่งกลุ่มอิสลามมักจะให้ท้าย หรือให้ข้อมูลที่บิดเบือน

แม้อยู่ในหน่วยงานเดียวกันยังแบ่งกลุ่มกัน เกิดการระแวงกัน

โดยสรุป กอ.สสส.จชต. ทำให้ผลระดับหนึ่ง ในเรื่องความรักความเข้าใจประชาชน แต่ยังไม่ถึงระดับแกนนำ เพราะปัญหาพื้นฐานมันเกิดขึ้นมานาน ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความคิด ความขัดแย้งฝ่าย เขาได้”

นอกจากนี้ พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย กล่าวถึง “เรื่องการลดอิทธิพล ข้าราชการประพฤตินิชอบ บทบาทกอ.สสส.จชต.สามารถบีบได้ นายอำเภออาจจะถูกโยกย้ายออกนอกพื้นที่แต่อิทธิพล นักการเมืองน่าจะยังมีและถูกใช้ในการแสวงประโยชน์อยู่ เพื่อแสดงให้เห็นว่านักการเมืองมี บทบาท มีฐานเสียง และยังมีอำนาจอยู่ สำหรับอิทธิพลท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ถ้าเป็นฝ่ายเดียวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านทำงานกันเป็นทีม พวกนี้จะมีอิทธิพลสูง ยิ่งถ้าเป็นหมู่บ้าน มุสลิมร้อยเปอร์เซ็นต์ด้วยแล้วยังไม่ได้ความร่วมมืออะไรเลย โครงการจ้างงาน 4,500 บาท ผู้นำ ชุมชนไม่ให้ชาวบ้านสมัครเลย รับเงินแต่ไม่ให้ทำงานให้ เมื่อรับเงินมาแล้วก็เอามาไว้กองกลางที่ มัสยิด นี่คือผู้มีอิทธิพล ที่ กอ.สสส.จชต. ยังไม่สามารถแก้ไขได้

สำหรับการลดอิทธิพลนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล มีการใช้อิทธิพลหรือเล่นใต้โต๊ะอันนี้ ถ้าเป็นนักการเมืองมีจิตสำนึกที่ดี ไม่เลียงคนชั่วก็จะแก้ไขได้

การลดอิทธิพลของนักการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล เราได้มีการจัดตั้งตัวแทนที่พร้อมจะสู้ ต่อผู้มีอิทธิพลเหล่านี้ ในระดับกำนันมีหลายคนในปัจจุบันสาเหตุเพราะพ่อและญาติพี่น้องถูกฆ่า และเพื่อเป็นตัวแทนฝ่ายรัฐ ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นที่ไม่ดีเคลื่อนไหวลำบาก และแย่งชิงมวลชน มาเป็นฝ่ายเรา มุสลิมดีๆ ที่พร้อมจะให้ความร่วมมือก็มีมาก วิธีจัดตั้งตัวแทนชุมชนแบบนี้คิดว่า พอจะขจัดหรือลดบทบาทผู้มีอิทธิพลโดยเฉพาะนักการเมืองลงไปได้ แต่กรณีจะไปเปลี่ยนเขาเลยคง ไม่ได้ สำหรับการลดเงื่อนไขเดิมที่เกิดขึ้นในอดีต เราน่าจะจัดคนที่พูดมลายู และเขาพร้อมที่จะให้ ความร่วมมือกับเรา และเราให้ความคุ้มครองเขาได้ลงไปชี้แจงความเป็นจริงให้พวกเขาฟัง อันไหนที่ รัฐทำพลาดเราผิดเราก็ยอมรับผิด ถ้าเราปกป้องไปป้องกันคนของเราก็คงเกิดเป็นความบาดหมางกัน”

นอกจากนี้ พ.อ.สมเดช โยธา เห็นว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีกลุ่ม ผลประโยชน์อยู่ กอ.สสส.จชต. ไม่สามารถลดอิทธิพลและบทบาทของผู้มีอิทธิพลได้ เพราะ ฝังรากลึกลงไปแล้ว

สำหรับนักการเมือง มีอิทธิพลคุมหัวคะแนน เป็นผู้นำตามธรรมชาติ สามารถคุม หัวหน้ากลุ่มก่อความไม่สงบได้และกลุ่มก่อความไม่สงบก็ช่วยหาเสียงได้ ดังนั้น จึงสามารถจับมือ กับผู้มีบทบาทในพื้นที่และผู้มีอิทธิพลได้

กลุ่มข้าราชการเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดประชาชน ข้าราชการที่ประพฤติมิชอบก็คงยังมีอยู่ ตำรวจซึ่งมีบทบาทมากขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอดีตที่ผ่านมามีพื้นฐานที่ชาวบ้านไม่ยอมรับเมื่อครั้งไปปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด ชาวบ้านต่อต้าน ความรุนแรงจึงเกิดเพิ่มมากขึ้นในเรื่องนี้คิดว่ายังไม่สามารถลดอิทธิพลกับกลุ่มนี้ได้มากนัก”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โมสิตาภา เคยปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์และแม่ลานมา 1 ปีเต็ม เห็นว่า “การพยายามลดกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ได้ไปพูดคุยมาหลายกลุ่มในพื้นที่ปัญหาในภาคใต้ นี่เป็นปัญหาค่อนข้างซับซ้อนทั้งปัญหาด้านศาสนา ผู้มีอิทธิพลและขบวนการค้ายาเสพติด รวมถึงข้าราชการที่มีส่วนในการสร้างเงื่อนไขทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับพื้นที่ หรือบางครั้งมีความคิดว่าถ้าเหตุการณ์สงบเขาก็จะไม่ได้รับงบประมาณซึ่งตรงนี้อันุมานจากการที่เข้าไปสัมผัสและทำงานร่วมด้วย คิดว่า กอ.สสส.จชต. ยังไม่สามารถลดบทบาทผู้มีอิทธิพลตรงนี้ได้เพราะ กอ.สสส.จชต. เสี่ยงไม่ดังหรือทหารยังไม่ใหญ่พอ ตัวอย่างเช่น กอ.สสส.จังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นใหญ่ ฝ่ายตำรวจก็เป็นระดับพลตำรวจตรี ส่วนฝ่ายทหารเป็นแค่ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจ (ผบ.ฉก.) ขสพันเอกพิเศษ ระดับอำเภอก็มีนายอำเภอ ตำรวจก็เป็นผู้กำกับขสพันตำรวจเอก ส่วนทหาร ผบ.ฉก. หมายเลข 2 ด้วยขสพันโทตามโครงสร้างนี้เป็นลูกน้องของนายอำเภอ เพราะเขาเป็น ผอ.กอ.สสส. อำเภอต้องฟังเขา แต่ที่ทำงานกันได้เพราะเมื่อเป็นเรื่องทางทหารหรือยุทธวิธีต้องขออนุญาตว่าเป็นงานฝ่ายทหารต้องฟังทหาร”

ควรมุ่งลดอิทธิพลกลุ่มก่อความไม่สงบป้องกันมวลชนไม่ให้เข้าไปสนับสนุนน่าจะเป็นสิ่งสำคัญกว่า ซึ่ง พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ รัชมาราชการ ใน กอ.สสส. จชต. แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “คือในปัจจุบันปัญหาในส่วนตรงนี้การที่เราจะไปลดอิทธิพลของฝ่ายตรงข้ามก็คือการที่เราจะไปลดอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ในพื้นที่ก็คิดจะพบว่า หนึ่งเราต้องมีโจทย์ก่อนว่าเขาใคร ใคร เขาเป็นใคร มีความเชื่อมโยงกับใครอย่างไรบ้าง ส่วนถามว่า กอ.สสส. จชต. พยายามทำไหม โดยส่วนตัวคิดว่าเขาก็คงพยายามทำอยู่พอสมควรเหมือนกัน แต่ว่าการกำหนดมาตรการออกมาเป็นรูปธรรมนี้ยังไม่ชัด เพราะฉะนั้นในเมื่อไม่ชัด ผลตอบแทนที่กลับมาก็เลยมองว่างานนี้ไม่ค่อยสัมฤทธิ์ผลเท่าไร ประเด็นต่อมาคือ ในการลดอิทธิพลฝ่ายตรงข้าม มีเงื่อนไขอยู่หลายอย่าง คือว่าโครงสร้างของฝ่ายก่อความไม่สงบหรือกลุ่มอิทธิพลก็แล้วแต่ อย่างน้อย ๆ ก็มีอยู่ สามส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่เป็นแกนนำหลัก ส่วนที่เป็นกองกำลังหรือหน่วยที่ติดอาวุธของเขาที่มีอยู่กระจายไปอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ รวมทั้งแนวร่วม ซึ่งตรงนี้จะพบว่า การที่เราจะไปลดอิทธิพลฝ่ายตรงข้ามที่ผ่านมา กอ.สสส.จชต. ใช้ พ.ร.ก. เป็นหลัก แล้วเข้าไปจับกุมกลุ่มที่คาดว่าจะเป็นแกนนำหรือเป็นกองกำลังก็แล้วแต่ แต่ในกรณีอย่างนี้จะพบว่าไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยตรง เพราะว่าแนวร่วมมีความสำคัญวิธีการที่สำคัญ คือว่าทำอย่างไรก็ตามไม่ให้แนวร่วมเข้าไปมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มที่

เป็นกองกำลังหรือกลุ่มที่เป็นแกนนำ อันนั้นจะเป็นการลดอิทธิพลฝ่ายตรงข้ามได้ดีกว่า นี่คือบทบาทของ กอ.สสส. จชต. ที่อาจจะต้องปรับ วิธีการคือ ต้องให้แนวร่วมกลับเข้ามาเป็นฝ่ายเรา ซึ่งอันนี้จะทำได้ง่ายกว่าแต่ต้องใช้เวลาพอสมควร ต้องใช้เวลา”

นอกจากนี้พ.อ.วิชาญ สุขสง “ปัญหาจริงๆ เรื่องหลักเกิดจากผู้ก่อความไม่สงบ ไม่ใช่ผู้มีอิทธิพล ผู้ค้ายาเสพติด หรือนักการเมือง เป็นหลัก ระยะเวลา 12 ปีมาแล้วที่มีกลุ่มก่อการร้ายเริ่มเคลื่อนไหว ดำเนินกลยุทธ์ที่จะแบ่งแยกดินแดน ถามว่าเรารู้ข้อมูลต่างๆดังกล่าวนั้นไหม เรารู้แต่การข่าวถูกบิดเบือนไปเป็นอย่างอื่น การต่อสู้ทุกวันนี้สู้ไปถอยไป มวลชนยังคงไหลไปอยู่ฝ่ายเขา เราหาวิธีตอบโต้เขาหรือยัง มองภาพรวมต้องบอกว่ายังเพราะยังใช้วิธีเดิมๆ ส่วนนโยบายเรามีแล้วแต่ระดับปฏิบัติยังกระทำไม่ได้ อาจจะอยู่ที่ทักษะความชำนาญของเรายังไม่สามารถเข้าถึงมวลชนและดึงประชาชนมาเป็นฝ่ายเรา”

จะเห็นได้ว่า บทบาท กอ.สสส.จชต. ยังไม่สามารถลดอิทธิพลกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เนื่องจากไม่มีหลักฐานแน่ชัดที่จะกล่าวหาผู้มีอิทธิพล นักการเมืองและนักการเมืองท้องถิ่นข้าราชการประมุขมิชอบยังมีอิทธิพลในพื้นที่ไม่ได้ช่วยเหลือ กอ.สสส.จชต.ในการดำเนินงาน เพราะต้องการฐานเสียงและผลประโยชน์จากมวลชนในท้องถิ่นแต่หน่วยปฏิบัติ เช่น กกต.ศรีสุนทร ของ กอ.สสส.จชต. ก็พยายามทำงานด้านนี้อยู่โดยการประสานกับผู้นำชุมชนเพื่อลดการเคลื่อนไหวของผู้มีอิทธิพลอยู่ และส่วนใหญ่ กอ.สสส.จชต. มีภารกิจในการปราบปรามผู้ก่อความไม่สงบเป็นหลัก มุ่งใช้กำลังในการยุติสถานการณ์ ดังนั้น การปฏิบัติด้านนี้จึงทำได้ไม่มาก และประการที่สำคัญคือในระดับปฏิบัติฝ่ายทหารยังไม่มีอำนาจสั่งการอย่างแท้จริง ในระดับจังหวัดอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอต้องเป็นหัวหอกในการดำเนินงานในระดับปฏิบัติ

การขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้รู้สึกแตกแยก

ในกรอบการวิจัย 1 มิถุนายน 2548 - 1 มิถุนายน 2549 ผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้สร้างเงื่อนไขและสาเหตุที่รุนแรงและส่งผลให้เกิดความรู้สึกแตกแยก มีแต่ฝ่ายรัฐ และประชาชนถูกกระทำด้วยความรุนแรงและสะท้อนขวัญ นั้นแสดงถึงภาครัฐโดย กอ.สสส. จชต. พยายามไม่สร้างเงื่อนไขกระทำการอันรุนแรงตามแผนที่ฝ่ายก่อความไม่สงบได้วางไว้ แสดงถึงความอดทนและอดกลั้นแต่ผลเสียที่เกิดขึ้นคือ ประชาชนเกิดความหวาดกลัวและรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะชาวไทยพุทธ อย่างไรก็ตามฝ่ายก่อความไม่สงบยังคงใช้เงื่อนไขสร้างความไม่ไว้วางใจระหว่างพุทธและมุสลิม เงื่อนไขด้านเศรษฐกิจ การครองชีพ ความยากจน รวมถึงเงื่อนไขกรณีเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ ที่ กอ.สสส. จชต. ในยุคแรกตกหลุมพรางของฝ่ายก่อความไม่สงบ ซึ่งจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “ต้องดูก่อนว่าเงื่อนไขในพื้นที่ที่มีเรื่องอะไรบ้าง เงื่อนไขที่มักจะพูดกันอยู่เสมอ เช่น เงื่อนไขประวัติศาสตร์ เงื่อนไขเรื่องของเชื้อชาติ เงื่อนไขของ ภาษาหรือแม้กระทั่งเงื่อนไขเรื่องของศาสนา ตามที่เรื่องนี้ดูเหมือนว่าจะใช่เงื่อนไขที่เป็นปัญหาของ การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วก็มีหลายคนที่ยากจะพูดจริง ๆ นี่คือ เงื่อนไขจริง ๆ แต่ถ้าเราดูเข้าจริง ๆ เราจะพบว่า เงื่อนไขเหล่านี้มันเป็นสิ่งที่เราคิดขึ้นมาว่ามัน น่าจะเป็นเงื่อนไข แต่โดยสภาพของสังคมในปัจจุบันของภาคใต้จะพบว่า ก่อนที่จะมีเหตุการณ์ 4 มกราคม 2547 ก่อนหรือถอยหลังไปก็แล้วแต่จะพบว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้น คนพุทธก็ดี คนมุสลิมก็ดีเขาอยู่กันอย่างสมานฉันท์มาก่อนแล้วมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น มีการอิศลฟีฏีร ช่วงที่มีการออกจากการถือศีลอดกันจะพบว่าคนพุทธก็ไปช่วยงานคนมุสลิม ในขณะที่ด้วยกันคน พุทธมีงาน คนมุสลิมก็มาช่วย ยกเว้นว่าไม่ร่วมพิธีกรรมทางศาสนาแต่ก็มาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันนี้ เป็นวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นซึ่งมีอยู่แล้ว อันนี้คือเงื่อนไขที่เกิดขึ้นเอง พอเกิดเรื่อง วันที่ 4 มกราคม 2547 ทุกคนบอกว่าอันนี้คือเงื่อนไขของศาสนา ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วจริง ๆ มันไม่ใช่ แล้วมันก็ถูกบอกว่ามันใช่ เราต้องแยกประเด็นนี้ให้ดี แต่ปัญหาคือ พอเกิดเหตุ 4 มกราคม 2547 ขึ้นมา คนพุทธกับมุสลิมก็เริ่มไม่ไว้ใจกัน เพราะฉะนั้นปัญหาก็คือ social trust หรือความไว้เนื้อ เชื่อใจกันทางสังคมระหว่างคนต่างอัตลักษณ์ถูกสร้างให้เกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่แต่เดิมมีตรงนี้อยู่แต่ตอน หลังไม่มี พอไม่มีตรงนี้จากสถานการณ์ เงื่อนไขอัตลักษณ์ก็ดี เงื่อนไขภาษา เงื่อนไขศาสนา กลายเป็นจริงขึ้นมา เป็นใช่ขึ้นมา ซึ่งโดยพื้นฐานไม่ใช่ อาจจะมีบ้างกับความแตกต่าง แต่โดยการ ปฏิบัติไม่ใช่ แต่พอเกิดเหตุการณ์ตรงนี้ขึ้นเงื่อนไขตรงนี้ถูกนำมาใช้ทันที ปัญหาที่ใหญ่ ๆ กว่านั้น ก็มีก็คือ social trust ไม่เกิดถูกทำลายมา ตอนนี้นักพุทธกับมุสลิมเริ่มระแวงกันมากขึ้น อันนี้คือ ปัญหาเชิงเงื่อนไขในพื้นที่ ถ้าเรามองให้ดี การแก้ปัญหาดังนี้เรามีไม่มากนักเราทำได้ไม่ได้ดี เท่าที่ควร แต่ก็เข้าใจว่าหลายฝ่ายทำอยู่ โดยเฉพาะงานด้าน Information Operation ก็พยายามจะทำ กอ.สสส.จชต.ก็พยายามจะทำ แต่ความเข้มข้นตรงนี้ไม่พอ เพราะเราไปหลงประเด็นในเรื่องของ สังคมว่า เกิดจากศาสนาเรื่องของอัตลักษณ์ต่าง ๆ เรื่องของภาษาต่าง ๆ อันที่จริงไม่ใช่โดยส่วนตัว ไม่ใช่ ปัญหาจริง ๆ ถูกนำเอามาใช้ทีหลัง ปัญหาจริง ๆ คือ เมื่อมีเหตุการณ์ เกิดความไม่ไว้เนื้อเชื่อ ใจกัน เพราะสื่อเข้าไปทำให้คนแบ่งออกเป็นสองฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด อันนี้ต้องระวังให้ดี คือสื่อ ก็ต้องทำหน้าที่ของเขาไป ไม่ได้บอกว่าผิดหรือถูก แต่ปัญหาคืองานในด้านการสร้างสมานฉันท์ หรือการแก้เงื่อนไขในความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกันทางสังคม ตรงนี้เรายังทำไม่มาก การที่นำผู้นำ ศาสนาหลาย ๆ ฝ่ายมาพบปะกันการแลกเปลี่ยนกัน การทำกิจกรรมร่วมกันที่สามารถทำได้เรายังทำ น้อยไป”

ประเด็นต่อมาที่เป็นปัญหาเชิงเงื่อนไขที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เงื่อนไขเชิงเศรษฐกิจ จะพบว่าคนที่อยู่วัยแรงงานใน 3 จังหวัดภาคใต้จากตัวเลขที่พบเมื่อพ.ศ. 2547-2548 จะพบว่าคนวัยแรงงานประมาณร้อยละ 35 – 50 ที่อยู่ตามตะเข็บชายแดนของจังหวัดนราธิวาสและบางส่วนของจังหวัดยะลา โดยส่วนใหญ่เป็นจังหวัด นราธิวาส อำเภอหลัก ๆ เช่น ธารโต ระแงะ เจาะไอร้อง สุไหงปาดี แวง สุคีริน เป็นต้น คนเหล่านี้จะไปทำงานฝั่งมาเลเซีย นี่คือการเงื่อนไขทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ ในขณะที่เดียวกันเมื่อไปทำงานในฝั่งมาเลเซียแล้วจะพบปัญหามุสลิม 2 สัญชาติ การข้ามไปมา ความหวาดระแวงกันระหว่างรัฐของคนกลุ่มนี้ ในขณะที่คนกลุ่มนี้บางส่วนอาจจะเข้าไปร่วมกับขบวนการโดยไม่รู้ตัวเมื่อข้ามไปอยู่ฝั่งนั้น แล้วไทยเราก็ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบดูแลได้ ทางฝั่งมาเลเซียก็มีปัญหาเงื่อนไขในเรื่องของพรรคอัมโนและพรรคบาต ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านที่อยู่ในรัฐกลันตัน พรรคอัมโนก็รักการทำดี เพราะฉะนั้นคนกลุ่มนี้เป็นเงื่อนไขที่ถูกสร้างขึ้นมา ทั้ง ๆ ที่คนกลุ่มนี้อาจจะไม่ได้คิดถึงการแบ่งแยกดินแดน แต่ว่าพอวิ่งเข้าไปก็จะเกิดปัญหาเหตุผลและปัจจัยสองอย่างคือ ทางฝั่งมาเลเซียรายได้ดีค่าตอบแทนสูง ไม่ต้องใช้วุฒิการศึกษา ในขณะที่ฝั่งไทยเรารายได้น้อยกว่า ต้องอาศัยวุฒิทางการศึกษา ซึ่งคนที่เป็นเด็กหรือเป็นวัยแรงงานจบศาสนา แบบ 10 หรืออาจจะไม่จบ ม.6 ก็ได้ วุฒิการศึกษาเป็นภาคบังคับไม่มี เพราะฉะนั้นการเข้าไปทำงานหน่วยงานของรัฐก็ดี หน่วยงานของเอกชนก็ดี คนเหล่านี้จึงไม่มีโอกาส แต่ในขณะที่ฝั่งมาเลเซียมีโอกาส นี่คือการเงื่อนไขอีกอันหนึ่งที่ในเชิงงานในด้านการพัฒนา ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม การช่วยเหลือประชาชนรัฐยังไม่ได้แก้ตรงจุดนี้ กอ.สสส.จชต. ก็ไม่ได้วางโครงสร้างการแก้ตรงจุดนี้ ในขณะเดียวกัน นโยบายทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมาในระดับบนก็อาจจะเป็นนโยบายของสภาความมั่นคงไม่ได้กำหนดกรอบตรงนี้ลงมา พอไม่ได้กำหนดกรอบตรงนี้ลงมาให้ชัดเจน บทบาทของการเข้าไปแก้ปัญหาของ กอ.สสส.จชต. ในกรณีที่เป็นเงื่อนไขอย่างน้อย ๆ 2 เรื่อง คือ social trust กับเรื่องของเชิงเศรษฐกิจอาจจะพบว่ามันไม่มี

ประเด็นต่อมา โครงการของรัฐที่เข้าไปทำในแต่ละครั้งส่วนใหญ่จะกลายเป็นโครงการระยะสั้น (shot knock package) แล้วพอจบแล้วโครงการก็ไม่สามารถขยายผลได้ ลักษณะดังนั้นก็เป็นการเงื่อนไขอีกแบบหนึ่ง พอภาครัฐปล่อยออกมาชาวบ้านก็อยู่ไม่ได้เหมือนเดิม นี่คือการปัญหาที่เป็นความสลับซับซ้อนในพื้นที่ กับอีกประเด็นหนึ่งที่เป็นปัญหาใหญ่คือ ปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจนอกระบบ กลุ่มเศรษฐกิจนอกระบบตามตะเข็บชายแดนจะพบว่าของเถื่อนก็ดี เช่น น้ำมันเถื่อน ของหนีภาษี ในแบบต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาที่มีการลักลอบกันพวกนี้รายได้สูงมาก และเป็นผลประโยชน์ที่อยู่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนด้วย ซึ่งอันนี้เป็นเงื่อนไขที่ทาง กอ.สสส.จชต. จะต้องวางกรอบในการแก้ปัญหาในการแก้ปัญหาดังนี้ไว้ว่าจะทำอย่างไร ที่ผ่านมามีส่วนนี้ โดยส่วนตัวเองว่าเงื่อนไขตรงนี้ทำน้อย เพราะอย่างที่บอกว่าโจทย์มันไม่ชัด พอโจทย์มันไม่ชัดการ

ดำเนินการก็ทำไม่ได้ งานด้านการข่าวเราก็เป็นลักษณะของการข่าวในระดับยุทธวิธีเป็นส่วนใหญ่ แต่ว่าการข่าวที่เป็นงานข่าวในเชิงนโยบายที่เราเรียกว่า ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์นี้เราทำได้น้อย พอทำได้น้อยการกำหนด scene ของเรื่อง หรือการกำหนด policy ในเรื่องการเข้าไปแก้ปัญหาตรงนี้ มันไม่มี endstate หรือไม่มีผลลัพธ์ที่ต้องการ ไม่มีเครื่องมือที่จะเข้าไปสอดรับตรงนั้นได้อย่างดีพอ อันนี้คือปัญหาใหญ่ที่เป็นเงื่อนไข อยู่ 3 – 4 เรื่อง ตั้งแต่เรื่อง social trust เรื่องปัญหาเชิงเศรษฐกิจที่มี คนอพยพไปทำงานฝั่งมาเลเซียมาก ปัญหาเรื่องการจ้างงานในพื้นที่ และเรื่องปัญหาเศรษฐกิจนอก ระบบตามตะเข็บชายแดน อันนี้ก็เป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องรีบแก้ก่อน แต่ปัญหาเรื่องภาษา เรื่อง ศาสนา อะไรพวกนี้ โดยส่วนตัวไม่ใช่เรื่องหลัก แต่ในเรื่องที่ถูกทำให้เป็นเรื่องหลัก แต่เงื่อนไข ปัญหาจริง ๆ มองว่าอย่างที่ได้พูดไปแล้ว”

เงื่อนไขที่ฝ่ายตรงข้ามใช้ยังคงเป็นเงื่อนไขเดิมที่เกิดจากการปฏิบัติของฝ่ายเราที่ผ่านมา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการทำงานของ กอ.สสส.จชต. ดังความเห็นของผู้ที่ยังปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ ดังนี้ พ.อ.อาคม พงศ์พรหม “การจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดความแตกแยก สามารถลดได้ในระดับหนึ่ง ยังไม่สำเร็จ เพราะเงื่อนไขอื่น ๆ เกิดขึ้นมาอีกเช่น กรือเซะ การยิงที่ สดใสบุรี โดยแกนนำที่เป็นผู้นำศาสนาเป็นผู้พูด เมื่อพูดแล้วเขวชนหลงเชื่อได้ง่าย แต่ละระดับ ทั่ว ๆ ไปสามารถดำเนินการได้”

พ.อ.สมเดช โยธา “การจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกแตกแยก คิดว่า ไม่มีผลโดยตรงต่อเป้าหมายที่สร้างความรุนแรง ฝ่ายตรงข้ามสามารถอ้างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการ ปฏิบัติของ กอ.สสส.จชต. เช่น กรือเซะ ดากใบ เป็นเงื่อนไขใหม่ อ้างข้าราชการรังแกและมีความ บกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ฝ่ายเราไม่สามารถจัดเงื่อนไขตรงนี้ได้”

พ.อ.ธวัช อย่างสวย “เรื่องการจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกแยก ในปัจจุบันเราไม่ได้สร้างเงื่อนไขอาจจะมีแต่เงื่อนไขเดิม พวกนี้อายุ 25-45 ปี คนพวกนี้อาจจะเป็น เหตุการณ์ในอดีตที่รัฐได้กระทำต่อญาติพี่น้องเขา ส่วนใหญ่คนพวกนี้จะมาเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำทาง จิตวิญญาณ อย่างเช่น ชาวบ้าน ตำบลบาเจาะ อ.บันนังสตา คนหนึ่งพ่อถูกตำรวจยิง อาถูกยิงจนพิการ ตระกูลนี้มีทั้งคนดีไม่ดี เหตุการณ์เกิดขึ้นพ.ศ. 2538 กลุ่มผู้ก่อการร้ายต่าง ๆ มีหลายฝ่ายมาร่วมกัน ทำงานแต่ไม่มีส่วนหัวมาควบคุม คิดว่าในปัจจุบันข้าราชการเราไม่ได้สร้างเงื่อนไขขึ้นมา ส่วนใหญ่ เป็นเงื่อนไขเดิม กอ.สสส.จชต.จะไปลดเงื่อนไขเดิมคงได้ผลน้อย ปัจจุบันเราได้นำทหารมุสลิม มา เข้ารับการอบรมโดยเอาผู้นำที่ให้ความร่วมมือมาอบรม แต่ก็ตายไปแล้ว 2 คน คิดว่าได้ผลเพราะ ทหารมุสลิม สามารถเข้าไปในมัสยิดได้ และสามารถเข้าไปช่วยบอกถึงความเข้าใจผิดๆ เช่นว่ามา ทำไทยพุทธ แล้วจะเป็นการเปิดประตูสวรรค์เป็นความเชื่อที่ผิดไม่ถูกต้อง หรือถ้ามีคนมาชี้หน้าว่าทำ

อย่างนี้แล้วจะมีโอกาสไปพบพระเจ้าได้อย่างง่ายคือการฆ่าคนนอกศาสนา ซึ่งปัญหาตรงนี้ก็พยายามแก้ปัญหาย่อย”

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงผลจากการปฏิบัติ ทางทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์หลายประเด็น ดังนี้

พ.อ. เบญจพล รังนิภาณรัตน์ “การจัดเงื่อนไขและสาเหตุแตกแยก ทางทหารเราส่วนใหญ่จะเข้าไปช่วยเหลือประชาชน เช่น น้ำท่วม ก็เข้าไปช่วย ช่วยการพัฒนาต่าง ๆ แบบที่กองทัพอากาศที่ 2 เคยทำอย่างได้ผล เรื่อง ความแตกแยกเขาพร้อมจะแตกแยก แต่เราก็พยายามจะดึงเข้ามา ปัจจุบันเรากลัวความแตกแยก จึงไม่ได้เข้าไปจับกุมผู้ต้องสงสัยคือเราไม่มีหลักฐานเราไม่กล้าเข้าไปจับกุมทำให้ฝ่ายเขายังเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ คือในช่วงนี้เรากลัวที่จะเกิดเงื่อนไขมากเกินไป แม้กระทั่ง ผู้บังคับการกรมเฉพาะกิจที่ 1 (จก.1) ที่เสียชีวิตไป เราก็ได้แต่เรียกผู้ที่สงสัยเข้ามาสอบถามแล้วก็ปล่อยไป”

พ.อ.วิชาญ สุขสง “ระยะเวลา 12 ปีมาแล้วที่มีกลุ่มก่อการร้าย (กกร.) เริ่มเคลื่อนไหวดำเนินกลยุทธ์ที่จะแบ่งแยกดินแดน ถามว่าเรารู้ข้อมูลต่างๆดังกล่าวไหม เรารู้แต่การข่าวถูกบิดเบือนไปเป็นอย่างอื่น การต่อสู้ทุกวันนี้สู้ไปปล่อยไป มวลชนยังคงไหลไปอยู่ฝ่ายเขา เราหาวิธีตอบโต้เขาหรือยัง มองภาพรวมต้องบอกว่ายังเพราะยังใช้วิธีเดิมๆ ส่วนนโยบายเรามีแล้วแต่ระดับปฏิบัติยังกระทำไม่ได้ อาจจะอยู่ที่ทักษะความชำนาญของเรายังไม่สามารถเข้าถึงมวลชนและดึงประชาชนมาเป็นฝ่ายเรา”

พ.อ.ชัยวัฒน์ ไชยิตาภา “มองด้านโครงสร้างมันไม่ส่งเสริมให้ทำงานในด้านนี้มากนัก มีแต่ทหารทำงานอยู่ฝ่ายเดียวในพื้นที่ของอำเภอก็มีการทำงานร่วมกัน 3 ฝ่าย เพราะฉะนั้นเมื่อทหารเข้าไปในพื้นที่สีแดงเพื่อปราบปราม ทางอำเภอจะต้องเข้าไปช่วยในเรื่องงานของคนที่ควรจะเกี่ยวข้อง ส่วนตำรวจไม่มีเวลาเพราะมีงานมากไม่เป็นไร แต่ภายหลังมีนายอำเภอ Fast track เข้ามาจำนวน 10 อำเภอ เป็นนายอำเภอหนุ่มๆ และอาสาสมัครลงมา พวกนี้ลงมาได้ผลดีกว่านายอำเภอเก่าโดยมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหที่เกิดขึ้น

การลดเงื่อนไขอยู่ที่เวลาในการทำงาน และหน่วยรับผิดชอบพื้นที่มาก กำลังพลมีจำกัดในเรื่องนี้จึงต้องใช้เวลา

ข้อเสนอแนะ ข้าราชการบนอำเภอและตำรวจบนโรงพักจะต้องมีจิตวิญญาณในการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง อำเภอ ตำรวจยังมีผลประโยชน์ในพื้นที่อยู่มากมาย เช่น ถ้าหมู่บ้านที่มีปัญหาเกี่ยวกับผู้ก่อความไม่สงบเข้ามาก่อวินาศกรรม ก่อการร้าย นายอำเภอในฐานะ ผอ.กอ.สสส.อำเภอจะต้องเรียกทหาร ตำรวจ วางแผนเข้าไปแก้ปัญหาไม่ใช่ปล่อยให้เป็นหน้าที่ทหารแต่เพียงลำพังศักยภาพของอำเภอมีมากอยู่ในพื้นที่มานานควรจะเป็นฝ่ายริเริ่มและดูแลให้เกิดความปลอดภัยต่อ

ชาวบ้านโดยมีทหารตำรวจให้การสนับสนุนอยู่แต่ที่พบยังไม่ทำงานจริงจังเท่าที่ควร ฝ่ายทหารพยายามไปรวมชาวบ้านต่อสู้ ขอรื้อบ้านลูกของจากอำเภอ บางครั้งก็ไม่ได้รับการตอบสนอง ปัญหาตรงนี้นายอำเภอเป็นตัวละครที่จะแก้ปัญหา นายอำเภอจะต้องเป็นนายอำเภอนักสู้ด้วยต้องไม่กลัวอิทธิพล อำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้เงินมาจากมหาดไทยหมู่บ้านละ 2 หมื่นบาทเป็นเงินของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน(ชรบ.) อำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เด็กแต่กำนันผู้ใหญ่บ้านนั่งเฉยไม่ให้ความร่วมมือไม่ให้ข่าวสาร นายอำเภอก็ไม่ได้ทำอะไรจึงเป็นปัญหา”

พ.ต.อ.พัฒนวุธ อังคะนาวิน “ขณะนี้ต้องยอมรับว่าตำรวจเข้มแข็งขึ้นมาก (ตำรวจภาค9) ในช่วง 2 ปีก่อนค่อนข้างจะย่อหย่อนและไม่คิดว่าจะมีการแบ่งแยกดินแดนภายใต้ พล.ต.ท. อดุล แสงสิงแก้ว ลงมาบังคับบัญชาในส่วนของ สปค.ตร. ทำให้ ไม่มีการสร้างเงื่อนไข แหล่งอบายมุข น้อยลง ตำรวจมีวินัย แต่ขณะนี้ยังต้องการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัญหาในขณะนี้ ขาดการมีส่วนร่วมกับประชาชน โดยเฉพาะคนมุสลิม ยอมรับว่าได้รับการร่วมมือจากมุสลิมมีน้อยมาก ไม่ใช่ว่าเขาเป็นโจร แต่เพราะเขากลัวความไม่ปลอดภัย ทำอย่างไรเราจะสร้างอำนาจให้รัฐให้เข้มแข็ง เช่น เกิดเหตุแล้วจับได้ ตอบโต้ได้และอย่าให้โจรมีเสรีในการเคลื่อนไหว ในเรื่อง กำลังพล เงิน วัสดุ อุปกรณ์น่าจะเพียงพอต่อการแก้ไข คนมากไปไม่มีประสิทธิภาพก็ไม่มีประโยชน์ กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ยอมรับว่ามีผลบ้าง”

ด้านฝ่ายปกครองเห็นว่าการปฏิบัติได้ผลพอสมควรและเริ่มดีขึ้น นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การจัดเงื่อนไขและสาเหตุในด้านความรู้สึกละแวกข้างได้ผลตามสมควร เนื่องจากการที่ได้รับความร่วมมือจากราษฎรแจ้งข่าวสารมากขึ้น”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การจัดเงื่อนไขได้ผลและเป็นการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบได้ในระยะยาวและยอมรับว่าข้าราชการในปัจจุบันสร้างเงื่อนไขน้อยหรือแทบจะไม่มีปัญหาดังกล่าวแล้ว”

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจุบันไม่มีการสร้างเงื่อนไขขึ้นใหม่ แต่ฝ่ายตรงข้ามมักจะอ้างเงื่อนไขเดิมและเงื่อนไขกรณีเหตุการณ์กรือเซะ และตากใบ เงื่อนไขที่ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งชี้ให้เห็นว่า การหวาดระแวงกันระหว่างพี่น้องไทยพุทธและมุสลิมเป็นเงื่อนไขหลักต้องแก้ตรงจุดนี้ และ กอ.สสจ.ชต. ควรมีการวางแผนกำหนดกรอบและผลลัพธ์ให้หน่วยทหารตำรวจ ฝ่ายปกครอง ปฏิบัติให้ชัดเจนไม่ใช่ลงไปปฏิบัติเอง ฝ่ายทหารต้องการให้ฝ่ายปกครองเป็นผู้นำในการทำงานโดยทหารตำรวจจะเป็นผู้สนับสนุน อย่างไรก็ตาม นายอำเภอและปลัดอำเภอ ให้ความเห็นว่าปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

3. บทบาทการยุติความคิดในการต่อสู้ด้วยความรุนแรงของกลุ่มก่อความไม่สงบ

การยุติความคิดในการใช้ความรุนแรงของผู้ก่อความไม่สงบเป็นเรื่องยาก และต้องใช้ความต่อเนื่อง รัฐบาล และ กอ.สสส. จชต. ต้องมีนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน เพราะจากเหตุการณ์ในอดีตจนกระทั่งเงื่อนไขใหม่ที่เกิดขึ้น เช่น เหตุการณ์กรือเซะ ตากใบ หรือกระทั่งการหายตัวไปของนายความ สมชาย นีละไพจิตร สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฝ่ายก่อความไม่สงบและแนวร่วมมีความรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรม และฝ่ายรัฐไม่สามารถจับกุมบุคคลที่กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้เมื่อมีการเข้าจับกุมอาศัยอำนาจกฎหมายไม่ว่ากฏอัยการศึกในอดีตหรือพระราชกำหนดในปัจจุบัน บางครั้งเกิดความผิดพลาดในการจับกุม หรือมีการเหยียดแหย่ ทำให้ฝ่ายตรงข้ามนำไปโฆษณาชวนเชื่อ ประชาชนไม่เชื่อถือขบวนการยุติธรรม เงื่อนไขความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมจัดการบริการของรัฐ ปัจจุบันมุสลิมเกี่ยวข้องกับเพียงร้อยละ 16 และปัญหาที่เกิดจากผู้สอนศาสนาอิสลาม รร.ปอเนาะ และ คาดีกา ปัจจุบันถูกเหมารวมเป็นสถาบันบ่มเพาะเยาวชนให้หลงผิด นายแวมาฮาดี ว่า ตรงนี้กลายเป็นเหยื่อของปัญหาภาคใต้ตามที่ผู้ก่อความไม่สงบต้องการ ตรงนี้ต้องเข้าไปแก้ไขให้ชัดเจนอย่าเหมารวม การส่งเสริมการศึกษาในจังหวัดชายแดนยกระดับภาษามาหลายเป็นภาษาต่างประเทศแบบภาษาอังกฤษ ดูแลให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากประเทศตะวันออกกลางให้มีอาชีพและช่วยเหลือประเทศชาติ อย่าไปปิดกั้น เพราะจะทำให้บุคลากรเหล่านี้วิ่งเข้าไปหาฝ่ายตรงข้ามเพราะขาดความเสมอภาคและโอกาสจากรัฐ (แวมาฮาดี แวดาโอ๊ะ 2549 : 2-5)

บทความแนวคิดสร้างความเข้าใจ และลดความรุนแรงของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ปิยะ กิจถาวร(2548) เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้สร้างความสับสน ความแตกแยกทางความคิด การสูญเสียชีวิตของผู้บริสุทธิ์รายวัน ปิยะ กิจถาวร จึงได้รวบรวมความเห็นข้อเสนอแนะของผู้รู้ในพื้นที่ที่ได้รับฟังมาเขียนเป็นบทความนี้ขึ้นเพื่อสื่อต่อสังคมไทย โดยมีสาระเกี่ยวกับการประเมินสถานการณ์ ดังนี้

1. กลุ่มใช้ความรุนแรงปัจจุบัน มีการเตรียมการจัดตั้งมาหลายปี สามารถวางเครือข่ายและคนทำงานได้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่มาก ปิดลับ คัดตอนได้ดี ไม่ประนีประนอมกับรัฐ ไม่แสดงตัว 10 เดือนที่ผ่านมาสามารถปฏิบัติการเชิงรุกได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ โดยใช้ความกลัว ความรุนแรง และการปล่อยข่าวลือเป็นอาวุธที่สำคัญ และมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติการด้วยความรุนแรงโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความแตกแยกในสังคมให้มากยิ่งขึ้น ขั้วผู้ให้รัฐใช้ความรุนแรงตอบโต้เพื่อขยายความเกลียดชังของประชาชนให้กว้างขวางออกไปเรื่อยๆ จนสถานการณ์สุกงอมไปเอง กลุ่มใช้ความรุนแรงพยายามทำให้ชาวบ้านเห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐ

ทุกระดับคุ้มครองชาวบ้าน คุณเองไม่ได้ โดยก่อเหตุรูปแบบต่างๆ รวมทั้งใช้การกล่าวหารัฐบาล ทำร้ายผู้บริสุทธิ์ปฏิบัติขยายวงการใช้ความรุนแรงออกไปมากขึ้น

2. ฝ่ายรัฐบาล จุดอ่อนคือ ไม่แยกแยะ มักเหมารวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถาบันทางศาสนาและสถาบันทางสังคมของประชาชนในพื้นที่ เช่น ปอเนาะ ดาศึกา ไม่มีนโยบายการแก้ปัญหาที่ชัดเจน และในขณะนี้รัฐบาล/เจ้าหน้าที่รัฐพยายามสร้างความไว้วางใจในรูปแบบต่างๆ แต่ประชาชนคงยอมรับน้อย เพราะมีรูปธรรมเหตุการณ์ทำให้เกิดความไม่เชื่อถือนอย่างต่อเนื่อง ซ้ำแล้วซ้ำอีก และรัฐบาลเองก็ไม่ไว้วางใจชาวบ้าน

3. ฝ่ายประชาชนมุสลิม โดยเฉพาะคนหนุ่มสาว เกลียดรัฐ รูปธรรมคือ เกลียดตำรวจทหาร ซึ่งเป็นความรู้สึกที่สั่งสมมานานและพอกพูนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีรูปธรรมของเหตุการณ์ ยืนยันย้ายอยู่ตลอดเวลา ทั้ง กรือเซะ ตากใบ

4. ประชาชนและข้าราชการทั้งพุทธและมุสลิมหวาดผวากลัวกลุ่มใช้ความรุนแรง และเริ่มมีความรู้สึกแปลกแยกระหว่างพี่น้องพุทธกับมุสลิมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากนี้ นายแพทย์ประเวศ วสี (2549 : 4) ยังกล่าวถึงการยุติความคิดการต่อสู้ด้วย ความรุนแรงในบทความพิเศษเรื่องจะดับไฟได้ได้ต่อเมื่อมีความเป็นเอกภาพในยุทธศาสตร์ โดยกล่าวถึงการเมืองนำการทหารคือการลดเงื่อนไขที่ทำให้จับอาวุธขึ้นสู้ แล้วควรต้องสร้างเงื่อนไขในการวางอาวุธและเข้ามามีมือกันด้วยสันติวิธี ซึ่งถ้าเรารุกทางการเมืองดังกล่าวแล้ว กองกำลังติดอาวุธจะฝ่อไปเอง นอกจากนี้ยุทธศาสตร์การสื่อสารที่ดีของฝ่ายเราก็จะช่วยยุติ สถานการณ์การก่อความไม่สงบลงได้

การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือประชาชนการควบคุมสื่อ

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง เห็นว่า “ยังไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.) และ การประชาสัมพันธ์ (ปชส.) เนื่องจากรัฐยังไม่สามารถควบคุมสื่อได้ ทำให้การ ปจว./ปชส ต้องตามหลังสื่อ และต้องคอยแก้ไขจากการที่สื่อเสนอผิดพลาด ทั้งนี้จำเป็นต้องควบคุมสื่อ โดยให้เสนอข่าวสารในแง่บวก ทั้งอีกส่วนหนึ่งในด้านการช่วยเหลือจะต้องพยายามให้มีความเท่าเทียมกันระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิม”

ด้านพ.อ.อาคม พงศ์พรหม กล่าวถึงปัญหาในเรื่องควบคุมสื่อ เช่นกัน “สื่อเขาต้องแข่งขันกันเป็นธุรกิจ เมื่อเราขอร้องและเกิดความผิดพลาดก็จะโยนกันไปมาระหว่างสื่อระดับ บรรณาธิการข่าวระดับบริหารและสื่อท้องถิ่น ยอมรับว่าเป็นเรื่องยาก ไม่อยู่ในอำนาจของเรา สื่อมีบทบาทและอิทธิพลสูงที่จะทำให้เรื่องราวของจังหวัดชายแดนภาคใต้ออกสู่ทั่วโลก จรรยาบรรณของสื่อบางคนไม่มี เช่น ภาพพระถูกระเบิดบาดเจ็บ ก็นำไปลง เป็นต้น ถ้าถามว่า จะแก้ไขอย่างไร ต้องออกกฎหมายบังคับเกี่ยวกับเรื่องสื่อ การเสนอของสื่อ ถ้าภาพที่

กระทบกระเทือนต่อจิตใจชาวพุทธหรือทหารผู้ปฏิบัติหน้าที่ ต้องถูกลงโทษ ปัจจุบันมีการพยายาม
ทำแต่ควรเป็นระดับรัฐบาลเป็นผู้ฟ้องร้องเมื่อสื่อกระทำความผิด

การศึกษาและการช่วยเหลือประชาชน

ความเห็นของ พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “ในเรื่องการยุติความคิดในการต่อสู้ด้วย
ความรุนแรง จากสถิติที่เกิดเหตุอยู่คิดว่ายังไม่สามารถยุติการเกิดเหตุได้ ทาง กอ.สสจ.จชต. ทุ่มเท
การทำงานอย่างเต็มที่ เราพร้อมจะนำความคิดที่ดีๆ ไปปรับเปลี่ยน แต่ทางฝ่ายเขาก็พยายามป้องกัน
ทหารของเราเต็มที่ในการปฏิบัติการจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ที่ส่วนใหญ่เป็นทหาร หน่วยพลเรือน
ไม่ได้เข้าร่วมเพราะกลัวว่าจะเป็นเป้าหมายถ้าทำงานร่วมกับทหาร ข้อเสนอแนะ เราต้องนำเขา
เข้าไปสู่การศึกษา เพราะเขาใช้ศาสนาเป็นกรอบในการชักจูงได้ง่าย การศึกษาจะทำให้ประชาชน
นักศึกษา muslim มีความรู้ มีความเข้าใจยากต่อการชักจูง”

พ.อ.สมเดช โขธา ให้ข้อเสนอแนะ ในเรื่องการช่วยเหลือประชาชน “ควรดูความ
ต้องการที่แท้จริงและสามารถตอบสนองความต้องการของเขา ปอเนาะต่างๆมีความสำคัญ ปอเนาะ
ประเภทแรก กระทรวงศึกษาเอาเงินไปให้เพื่อให้มีคุณภาพการศึกษาที่ดี ควรเข้าไปกำกับดูแลมาก
ขึ้น ปอเนาะประเภทสอง เป็นปอเนาะดั้งเดิมไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปช่วยเหลือ น่าจะเข้าไป
ช่วยเหลือ ได้รับเงินสนับสนุนจากต่างประเทศ ไม่มีการร้องเพลงชาติไทย ทำให้ความสัมพันธ์
ใกล้ชิดไม่มี ประเภทสามสถาบันปอเนาะ กระทรวงมหาดไทยเดิมจะช่วยเหลือให้งบประมาณเป็น
การช่วยเหลือขั้นต้น ทั้งสามปอเนาะ ถ้าเข้าไปให้ความช่วยเหลือและดูแลอย่างใกล้ชิดจะเกิด
ผลสำเร็จ”

พ.ต.อ.พัฒนวิธ อังคะนาวิณ “โดยสรุปควรปรับเปลี่ยนความคิดของฝ่ายเราด้วย ใน
เรื่องการทำงาน อย่างว่าแต่โทษการทำงานซึ่งกันและกัน ถ้าเราคิดว่าเราทำเพื่อบ้านเมือง ไม่ใช่
ทำงานตามระบบราชการหรือทำงานเพื่อการเมือง เมื่อพรรคไหนจะเป็นรัฐบาล ฝ่ายก่อความไม่สงบ
ก็เป็นประชาชนคั้งนั้น เมื่อมีการเลือกตั้งเขาสามารถทะเลาะกันให้กับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้ เนื่องจากมี
ศูนย์กลางที่เราไม่สามารถเข้าไปแตะต้องได้ เช่น ศูนย์กลางทางศาสนา สถานที่ศึกษาบางแห่ง
มัสยิดบางแห่ง ถ้าผู้นำเขาอยู่ฝ่ายตรงข้ามก็จบเลย การรบจะแตกหักอยู่ที่มัสยิด และปอเนาะ
เพราะฉะนั้นคำว่าจริงใจ อยู่ที่ไหน ในส่วนที่เขาออกไปปลิวโจมนดิน โขบายเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาต่างๆ
เราต้องชี้แจงให้เห็นว่ามันไม่ใช่ โขบายนำฝิ่นอาบยาพิษอย่างที่เขาได้รับทราบ”

การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ ยังไม่เต็มที่

พ.อ. วิชาญ สุขสง “ในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.) และการประชาสัมพันธ์เป็น
อย่างไร เราคิดว่ายังไม่ดี ยังแพ้โจร การ ปจว.เราต้องทำให้จิตใจของชาวบ้านเอาใจออกห่างจากพวกโจร
เรายังทำน้อยไปและมีอุปสรรคในการเข้าไปทำ จะเห็นว่าโจรออกไปปลิวมากกว่าเรา การโฆษณา

ชวนเชื่อ เขาเก่งกว่าเรา มีความอ่อนตัว ทำด้วยอุดมการณ์ ของเรามีปัญหางบประมาณและเครื่องมือต่างๆในการโปรยใบปลิว เจ้าหน้าที่ของเราทหารตำรวจไม่ได้ถูกสอนให้มาทำงานด้านนี้ พวกที่ถูกสอนมาโดยตรงคือพวกรบพิเศษ ซึ่งก็มีน้อยเกินไป”

พ.ต.อ.พัฒน์วรุณ อังคะนาวัน “ ในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยา ขอมรับว่ายังไม่เป็นมืออาชีพเท่ากับทหาร เพราะพื้นฐานตำรวจไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการนี้แต่กำลังดำเนินการ การตอบโต้ข่าวสารควรจะเป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ ถ้าวันนี้เราจัดโครงสร้างแบบนี้ โดยเป็นระบบราชการอยู่ไม่น่าประสบผล”

นายตำรวจจาก สปก.ตร.ส่วนหน้ากล่าวว่า “ฝ่ายเราควรมีการพัฒนาในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยา ต่อประชาชนทั้งฝ่ายเราและใจให้มากกว่าในปัจจุบัน ในระดับชาติควรมีการวางแผนในการต่อสู้ทางความคิด ยุติความคิดการกระทำอันรุนแรง ออกมาตอบโต้ได้อย่างเป็นระบบ รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมโลกเข้าใจอย่างทันทั่วทั้ง”

วิธีการปฏิบัติเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ และการช่วยเหลือประชาชน

พ.อ.อาคม พงศ์พรหม “ในด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.) และการประชาสัมพันธ์ มีการปฏิบัติ เช่นในกรณีที่มีการใช้ใบปลิวในการโฆษณาชวนเชื่อ “ผมคิดว่าไม่จำเป็นต้องขยายผลตอบโต้ในทันที เราได้รับใบปลิวถ้าเราได้รับมาแล้วทำการตอบโต้ออกไป เหมือนกับว่าช่วยขยายผลออกไป ซึ่งถ้าชาวบ้านจริง ๆ เขาอ่านเขาไม่เชื่อหรืออก การนิ่งเฉยดีที่สุด เราอย่าไปสนใจมัน ความคิดของผมนะ ถ้าเราปลุกฝังให้ดี ใบปลิว 10 แผ่นของเขา ประชาชนก็ไม่เชื่อ หรือ ถ้าเขาไม่เชื่อเรา 10 แผ่นใบปลิวตอบโต้ของเราเขาก็ไม่เชื่อเหมือนกัน ”

พ.อ.สมเดช โยธา “บทบาทของ กอ.สสส.จชต. เพื่อยุติความคิดในการต่อสู้ด้วยความรุนแรงในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ และการช่วยเหลือประชาชน เรายังใช้เครื่องมือในด้านนี้ไม่เป็นแบบรากหญ้า เหมือนกับฝ่ายเขา เขาใช้หน่วยในการปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.) คือชาวบ้าน แต่เราใช้สภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นระดับชาติในการปจว.เขาใช้เซลล์เล็กๆ ในการต่อสู้”

พ.ต.อ.พัฒน์วรุณ อังคะนาวัน “งานในด้านกิจการพลเรือน ตอนนี้เป็นขั้นแรกที่มีแนวความคิดการจัดตั้งโรงเรียนการเมือง สร้างคนในพื้นที่ให้มีอัตลักษณ์และรับทราบสภาพปัญหาในพื้นที่ เข้าใจคนในพื้นที่ เพื่อที่จะเอาโรงเรียนการเมืองเป็นฐานให้กับคนของเรา และจะใช้ในการขับเคลื่อนต่อสู้กับแนวความคิดของเขา ในส่วนของตำรวจ หน่วยของตำรวจตระเวนชายแดนได้ทำงานด้านมวลชนไปแล้ว ในพื้นที่ใดที่ตำรวจตระเวนชายแดนเริ่มทำงานได้ผล กลุ่มก่อความไม่สงบก็เริ่มขับไล่ตำรวจตระเวนชายแดนออกพื้นที่ การขับไล่ก็ไปนำคนจากที่อื่นมาจัดตั้งเพื่อขับไล่

ชาวบ้านบางส่วนอาจจะกลัวโจร แต่บางเรื่องเขาก็ไม่เห็นด้วย ดังนั้นจึงยังพอมีสว่างอยู่ปลาย
อุโมงค์อยู่

การตั้งโรงเรียนการเมือง ตั้งเพื่อชี้แจงหรือทำความเข้าใจกับประชาชนทุกระดับใน
พื้นที่ ส่วนใครจะมาเป็นบุคลากรคงไม่จำกัดเฉพาะต้องเป็นมุสลิม ขึ้นอยู่กับว่ามีความจริงใจ เข้าใจ
เข้าถึงจริงหรือไม่”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โมสิตาภา “การยุติความคิดในการใช้ความรุนแรง ในส่วนของกองพัน
เฉพาะกิจของเราที่ทำอยู่ เราพยายามเข้าไปสร้างความเลื่อมใสไม่เอาัดเอาเปรียบ เข้าไปประมาณ
1 เดือนกว่าที่ชาวบ้านจะเชื่อถือ ส่วนใหญ่จะให้การพูดคุยเป็นหลักและช่วยเหลือทุกอย่างจนเขาเห็น
ว่าเป็นมิตร และก็มีกิจกรรมร่วมกัน”

ความคิดเห็นของฝ่ายปกครอง คิดว่าการทำงานด้านนี้ต้องใช้เวลา นายอำเภอจังหวัด
ปัตตานี เห็นว่า “การปฏิบัติจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือประชาชนสามารถยุติความคิด
การกระทำอันรุนแรงได้ แต่ต้องอาศัยเวลาและต้องกระทำอย่างต่อเนื่องมีแผนงานชัดเจน
การประชาสัมพันธ์ต้องทำทั้งทางกว้างและทางลึก การช่วยเหลือประชาชนต้องผ่านกระบวนการ
ประชาคมเพื่อให้ตรงกับปัญหาความต้องการที่แท้จริง และป้องกันการซ้ำซ้อนสิ้นเปลือง”

นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การปฏิบัติงานจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์
การช่วยเหลือประชาชน หากจะให้ดีควรบูรณาการควรดำเนินการร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย โดยมี
กอ.สสส. อำเภอ เป็นแกนนำ การดำเนินการได้ผลดีประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า “การปฏิบัติงานจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์
การช่วยเหลือประชาชนกระทำได้ดีแต่ต้องใช้เวลาและความจริงใจจากเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจาก
ปัญหาในการเข้าถึงประชาชนทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีเพราะฝ่ายตรงข้ามอยู่ใกล้ชิด
ประชาชนตลอดเวลา”

การช่วยเหลือประชาชน

พ.อ.สมเดช โยธา “ในด้านการช่วยเหลือประชาชนคิดว่าเป็น 0 % เพราะตามหลัก
ศาสนาไม่ชอบเรื่องการนำของไปให้ ด้านศาสนาเขาเชื่อถือว่ามีพระอัลเลาะห์ประทานให้ เราไม่
สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเขาได้”

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “เรื่องการช่วยเหลือประชาชน เท่าที่ทราบจะเป็นลักษณะการ
เกณฑ์ชาวบ้านมารับของและไม่ได้ติดตามผลแต่ก็มีผู้บังคับกองร้อยทหารพรานท่านหนึ่งใน
อ.บันนังสตา มาเล่าให้ฟังว่า หลังจากเขาของพระราชทานไปมอบให้ก็มี ผู้นำทางจิตวิญญาณพูดว่า
อัลเลาะห์ประทานให้ การที่เราเอาข้าวสารอาหารแห้งไปช่วยขณะเกิดภัยพิบัติ พ.ศ. 2548 เป็น

เพราะอัลเลาะห์ส่งสารก็เลยคลใจให้ทหารมาให้เช่นกัน หรือก็คือการใช้การตอบโต้ด้วยการโฆษณาชวนเชื่อต่อฝ่ายเรา

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “กลุ่มแกนนำต่าง ๆ มันเข้าไปบังคับให้คนขยับตัวไม่ได้ นี่คือสิ่งที่เกิดขึ้น พอตรงนี้เกิดขึ้น กอ.สสส.จชต. ก็หาประเด็นตรงนี้ไม่พบ พอไม่พบ งานต่อมา กอ.สสส.จชต.จะทำอย่างไร ถ้าถามโดยส่วนตัวเขาทำตรงนี้ใหม่ เขาอาจจะมีโครงการหลาย ๆ อันที่ดี เช่น โครงการจ้างงาน โครงการ สักพันห้าร้อย อะไรต่าง ๆ เอาออกมา ซึ่งก็น่าสนใจและก็เป็นสิ่งที่ดี แต่ปัญหาก็คือ ฝ่ายก่อความไม่สงบเขาก็มีมาตรการเข้ามาสกัดกั้นโครงการนี้ เช่น ถ้าใครเข้าร่วมโครงการของรัฐ เขาก็จะถูกจับ อย่างที่บอก วิธีการบังคับเขาก็มีตั้งแต่ระดับเบาที่สุด คือ ขอร้องไม่ให้เข้าไปร่วมโครงการ สองถ้าไม่เชื่อ ก็จะใช้วิธีการข่มขู่ เช่นการออกไปปลิวต่าง ๆ ว่าอย่าเข้าไปร่วมโครงการของรัฐ โดยอ้างเหตุผลต่าง ๆ เช่น จะทำลายวิถีชีวิตของคนในพื้นที่แล้วแต่จะว่าไป สุดท้ายถ้าเกิดว่าคุณยังเข้าร่วมโครงการของรัฐอยู่ ก็คือ วิธีการทำร้าย เช่น การยิงให้เสียชีวิต หรือการระเบิดบ้านก็มี เพราะฉะนั้นตรงนี้ คือ มาตรการที่ฝ่ายตรงข้ามเข้ามาแก้ประเด็นของเรามีสูงในขณะที่เกิดเหตุการณ์แบบนี้แล้ว ฝ่ายรัฐก็ไม่สามารถเข้ามาแก้ปัญหาดังนี้ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ โครงการจ้างงาน 4,500 บาท จะพบว่า 1. คนที่ต้องการให้เข้าร่วมงานกับเรา เช่น คนที่เป็นแนวร่วม คนที่มีความคิดอย่างที่ว่าก็ดี เขาไม่มา งานโครงการ 4,500 บาท คือกลุ่มซึ่งไม่ได้มีผลมากในการจะไปลดอิทธิพลเขา ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนกลุ่มชาวบ้านทั่ว ๆ ไป บางครั้งก็เป็นคนพุทธเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนพุทธ คนมุสลิมที่อยู่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง หรือเป็นญาติของข้าราชการในพื้นที่บ้าง คนที่เป็นชาวบ้าน ที่เป็นรากแก้วของสังคมไม่ค่อยได้มา ตรงนี้คือสิ่งที่ผมเรียนแล้วว่า เวลาเรามีโครงการ กอ.สสส.จชต. คิดโครงการดี ส่งให้หน่วยระดับปฏิบัติการไปปฏิบัติได้ แต่พอถึงหน่วยระดับปฏิบัติการไปปฏิบัติไม่ได้กำหนดเป้าหมายว่าจะเอาใคร 2. คือไม่มีมาตรการหรือเครื่องมืออื่น เข้ามารองรับต่อการดำเนินการในส่วนนี้ เช่น เมื่อโครงการจบลง คนเหล่านี้กลายเป็นคนตกงาน ก็กลายเป็นเงื่อนไขอีก โชคดีว่าคนเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในส่วนของขบวนการก็แล้วไป ถ้าเกิดคนเหล่านี้อยู่ในส่วนใกล้ชิดกับขบวนการ ก็จะกลายเป็นเงื่อนไขที่ฝ่ายก่อความไม่สงบสามารถจะอ้างได้ว่าโครงการของรัฐไม่จริงใจเพราะอย่างที่ได้เรียนแล้วว่า โครงการของรัฐส่วนใหญ่จะเป็น shot knockหมด พอเป็น shot knock ไม่คิด long term พอไม่ได้คิด long term การแก้ปัญหา พอจบโครงการก็จะกลายเป็นเงื่อนไข เพราะว่า บทบาทของ กอ.สสส.จชต.ในฐานะที่เป็น operation levelมันนอก plan ที่ create ไม่ได้ คิดเป็น package เป็นระยะสั้น ๆ เป็น shot knock อย่างที่ได้เรียนแล้ว เป็นโครงการระยะสั้น ๆ ถ้าถามคือโครงการระยะสั้นเหล่านั้นมันเชื่อมโยงกันอย่างไร link กันอย่างไรมีการเชื่อมโยงสอดคล้องกันอย่างไร

อันนี้เป็นบทบาทที่ กอ.สสส.จชต.จะต้องไปปรับแก้ ในส่วนตัวนี้คือเรื่องใหญ่ของการแก้ปัญหา นโยบายระดับรัฐบาลอย่างที่บอกแล้วว่า คือ จะชัดหรือไม่ชัดพูดยาก แต่ว่าหน่วยที่เป็นระดับ operation ต้องแปลงนโยบายที่กำหนดด้วยรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติการในระดับพื้นที่ให้ได้ นี่คือบทบาทของ กอ.สสส.จชต.ที่โดยส่วนตัวมองว่ายังไม่ชัด”

จะเห็นว่า การปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.) การประชาสัมพันธ์ (ปชส.) การช่วยเหลือประชาชน ยังไม่ได้ผล การปฏิบัติยังไม่สามารถยุติความคิดของเขาได้ ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนและปัญหาชาวบ้านเกิดความกลัว แผนการ ปจว. และ ปชส. ยังไม่เป็นระบบ ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากสื่อบางครั้งสื่อกลับสร้างปัญหา นอกจากนี้การยุติความคิด ปจว./ปชส. ควรทำทุกระดับโดยเฉพาะระดับชาวบ้านเพื่อป้องกันหรือสกัดกั้นความคิดของเขา รวมทั้งต้องกระทำกับฝ่ายเรา ด้านการช่วยเหลือประชาชนเนื่องจากมีข้อจำกัดทางศาสนา ดังนั้นควรมีการพิจารณาผ่านกระบวนการประชาคม เพื่อให้ถูกต้องตามความต้องการของประชาชน ข้อเสนอแนะ ควรมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามมีมาตรการสกัดกั้นเมื่อมีการปฏิบัติ

การปรับความคิดความเชื่อตามแนวทางสันติ

กอ.สสส.จชต.ใช้โรงเรียนเสริมสร้างสันติสุขในการดำเนินการ และผลการศึกษายังไม่ค่อยสัมฤทธิ์ผล โดยมีข้อบกพร่องหลายอย่างดังความเห็นของ พ.อ.นักรบ บุญบัวทองวิจารณ์ว่า กระทำได้โดยยาก เนื่องจากเป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนาเป็นหลัก ซึ่งภาคใต้เป็นกลุ่มมุสลิมที่เก่าแก่โบราณ ทำให้การเปลี่ยนทัศนคติยาก รวมทั้งมีหลายกลุ่มแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไป สำหรับในการปรับความคิดความเชื่อดังกล่าว ปัจจุบันฝ่ายเรายังดำเนินการไม่เหมาะสม เนื่องจากนำเอาทุกกลุ่มและทุกระดับมารวมกันซึ่งจะเกิดผลยาก

นอกจากนี้ผู้ที่จะไปปรับเปลี่ยนความคิดฝ่ายก่อความไม่สงบยังไม่เหมาะสมไม่เป็นที่เชื่อถือจำเป็นต้องสรรหานุเคราะห์ดังกล่าว และการมีระบบการศึกษาที่ดี มีอาชีพ และชีวิตที่ดีในอนาคตซึ่ง พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ ได้แสดงความเห็นในเรื่องนี้ว่า “การปรับความคิดความเชื่อ คือ กลุ่มที่เชื่อ ที่มีความเชื่อมั่นก็จะมียุ่เยอะมากคนที่อยู่กลุ่มเหล่านี้เป็นลักษณะแบบนี้เชื่อดีว่าตัวเองคิดอย่างนี้จะยาก แต่คนกลุ่มกลางๆ ที่ไม่ได้มีความคิดแบบนี้ นี่คือนักกลุ่มใหญ่ คือคนที่เชื่อแบบ extreme เลยอันนี้มันเปลี่ยนยาก ถูกปลูกฝังมานาน แต่คนที่ไม่เข้าใจจริง ๆ ลังเลไม่เข้าใจจริง ๆ ใช้หรือเปล่านะ คนนี้พูดจริงหรือเปล่า ตรงนี้ที่มองว่าเป็นกลุ่มใหญ่กว่าและมีจำนวนมากว่า แต่ตรงนี้ รัฐยังไม่มีโครงการต่าง ๆ ที่เข้าไปปฏิบัติการโดยการวางแผนของ กอ.สสส. จชต. ยังมองว่าตรงนี้ยังไม่ชัด ที่สำคัญคือ การที่จะไปโน้มน้าวจิตใจหรือการเปลี่ยนแปลงชาวบ้านให้คิดในทางที่เราอยากให้เขาเห็นในเรื่องของการยุติสถานการณ์หรือเปลี่ยนแนวคิดที่จะแบ่งแยกดินแดนโดยการใช้ความรุนแรง มองว่าคือใช้ตัวข้าราชการไปทำไม่ได้ ต้องใช้สิ่งที่เรียกว่า

operation maker คนที่อธิบายให้เขาได้เขายอมรับได้ ตรงนี้เราไม่มี เราไม่มีคนที่มียุทธศาสตร์ในการที่จะไปสื่อสารกับชาวบ้าน เราไม่มี operation maker ที่ดีๆ พอ ในขณะที่ฝ่ายตรงข้ามเขามี operation maker ที่พูดแล้วประชาชนเข้าใจ เพราะฉะนั้นประเด็นที่ว่า บทบาทตรงนี้รัฐทำเองไม่ได้

โรงเรียนเสริมสร้างสันติสุข ถามว่าช่วยได้ไหม คือการแก้พวกนี้ ต้องแก้ที่โครงสร้าง การเปลี่ยนวิธีคิดของคน ไม่ได้เอาคนมาอบรม 10 วันแล้วกลับไป ไปเป็นคนดี เป็นไปไม่ได้ เป็นไปได้ยาก แต่การที่คนจะเปลี่ยนทัศนคติแนวคิดต้องแก้ในโครงสร้าง ซึ่งต้องมีระบบ การศึกษาที่ดี มีอาชีพรองรับ มีสถานภาพที่ดีในสังคม อันนี้คือการแก้ในเชิงโครงสร้าง การหิบบคนเข้ามาเรียนในโรงเรียน 30 วันแล้วกลับออกไป เป็นไปไม่ได้ที่จะแก้ไข อย่างที่บอกต้องมีคนคิดแบบนี้ แล้วต้องมีการวางโครงสร้างในการแก้ รัฐทำเองโดยตรงไม่ได้ หรือ กอ.สสจ.ขต.ทำเองโดยตรงไม่ได้ แต่ต้องวางระบบไว้ คือตรงนี้เป็นเรื่องที่ซับซ้อน ถ้าให้ผมไปพูดคนคงอาจไม่เชื่อ แต่ถ้าให้ โต๊ะอิหม่าม พวกบาบอ โต๊ะครู ที่เขารู้เรื่องจริงๆ หรืออุstad ที่เขาคุยกับเราได้ เวลาเขาพูดคนพวกนี้ฟังมากกว่า ก็อย่างที่บอก ต่อให้ท่านนายกฯ มาพูดเองเขาอาจจะไม่ฟังก็ได้ แม้กระทั่งบางครั้งเอาท่านจุฬาราชมนตรีมาพูดเขายังไม่ฟังเลย เพราะท่าน ไม่ใช่ operation maker ท่านไม่มีนัยสำคัญในพื้นที่มากพอ อันนี้ก็เป็นประเด็นหนึ่ง”

หรือผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน พ.อ.สมเดช โยธา “ในเรื่องการปรับความคิดความเชื่อ วัตถุประสงค์ที่ต้องการคือเชิญแกนนำออกมา พูดคุยกัน แต่โอกาสที่จะปรับความคิดเขาในระยะเวลาแค่ 1 เดือน ในโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นคิดว่าไม่ได้ผล เพราะพวกเขาปลูกฝังมาเป็น 10 ปี และโรงเรียนที่ดัดขึ้นมาไม่ได้รองรับในเรื่องการปรับเปลี่ยนความคิดเท่าที่ควร ถ้าจะรองรับต้องใช้คนที่มีความรู้ทางศาสนา เช่น บาบอ อุstad โต๊ะอิหม่าม คณะกรรมการอิสลาม มาใช้ในการดำเนินการและถกเถียงถึงปัญหาให้เข้าใจ คนนอกศาสนาอบรมพวกเขาไม่มีทางเชื่อ ปัจจุบันดูเหมือนโรงเรียนที่ดัดขึ้นยังไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ เมื่อเขาเข้ามาอบรมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และเมื่อกลับไปก็อยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมๆ อีก ข้อเสนอแนะต้องคัดเลือกคนที่รักศาสนาอิสลามของเขาไม่อยากจะพวกเขาก่อความไม่สงบมาบิดเบือนชักจูงไปในทางที่ผิดมาเป็นผู้อบรม แต่ต้องสร้างที่ปลอดภัยให้กับเขาอย่าให้อยู่ในพื้นที่อันตราย และผู้อบรมหรือผู้มาอบรมต้องไม่อยู่ใต้อิทธิพลของผู้ก่อความไม่สงบที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการ โดยต้องให้ความปลอดภัยเขาในระยะยาวและรัฐต้องทุ่มเทอย่างจริงจังให้เขามีความมั่นคงในอนาคต”

พ.อ. วิชาญ สุขสง มีความเห็นสอดคล้องทั้งเรื่องผู้ที่ทำการอบรมแล้วยังให้ความเห็นว่า นอกจากมีโรงเรียนเสริมสร้างสันติสุขแล้วควรมีโรงเรียนการเมืองในการสร้างความเข้าใจให้กับตัวแทนภาคประชาชนด้วยเพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ให้กับภาครัฐ ความเห็น

พ.อ.วิชาญ สุขสง “เรามีนโยบายแต่การปฏิบัติไม่คืบหน้า ปัจจุบันเราไม่มีคนและหน่วยงานที่เข้าไปปรับความคิดความเชื่อ เพราะเรามีคนที่ไม่เข้าใจดีพอแทนที่จะเป็นบวกก็กลายเป็นลบ วิธีการหรือข้อเสนอแนะที่พูดกันมานานแล้วแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติ คือ การจัดตั้งโรงเรียนการเมืองใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ความรู้ในเรื่องการปรับความคิด การชักจูง เจื่อนใจที่ฝ่ายตรงข้ามใช้และวิธีคิดที่จะนำไปใช้และนำคนที่ผ่านการอบรมทุกสาขาอาชีพไปปฏิบัติในพื้นที่ เขาจะได้อะไรจะรู้ว่ามีคนเกิดอะไรขึ้นฝ่ายตรงข้ามใช้วิธีอะไร และเราต้องแก้อย่างไร เราเคยแจกเอกสารจาก สมช. เผยแพร่ไปแต่ถ้าใครอ่านใจรู่ว่าจะยังไม่ได้ผล

ใน พ.ศ. 2548 เขากลุ่มเป้าหมายเข้าไปอบรม แต่ไม่ได้ผล จากการติดตามพฤติกรรมและอีกอย่างหนึ่งคือ คนที่เป็นผู้เข้าไปทำการอบรมให้เขา ไม่ได้ถูกสร้างมาให้ดีเสียก่อน เราควรสอนให้ความรู้หรือตั้งโรงเรียนอบรมเจ้าหน้าที่เราเสียก่อน สร้างครูเสียก่อน จริงๆแล้ว ความรับผิดชอบในเรื่องการปรับเปลี่ยนความคิดเป็นเรื่องของ สมช. ได้รับงบประมาณรับผิดชอบ

การตั้งโรงเรียนการเมืองก็ควรจะแบ่งเป็นพวกผู้ที่จะเป็นครู และพวกประชาชน ห้างร้าน วิชาชีพต่าง ๆ เพื่อที่จะให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้ไปคุยให้ผู้ร่วมงานหรือชุมชนฟัง พออบรมแล้วเราก็สามารถนำกลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่ผ่านการอบรมมาช่วยเราทำงาน เป็นตัวแทนของกลุ่มไปชี้แจง สิ่งที่เกิดขึ้นต่างๆ อย่างถูกต้อง ดังนั้น โรงเรียนเดียวกันควรแยกเป็นหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ปัญหาปัจจุบันของการปรับเปลี่ยนความคิดของกลุ่มผู้ที่ก่อความไม่สงบ อาการมันเลยขึ้นมะเร็งขั้นที่ 1 แล้วคือ เขามีการปลูกฝังเด็กเล็ก ๆ ที่ตาดีกาและปอเนาะมาเป็นเวลานานแล้ว พวกนี้จบจากต่างประเทศจากอินโดนีเซีย จากตะวันออกกลาง ตอนนั้นเขาแทรกไปทุกตาดีกา และปอเนาะแล้ว เจ๊ะกูคือคนที่สอนเด็ก ตามตาดีกา ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นคนในขบวนการ ที่ว่ามีการปะทะกับทหารพรานแล้วเจ๊ะกูตาย 2 คน เราทราบเลยว่าเขาสอนอยู่ที่ตาดีกาไหน ใครที่เข้ามาอยู่ในขบวนการจะต้องซู่เปาะต่อคัมภีร์อัลกุรอาน จะแก้อย่างไรเราต้องแก้หลายอย่าง กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่จะต้องดูตาดีกาและปอเนาะแต่ที่ผ่านมาเขาจะดูแค่การรับรายงานทางเอกสารและสนับสนุนงบประมาณ คนที่จะลงพื้นที่ไปทำงานจริงๆ ไม่มี ตอนนี้เด็กๆ อยู่กับเจ๊ะกูและอุสตาซ เราต้องเข้าไปเพื่อเอาเจ๊ะกูและอุสตาซที่ไม่ดีเราต้องเอาออกไป ทุกอย่างต้องใช้เวลาเพราะเขาทำมาไม่น้อยกว่า 12 ปี เราเพิ่งเริ่มได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 การบิดเบือนความคิดที่ผ่านมามาตลอดจนพวกเขาไม่มีความคิดที่จะช่วยคนนอกศาสนาในการทำอะไรต่างๆ เช่น การเปลี่ยนความคิดความเชื่อ ถ้าเขาช่วยเรา เราก็มีโอกาที่จะชนะ”

ด้านตำรวจก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนการเมืองเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ดังนั้น นายตำรวจจากสปก.ตร.ส่วนหน้ากล่าวว่า “ในเรื่องการปรับความคิดความเชื่อเห็นด้วยกับ

แนวทางสันติวิธี ทางตำรวจมีแนวความคิดในการจัดตั้งโรงเรียนการเมือง โดยมุ่งเน้นต่อประชาชนทุกสาขาอาชีพ ทุกศาสนาเข้ารับการอบรม เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเป็นตัวแทนในการออกไปชี้แจงให้กับประชาชนที่เหลือ รวมถึงคัดสรรบุคคลที่เป็นที่เคารพของชุมชนต่าง ๆ เข้าร่วมอบรมสัมมนา ช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกด้วย”

นอกจากนี้ พ.อ.อาคม พงศ์พรหม ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำงานในจังหวัดปัตตานีก็มีความเห็นสอดคล้องว่า “ในเรื่องความคิดของคนที่นี่มีความคิดว่า ที่นี่คือรัฐปัตตานี ไทยพุทธมายึดครองมาฆ่าชาวมุสลิมตรงนี้รัฐบาลต้องแก้ไข ด้วยการเข้าพบปะเจรจากับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำศาสนา ครูสอนศาสนามานั่งคุยปรับความคิดเราต้องเริ่มจาก ปอเนาะและตาดิกาต้องให้เด็กร้องเพลงชาติได้ มีธงชาติไทย มีในหลวง และการเรียนการสอนของปอเนาะและตาดิกา กระทรวงศึกษาต้องเข้ามาควบคุม และให้หลักสูตรเขาไป รร.ปอเนาะที่ไม่ถูกกฎหมายเราต้องทำให้ได้ขาด ยกตัวอย่าง มาเลเซียไม่มีโรงเรียนปอเนาะทำไมเขาทำได้ ของไทยเรามีปอเนาะเถื่อนมากแต่เราเกรงใจกัน ไม่มีคนกล้าสั่งปิด เราต้องทำให้เขามาขึ้นทะเบียนให้ถูกต้อง ตามมาตรา 15 (1) การเรียนการสอนต้องกระทำให้ถูกต้องแบบนี้ และต้องมีการประเมินว่าเด็กคิดอย่างไร คุณรักในหลวงไหม คุณร้องเพลงชาติไทยเริ่มจากตาดิกาซึ่งเป็นเด็กเล็ก ๆ หน้าที่ของพลเมืองไทยต้องสอนให้เขารู้ว่าเขาเป็นไทย เปลี่ยนความคิดให้อยากเป็นคนไทย กิจกรรมสัมพันธ์ต้องต่อเนื่อง ชุดแพทย์เคลื่อนที่ที่ต้องทั่วถึงอย่าลำเอียงในทุก ๆ พื้นที่

การตั้ง รร.เสริมสร้างสันติสุข ขอมรับว่ามีประโยชน์มาก แต่อยากให้แบ่งเป็นกลุ่มและระดับ และเจาะเข้าพื้นที่เป้าหมายจริง ๆ ต้องแบ่งเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มเยาวชน โรงเรียนตาดิกา โรงเรียนปอเนาะ เช่น เจาะเข้าไปที่ รร. ธรรมวิทย์ ทั้งโรงเรียนแบ่งเป็นรุ่น ๆ ไปเลย ไม่ใช่ให้เขาจัดมาให้เอง แม้จะต้องใช้เวลาก็ต้องยอมเพราะงานนี้สำคัญมากคิดว่าที่ผ่านมาได้ผลประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ คือหลังจากที่มาอบรมแล้วเราต้องบันทึกข้อมูลไว้และปรับเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายไป เพื่อป้องกันไม่ให้ส่งคนที่เคยอบรมแล้วเข้ามาอีก

กลุ่มวิทยากรที่รับหน้าที่อบรม อยากจะให้ดีกว่านี้ ควรมีทั้งไทยพุทธ และอิสลาม ต้องเป็นระดับที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ อยากให้ท่านจุฬาราชมนตรี ประธานอิสลามประจำจังหวัดที่เป็นกลาง ร่วมเป็นวิทยากรให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง โครงการดังกล่าวนี้ก็จะประโยชน์มาก”

เงื่อนไขจากเหตุการณ์กรือเซะและตากใบยังปัญหาในการปรับเปลี่ยนความคิด ดังความเห็นของ พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “ในเรื่องปรับความคิดความเชื่อตามแนวทางสันติวิธี ที่ผ่านมารัฐบาลก็พยายามจัดให้มีการเสวนาในเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติให้มีความสุข ทุกครั้งที่มีการเสวนา ก็จะให้มีการสอบถามเขียนคำตอบเป็นกระดาษขึ้นมาชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นญาติพี่น้องกับชาวกรือเซะ โดยตรงยกเว้นของ ปอเนาะ บารอ ที่ อ.รามัน เสียชีวิตไป 9 คน

คายน้อยกว่าที่สะบ้าย้อย แต่ที่บารอยังฝังใจกับเหตุการณ์ที่กรือเซะและตากใบ ว่ารัฐกระทำรุนแรงเกินไปแม้ว่าคณะกรรมการจาก กอ.สสส.จชต. คณะกรรมการอิสลามจังหวัด อุสตาส ของสถานศึกษานั้นๆ เป็นคณะเสวนาพยายามที่จะตอบโดยเข้าข้างทางการแล้ว ครู อุสตาส และโต๊ะอิหม่าม โต๊ะบิหลั่น จะจีปรีเด็นที่ตากใบและกรือเซะตลอดเพราะตรงนี้เขาถูกขังขี้ดความเชื่อว่า อำนาจอธิปไตยทำให้รัฐปิดตานี้เสียเอกราช นำเรื่องประวัติศาสตร์และศาสนามาพัวพัน ถ้าจะแก้ต้องแก้ด้วยการศึกษาเพราะเขาใช้สถานศึกษามาบ่มความคิดความเชื่อนี้ เพราะฉะนั้นคงต้องใช้เวลาแก้ไขปัญหานี้เพื่อไปสู่สันติ เหตุการณ์เหล่านี้คงจะยืดเยื้อเกิน 5 ปีแน่นอน”

แนวทางสันติเป็นแนวทางที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมและได้แสดงความคิดเห็นหลายประการตามลำดับ

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “เรื่องสันติวิธี เราทำอยู่แล้ว เห็นชัดเจนเขายิงเราตาย และเรายิงตอบได้เขาถูกเรายิง เรายังเอาไปทำการรักษาพยาบาล จนกระทั่งไม่ถูกตัดขา แม้กระทั่งครูอุทลินเราพบคนทำผิดพลาดก็ไม่ได้ตัดสินอะไร เพราะหลังจากผู้พิพากษาเสียชีวิตศาลก็ไม่ได้พิจารณาตัดสินอะไรในพื้นที่ เท่าที่ทราบผู้พิพากษาไม่ยอมลงมาทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี “เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเพราะฝ่ายตรงข้ามใช้แนวทางการโฆษณาชวนเชื่อผิด ๆ ซึ่งจำเป็นต้องรีบแก้ไขโดยพลัน ซึ่งต้องใช้ความรอบคอบละเอียดอ่อน สันติวิธีในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย”

นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “ในส่วนของปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อยังดำเนินการได้เฉพาะบุคคลบางกลุ่ม ในส่วนกลุ่มที่มีความคิดความเชื่อหรือถูกปลูกฝังจนไม่สามารถใช้แนวทางสันติได้ก็จะเป็นกลุ่มพวกกองกำลังติดอาวุธ”

ผลจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ความคิดความเชื่อส่วนใหญ่มีผลมาจากครูผู้สอนศาสนาอิสลามที่ใกล้ชิดกับเด็กเพราะเป็นผู้ที่น่านับถือ เมื่อเขาบ่มเพาะหรือสอนในเรื่องใดย่อมเป็นเรื่องที่ถูกต้อง การตั้ง โรงเรียนเสริมสร้างสันติสุขควรมีรูปแบบที่ชัดเจนและเป็นระบบในเรื่องผู้สอนอบรมที่น่าเชื่อถือ ผู้ถูกคัดเลือกอบรมต้องตรงเป้าหมาย การริเริ่มของเราไม่ได้บ่มเพาะครูให้ดีเสียก่อน การคัดเลือกคนเข้าอบรมเหมือนเขามาฟอกตัว ไม่จัดระดับความรู้ของบุคคลที่เชิญตัวมาอบรม หลังจากอบรมแล้วผู้ถูกอบรมก็กลับเข้าสู่สภาพแวดล้อมเดิม ขาดการติดตามและประเมินผลทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนความคิดได้ และระยะเวลาปรับเปลี่ยนความคิดน้อยเกินไป ควรวางแผนให้ครอบคลุมในระยะยาวด้วย นอกจากนี้ต้องแยกพวกในการปรับเปลี่ยนความคิด เช่น พวกกองกำลังติดอาวุธไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้หรือปรับเปลี่ยนได้ยาก โดยสรุป การปฏิบัติของ กอ.สสส.จชต. ยังไม่ได้ผลในระยะยาว

การสร้างพลังประชาชนและจัดระเบียบชุมชน

การสร้างพลังประชาชนและจัดระเบียบชุมชน เจ้าภาพหลักที่รับผิดชอบในการดำเนินการจริงๆ แล้ว คือ กระทรวงมหาดไทย การดำเนินการคือการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านหรือ ชรบ. ขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับการฝึกอาวุธในการป้องกันหมู่บ้านตนเองและมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งการที่จะพิจารณาว่าหมู่บ้านใดควรจะต้องมี ชรบ. ก็ต้องมีการพิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ หลายปัจจัย สำหรับกำลังประชาชนอีกประเภทหนึ่งก็คือ อาสาสมัครรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านหรือ อรบ. ในส่วนนี้ทางทหารจะรับผิดชอบโดยตรงซึ่งเป็นโครงการของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จากข้อมูลการสัมภาษณ์ทำให้ทราบรายละเอียดในการดำเนินการตลอดจนอุปสรรคและปัญหาตามลำดับ ดังนี้

พ.อ. นักรบ บุญบัวทอง “ในการบริหารการจัดการยังมีปัญหา เช่น หมู่บ้านที่เป็นมุสลิมจะดำเนินการยาก ทั้งนี้ ในช่วงเริ่มต้นการดำเนินการจะต้องกระทำต่อหมู่บ้านสีเขียวเป็นลำดับแรก สีเหลืองและสีแดงเป็นลำดับต่อไป”

พ.อ. นรศ วรงค์สุวรรณ “เราจะพบว่าหลายหมู่บ้านที่มีการแสดงพลังประชาชน แต่สุดท้ายความรุนแรงก็เกิดขึ้น การที่เราจะตั้ง ชรบ./อรบ. มีความเห็นว่ามีสำคัญและดี และเป็น การให้ชุมชนดูแลกันเอง แต่ประเด็นสำคัญก็คือเวลาเราจัดตั้ง ชรบ./อรบ. เราจัดตั้งเราต้องมีการวางกรอบในการจัดตั้งไว้พอสมควร ที่ผ่านมาเราใช้วิธีการวางโครงการแบบเหมารวม คือเต็มไปด้วยพื้นที่ พื้นที่จะรุนแรงหรือไม่ พื้นที่จะเป็นอย่างไรไม่ทราบ แต่ว่าบางพื้นที่มีศักยภาพพร้อมเราก็สามารถตั้ง ชรบ./อรบ. ขึ้นมาได้ และการจัดตั้ง ชรบ./อรบ. อย่างที่บอกไม่ได้จัดตั้งแค่ฝึกอาวุธ ฝึกระบบของการรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านคิดในแง่เดียว ที่ผ่านมาเฉพาะหมู่บ้านป้องกันชายแดน (ปชด.) เขามีอย่างน้อยๆ สองระบบ คือ ระบบสาธารณสุข ระบบพัฒนา ระบบป้องกันเวลาเราฝึก ชรบ. เราต้องวางระบบทั้งหมด คือเอาระบบเศรษฐกิจเข้ามาจับด้วย คือชุมชนมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจด้วย ชุมชนเป็นชุมชนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทางสังคมมี public mind หรือมีการคำนึงถึงสาธารณสมบัติของตัวเองด้วยในขณะที่เดียวกันก็มีความรู้ในการป้องกันตัวเองได้ด้วย โดยลักษณะที่จะเป็นส่วนช่วยเหลือของรัฐบาล อันที่ผ่านมาเราฝึกเขาเดียวเราฝึกให้เขายังป็นเป็น ฝึกให้เขาระวังป้องกันเข้าเวรเข้ายามได้ การวาง ชรบ./อรบ. ต้องฝึกด้านเศรษฐกิจด้วยการวางระบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างนี้ก็สามารถฝึกได้ ก็ต้องวางเป็นระบบเป็นโครงสร้างอันนี้ก็จะ เป็นประโยชน์มาก และที่สำคัญคือต้องมีการสำรวจพื้นที่ว่าจะต้องทำตรงไหนก่อนและมีผลกระทบระดับเชิงยุทธศาสตร์ตรงไหนบ้าง อันนี้เราไม่มี แต่เราใช้วิธีการฝึกเหมือนกันหมดทุกพื้นที่ บางครั้งเราไปฝึกในพื้นที่ที่มีขบวนการแบ่งแยกดินแดนอยู่มาก พอฝึกเสร็จก็กลายเป็นปืนถูกขโมยไปโดยขบวนการแบ่งแยกดินแดนเพราะชาวบ้านไม่สามารถป้องกันตนเองได้ก็ต้องเอาปืนไปให้โจร

ทั้ง ๆ ที่เขาก็ไม่อยากให้ แต่ว่าเนื่องจากว่าเขาไม่มีกำลังเพียงพอ เพราะฉะนั้นการฝึก ชรบ./อรบ. ต้องมียุทธศาสตร์ในการฝึกด้วยเหมือนกันและต้องมีกิจกรรมมากกว่าการแค่ฝึกอาวุธ”

พ.อ. วิชาญ สุขสง “การสร้างพลังประชาชนและจัดระเบียบชุมชนก็ทำได้มาก ที่ได้ผลก็น่าจะเป็นชุมชนไทยพุทธเพราะเขาคงเป็นเป้าหมายเลยต้องรวมตัวกันสู้ แต่ชุมชนมุสลิมเราให้ทำการเข้าโรงเรียนก็จะมีความอ่อนเพราะต้องไปละหมาดตามเวลาหรือการถูกปล้นปืนบ่อยๆเป็นเพราะพื้นที่นั้นอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายตรงข้าม เหมือนอำนาจรัฐซ้อนอำนาจรัฐ แต่เราต้องแบ่งเป็นพื้นที่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะหมู่บ้านที่กำลังที่โจรกำลังขยายอิทธิพลก็เป็นพื้นที่ช่วงชิงปัญหาจะเกิดจากหมู่บ้าน 2 ประเภทนี้คือ หมู่บ้านในอิทธิพลของเขาและกำลังแย่งชิง ส่วนหมู่บ้านอีกประเภทหนึ่ง คือหมู่บ้านไทยพุทธอันนี้โจรจะเข้ามาชิงและเผาบ้านเพื่อให้เกิดความกลัวแล้วอพยพออกไป แต่ถ้ารวมตัวเข้มแข็งโจรก็ไม่กล้า”

พ.อ.อาคม พงศ์พรหม “การรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และ อรบ. (อาสาสมัครรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน) ก็ทำงานได้ผลระดับหนึ่ง ในการใช้อาวุธเพื่อการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามยังใช้ไม่ได้ การใช้อาวุธยังไม่เข้มแข็งป้องกันไม่ได้ เมื่อเทียบกับฝ่ายที่ชิงจะทำร้ายในอนาคตรัฐเราสร้างให้เขาเข้มแข็งก็มีโอกาสที่จะสำเร็จ แต่ที่ผ่านมา ชรบ. และ อรบ. กลับเป็นฝ่ายตรงข้าม ถ้ามีการฝึกที่ดี การดูแลจากฝ่ายทหารตำรวจ ฝ่ายปกครองในอนาคตกำลังเหล่านี้จะดูแลตัวเองได้ เราไม่ควรแบ่งแยกว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านพุทธหรือมุสลิม เพราะจะเป็นการสร้างเงื่อนไขเลือกปฏิบัติ ในอดีตที่ผ่านมาเราให้ผู้นำหมู่บ้านเป็นคนเลือกแล้วก็เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาทำให้เกิดความระแวงซึ่งกันและกัน การแก้ไขคงแก้ลำบาก จะอ้างอย่างไรให้เขาเลิกเป็น ชรบ. แต่เราควรเข้าไปกำกับดูแล เข้ามาอบรม ชักชวนไม่ควรทอดถอนเขาออกโดยไม่มีเหตุผล”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โสมิตาภา “การสร้างพลังประชาชนและความเข้มแข็งของชุมชน ชุดรักษาหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นการจัดตั้งจากทางอำเภอ จุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันหมู่บ้านตนเอง ในหมู่บ้านไทยพุทธเมื่อจัดตั้งมีประโยชน์คือการป้องกันในขั้นต้น แต่สำหรับหมู่บ้านมุสลิมใน 4 อำเภอ ใน จ.ปัตตานี เขาจะปลอดภัยไม่เห็นความจำเป็นเกี่ยวกับ ชรบ. ต่อไปราษฎรอาสารักษามุสลิม (อรบ.) ส่วนใหญ่อยู่ในหมู่บ้านไทยพุทธ แถวอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอแม่ลาน มีการจัดกำลังที่เข้มแข็งเป็นหมวด กองร้อย กองพัน อรบ.ค่อนข้างได้ผลดีเพราะเป็นโครงการของพระราชินีงบประมาณจะส่งตรงมาที่ทหารไม่ผ่านอำเภอ จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพ และให้หน่วยทหารในพื้นที่เป็นพี่เลี้ยงเข้าไปคัดเลือกและประชาสัมพันธ์รับสมัครมาเป็น อรบ. และเรามีการแจกอาวุธปืนเพิ่มทำให้ อรบ. มีความเข้มแข็งในเรื่องการป้องกันตนเองใน อ.ยะรัง ชรบ.จะไม่ได้ผลเพราะมุสลิม 90 เปอร์เซ็นต์เขาไม่ต้องป้องกันใคร เพราะในหมู่บ้านไม่เกิดเหตุ”

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี “การสร้างพลังประชาชนและจัดระเบียบชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสิ่งจำเป็นสูงสุด และเป็นวิธีการที่ถูกต้อง แต่ต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบละเอียดอ่อน ต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งชุมชน การมีส่วนร่วมต้องดำเนินการทุกขั้นตอน และต้องกระทำอย่างจริงจัง ทุกพื้นที่ทุกระดับ มิฉะนั้นการแก้ปัญหาก็จะไม่ตรงเป้าหมาย”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การสร้างพลังมวลชน ชัยชนะและจุดแตกหักอยู่ที่ตำบลหรือหมู่บ้าน การจะชนะได้ต้องชนะที่จิตใจประชาชนในพื้นที่ และเห็นด้วยกับโครงการ ชรบ. และอรบ. ในปัจจุบัน”

การปฏิบัติไม่ได้ผล

พ.อ. เบญจพล รังษีภานุรัตน์ “การสร้างพลังประชาชน ตอนนี้คือเราฝึก ชรบ. และอรบ. ชรบ.ของมหาดไทยขาดคนมาทำหน้าที่ฝึกก็เลยต้องใช้ กกล. ศรีสุนทร และกำลังจากหน่วยรบพิเศษ (รพศ.) ทำให้ทหารต้องใช้กำลังบางส่วนมาทำหน้าที่ในจุดนี้ ในการรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านไม่ค่อยมี ชรบ. หรือพลังประชาชนมาแจ้งข่าวสารเลย ไม่ว่าจะระเบิดตรงไหนก็จุด พลังประชาชนที่จะมารวมกำลังช่วยรัฐบาลมีน้อยมาก มีแต่รวมกำลังปิดล้อมเจ้าหน้าที่รัฐ สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วเป็นผลดีจริง ๆ ไม่ค่อยมี”

พ.อ. อัฐวุฒิ อย่างสวย “การสร้างพลังประชาชนและจัดระเบียบชุมชนเพื่อให้ร่วมกันแก้ปัญหา การที่เรามีชุดรักษาหมู่บ้าน (ชรบ.) มีอาวุธแค่ปืนลูกซองและการเข้าเวร-ยามก็มาเข้าที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สำหรับทหารที่เข้าไปจะไม่เกาะติดพื้นที่นาน แต่พวกที่เข้ามาโน้มน้าวชาวบ้านหรือฝ่ายตรงข้ามจะใช้อาวุธที่มีประสิทธิภาพดีกว่าคือ เอ็ม 16 หรืออาแก สำหรับกระสุนได้มาจาก จ.สตูล สำหรับ ชรบ. ปืนลูกซองมีแค่การป้องกันตัวไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้เลย การที่จะทำให้พลังประชาชนเข้มแข็ง จะต้องสร้างให้เขาเชื่อมั่นกับอำนาจรัฐ โดยเชื่อว่า อำนาจรัฐสามารถสร้างความปลอดภัยให้กับเขาเสียก่อน ซึ่งตอนนี้ กอ.สสส.จชด. ก็ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับเขาได้เลย ถึงแม้เราจะฝึก ชรบ. แล้วแต่ชาวบ้านต้องออกไปหาภิกษิรียางเพราะฉะนั้นโอกาสตายมีทุกวัน รัฐต้องมีกำลังเข้าไปช่วยเหลือในหมู่บ้านในการเข้าเวร-ยาม และลาดตระเวนอย่างต่อเนื่อง เพราะ ชรบ. มีหมู่บ้านละ 5 คน”

พ.อ. สมเดช โยธา “การสร้างพลังประชาชนและจัดระเบียบชุมชนไม่สามารถยุติความรุนแรงได้เพราะว่าเราไปเอาทฤษฎีคอมมิวนิสต์มาใช้ เช่น ชุดรักษาหมู่บ้าน (ชรบ.) ปัจจุบันโจรสร้างฐานอยู่ในหมู่บ้าน แต่เดิม ชรบ. เรามีไว้ป้องกันหมู่บ้านซึ่งคอมมิวนิสต์ตั้งฐานอยู่ในนอก

หมู่บ้าน จะเอาหมู่บ้านเป็นมวชน ซึ่งปัจจุบันโจรจัดตั้งชุดการเมือง ชุดข่าว ชุดติดอาวุธอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆ ชรบ. ก็จะไม่สามารถทำอะไรได้ แต่ถ้า อาสารักษาหมู่บ้าน (อรบ.) ในหมู่บ้านชุมชนพุทธเป็นโครงการพระราชดำริของพระราชินีที่ให้งบประมาณมากับฝ่ายทหาร อรบ. (อาสารักษาหมู่บ้าน) นี้ส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านพุทธ สามารถป้องกันพวกมุสลิมหัวรุนแรงที่จะเข้ามาก่อวินาศกรรมชาวบ้านในหมู่บ้านได้

ปัจจุบัน ชรบ. ของมหาดไทย ก็ยังต้องดำเนินการอยู่ กรณีไทยพุทธที่อพยพมาอยู่วัดเป็นเพราะหมู่บ้านดังกล่าวมีทั้งพุทธและมุสลิม ทำให้พวกก่อความไม่สงบแฝงตัวอยู่กับมุสลิมเมื่อเกิดปัญหาแล้วไม่สามารถจับกุมได้และการใช้ ชรบ. ก็ไม่เป็นผล โดยเฉพาะหมู่บ้านที่มีชาวพุทธน้อยกว่า ร้อยละ 50 ในส่วนของ กกล.ศรีสุนทร รับผิดชอบ 3 จังหวัด 4 อำเภอ ประมาณ 1900 หมู่บ้าน กกล.ศรีสุนทร ปัจจุบันมี 190 หมวดซึ่งรับผิดชอบทั้งหมู่บ้านพุทธและมุสลิม ที่มีความเข้มแข็งสามารถป้องกันตนเองได้ในปัจจุบัน

ในหมู่บ้านอิสลามส่วนๆ จะเข้าไปแก้ปัญหาอย่างไร เรามีข้อเสียในการเข้าไปกดดันหมู่บ้านพวกนี้ แต่ถ้ามาเลเซียเขาสามารถเข้าไปกดดันก่อนได้และค่อยมาเจรจา ปัจจุบันเราจะเจรจาก่อนๆ ที่จะกดดัน ซึ่งเรารู้ทีหลังว่าหมู่บ้านของเขาก็คือ ฐานที่มั่นนั่นเอง ปัจจุบันเขาตั้งที่ฐานที่มั่น 200 กว่าหมู่บ้าน ตอนนี้เราไม่เคยเข้าไปรบกวนเขาเมื่อเราเข้าไปเขาก็จะประท้วง และสร้างปัญหาให้เราต้องแยกกำลังไปป้องกันครูและพระหรือสถานที่ต่างๆ การแก้ไขตอนนี้เราต้องสร้างอำนาจรัฐในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เข้มแข็ง มีหน่วยทหารพราน หรือหน่วยที่ติดอาวุธไว้ต่อสู้พวกอาร์เคเคของเขาได้ถึงจะเข้มแข็งและต่อสู้เขาได้ ปัจจุบันเรายังขาดหน่วยติดอาวุธอยู่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เขาอยากต่อสู้เลยต้องหลบอยู่ก่อนและทางรัฐบาลยังไม่มองว่าพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในภาวะสงครามแต่ฝ่ายตรงข้ามเขาใช้ภาวะสงครามกระทำต่อฝ่ายเรา กดขี่ข่มเหง ยิ่งเราได้ตลอด ฝ่ายเรากว่าจะได้เงิน ยุทธโธปกรณ์มาบริหารจัดการได้ ต้องใช้เวลามากกว่าของเขา เขายังเราได้ทุกวันแต่เรากว่าที่จะจัดกำลังเข้ามาป้องกัน กว่าที่จะตั้งเรื่องขอรับงบประมาณต่างๆ ต้องใช้เวลามาก เช่น จะขอรถยนต์จะต้องใช้การจัดหาตามวิธีปกติ

การสร้างพลังประชาชนโดยสรุป เป็นการดีที่มีการฝึก ชรบ./อรบ. เพราะต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมและป้องกันตนเองแต่ในการฝึกควรมีการนำการพัฒนาเศรษฐกิจเข้าร่วมด้วย ควรพิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมว่าพื้นที่ใดควรทำอะไรก่อนหลัง นำหนักอยู่ตรงไหนจัดลำดับความเร่งด่วน

เรื่องการฝึกอาวุธ และประสิทธิภาพอาวุธยังสู้ฝ่ายตรงข้ามไม่ได้ มีความกีดกันขัดแย้ง บางท่านไม่เห็นด้วยที่จะฝึก ชรบ./อรบ. เฉพาะหมู่บ้านพุทธเพราะเป็นการสร้างเงื่อนไข ควรมีการจัด

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเข้าไปดูแลโดยใกล้ชิด และมีหน่วยทหารพรานคอยช่วยเหลือ การแก้ไข
ปัญหาควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทุกขั้นตอน”

จากบทบาทในการปราบปรามและการยุติความคิดในการต่อสู้ของผู้ก่อการไม่สงบด้วย
ความรุนแรง ของ กอ.สสส. จชต. ดังผลการศึกษาข้างต้น เราได้ใช้ พ.ร.ก. สถานการณ์ฉุกเฉิน
กฎหมายปกติ พยายามไม่สร้างเงื่อนไข ลดอิทธิพลของผู้มีอิทธิพล พยายามปฏิบัติการจิตวิทยา
ให้ความช่วยเหลือประชาชน ตั้งโรงเรียนเสริมสร้างสันติสุขเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดต่างๆ รวมถึง
สร้างพลังมวลชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ทูมกำลัง ทหาร ตำรวจ และงบประมาณต่างๆ
เพื่อเข้าไปแก้ปัญหา แต่เหตุการณ์การก่อความไม่สงบก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษา
แสดงให้เห็นว่าฝ่ายรัฐหรือ กอ.สสส. จชต. พยายามสร้างความไว้วางใจและลดความหวาดระแวง
รวมถึงให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แต่ผลกระทบคือราษฎรไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและ
ทรัพย์สินโดยเฉพาะ ครู และ ไทยพุทธ ธุรกิจต่างๆชบเซา ประชาชนย้ายถิ่นฐาน

อย่างไรก็ตามประเด็นที่ได้ผลจากการศึกษามีหลายประเด็น ประการแรก คือ รูปแบบ
ของกองกำลังติดอาวุธของผู้ก่อความไม่สงบ มีความแตกต่างจากขบวนการก่อการร้ายในอดีต
กล่าวคือปิดลับเกี่ยวกับองค์กรและไม่มีการแสดงความรับผิดชอบหลังเกิดเหตุ จากการสัมภาษณ์จะ
พบว่ามืออยู่หลายขบวนการ ซึ่งยังไม่สามารถรวมตัวกันได้ ยุทธวิธีแต่ก่อนจะอาศัยป่าและภูเขาเป็น
ฐานที่มั่น ซึ่งเมื่อฝ่ายทหารสืบทราบที่ตั้งได้ก็จะเข้ากวาดล้างได้ตามขีดความสามารถฝ่ายทหาร
ปัจจุบันฝ่ายก่อความไม่สงบใช้วิธีจรยุทธ์หรือตีหัวเข้าบ้าน คือการแฝงตัวอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ มีการ
ทำงานแยกส่วนกัน แต่ละคนหรือกลุ่มจะรู้เฉพาะหน้าที่ของตนเอง ไม่รู้จักซึ่งกันและกัน กลุ่ม
เหล่านี้จะมีหน้าที่เตรียมการในเรื่องการจัดขบวนเจ้าหน้าที่ ขุดหลุมระเบิดใต้ถนน สอดแนมแจ้ง
การเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ หรือแม้กระทั่งชักชวนจ้างวานชาวชนให้ดำเนินการเผาทรัพย์สินทาง
ราชการ ล้มต้นไม้ และโรยตะปูเรือใบ โดยทั่วไปเรียกว่าแนวร่วม ส่วนพวกกองกำลังติดอาวุธ
หรือผู้ชำนาญการก็จะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในการลอบยิง วางระเบิด หรือเป็นพวกชักชวนแนวร่วม
เพื่อให้ร่วมขบวนการโดยใช้เงื่อนไขต่างๆ หรือให้ความคุ้มครองอย่างปลอดภัย ส่วนพวกแกนนำ
จะเป็นผู้วางแผนกำหนดการปฏิบัติต่างๆ ทั้งการโฆษณาชวนเชื่อ สร้างความหวาดกลัว สร้าง
สถานการณ์ สนับสนุนงบประมาณ อาวุธยุทโธปกรณ์ พยายามจัดตั้งอำนาจรัฐซ้อนรัฐ นอกจาก
ก่อเหตุต่างๆ เพื่อทำให้ราษฎรกลัวและสร้างความอ่อนแอให้กับรัฐบาลไทยแล้ว ยังมีขบวนการ
ในการบิดเบือนศาสนาโดยใช้ “ คาวะห์ ” ในการปรับเปลี่ยนความคิดชาวชนให้มีความเชื่อหรือ
คล้อยตามเหล่านี้ เป็นต้น

ประเด็นต่อมา เมื่อพิจารณาตามยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบแล้วพบว่า กอ.สสส. จชต. ซึ่งรับผิดชอบปัญหาภาคใต้จำเป็นต้องมีการวางแผนร่วมกัน และต้องมีอำนาจในการสั่งการต่อหน่วยที่เกี่ยวกับการพัฒนา การศึกษา เศรษฐกิจ องค์กร ยุติธรรม และหน่วยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อการสอดคล้องในการปฏิบัติในทุกๆด้านไปพร้อมๆ กัน การปฏิบัติหลักของ กอ.สสส. จชต. ได้กระทำเพียงด้านการพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานของฝ่ายตำรวจ และฝ่ายทหารไม่มีความชำนาญ ต้องมีการฝึกอบรมอีกมาก ดังที่กล่าวข้างต้นว่าฝ่ายก่อความไม่สงบเปลี่ยนรูปแบบลงมาแฝงตัวในหมู่บ้าน กอ.สสส. จชต. ภายใต้งานนำของฝ่ายทหารจึงไม่สามารถยุติเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดีเท่าที่ควร และกองกำลังติดอาวุธในพื้นที่ป่าเขาในปัจจุบันยังไม่พบ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่เป็นจุดอ่อนของ กอ.สสส. จชต. อย่างไรก็ตาม กอ.สสส. จชต. ก็เป็นโครงสร้างหลักหรือแกนนำหลักในการขับเคลื่อนเข้าสู่การแก้ปัญหาในทุกๆ ด้าน โดยสรุปแล้วการปฏิบัติของ กอ.สสส. จชต. ทำให้เห็นขบวนการก่อความไม่สงบชัดเจนขึ้น (รู้เขามากขึ้น) พยายามหยุดการขยายอิทธิพลของฝ่ายก่อความไม่สงบ ลดเงื่อนไขความรุนแรงต่างๆ เริ่มต้นต่อสู้ด้วยสันติวิธี แก้ปัญหาภายในองค์กร ดำเนินการกับข้าราชการที่ประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามบทบาททั้งสองจะได้ศึกษาในลำดับต่อไป

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของ กอ.สสส.จชต.

4.1 นโยบายของคณะกรรมการนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของ กอ.สสส.จชต.

สำหรับนโยบายนี้มีแนวยุทธศาสตร์อยู่ 10 ประการหรือ 10 กลยุทธ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านให้ความเห็น ดังนี้

พ.อ. นักรบ บุญบัวทอง เห็นว่า “นโยบายฯ เป็นปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากได้กำหนดยุทธศาสตร์เป็น 10 กลยุทธ์โดยให้แต่ละกระทรวงรับผิดชอบแยกกัน ทำให้ไม่สามารถบูรณาการร่วมได้ ทำให้แต่ละยุทธศาสตร์ยังไม่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงได้”

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “ตัวนโยบายที่เขียนมาจะกว้าง ๆ คล้ายการเมืองนำ การทหารและต้องการให้ทางทหารบูรณาการทั้งหมด 10 กลยุทธ์ แต่นโยบายไม่แบ่งแยกกลุ่มให้ชัดเจน ยุทธศาสตร์ข้อแรกที่ทหารรับผิดชอบในการยุติสถานการณ์ คงจะใช้การเมืองนำการทหาร

ไม่ได้ เพราะตรงนี้ควรเป็นการทหารนำ ตัวนโยบายเขียนกว้างไปหมดคลุมไปหมดซึ่งไม่ใช่ การเมืองต้องนำการทหารทั้งหมด”

นอกจากนั้นนโยบายนี้ไม่ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันดังความเห็นของ พ.อ.สมเดช โยธา “ในเรื่องการตั้ง กอ.สสส.จชต. ตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหายุติสถานการณ์อย่างเดียวในปัจจุบันทหารก็ทำ หน้าทีรักษาความปลอดภัย ตำรวจก็ทำเรื่องคดีที่เกิดขึ้น ฝ่ายปกครองก็เข้าไปช่วยเหลือชาวบ้าน ต่างคนต่างทำ ในระดับ กอ.สสส.จชต. ควรมีกลยุทธ์ของตนเอง ในปัจจุบัน กอ.สสส.จชต. อาศัยผลงานของหน่วยภายใต้บังคับบัญชา เช่น ในเรื่องยุติสถานการณ์ กอ.สสส.จชต. ควรจะดูรายงาน เหาชนะทางการเมืองและงานมวลชนในประเทศและงานที่เกี่ยวข้องกับประเทศใกล้เคียงให้มี แนวความคิดในเชิงยุทธศาสตร์”

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ ได้วิจารณ์ผลกระทบเกี่ยวกับนโยบายว่า “ระดับ กอ.สสส.จชต. วางกรอบในการทำงานไม่ได้ ฉะนั้น หน่วยระดับปฏิบัติเขาเกิดสับสนมาก คือหน่วย ระดับกลางไม่มี operation plan นี่คือปัญหาของหน่วยระดับปฏิบัติ มี 2-3 กรณี คือ 1. หน่วย ระดับยุทธศาสตร์ เมื่อกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นมาต้องทำสิ่งที่สำคัญคือการประเมินสถานะแวดล้อม ทางยุทธศาสตร์ ก่อนที่จะกำหนดนโยบายระดับยุทธศาสตร์ การข่าวกรองที่กำหนดโครงสร้างหรือ เป้าหมายระดับยุทธศาสตร์ ตรงนี้คือ จุดอ่อนของหน่วยงานระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งเราไม่มีคนวาง กรอบตรงนี้ไว้อย่างชัดเจนในระดับบน พอมาถึงระดับยุทธการก็ต้องคิดเอง พอคิดเองประกอบกับ สถานการณ์สลับซับซ้อนมากจนเกิดความล่าช้า ในขณะที่องค์กรที่เกิดขึ้นมาใหม่ก็จะเกิดปัญหา ภายใน ก็เลยมีปัญหา ประกอบกับเราใช้ โครงสร้างที่เป็น military type มากเกินไปก็เลยไม่สอดคล้อง กับสถานการณ์ในพื้นที่ อันนี้คือสิ่งที่มอง

ประเด็นต่อมา คือ ในเรื่องของปัญหาในโครงสร้างการบริหารการจัดการระดับ ยุทธวิธีไม่มีปัญหา ระดับยุทธการไม่มีกรอบหรือแผนยุทธศาสตร์ ขาดการประเมินผลทาง ยุทธศาสตร์ ก็เลยกำหนดผลลัพธ์ระดับยุทธศาสตร์ได้ไม่ชัดเจน กรณีของเรื่องเศรษฐกิจ ไม่เห็น เลข ทางสังคมหรือ social trust ทางการศึกษาก็ไม่เห็นเลข ว่านโยบายคืออะไรบ้าง อาจจะมี แต่ ไม่ชัดเจน พอไม่มีไม่ชัดเจนระดับยุทธศาสตร์ การแปลงนโยบายไปสู่ระดับยุทธวิธีก็เลยทำไม่ได้ หรือทำได้อย่างไม่ดีพอ

ประเด็นต่อมา คือ การคัดเลือก หรือการนำคนเข้ามาอยู่ในโครงสร้างที่เป็นกรอบ ของ กอ.สสส.จชต. จะพบว่า มีหลายกลุ่มซึ่งยังไม่มี ความเข้าใจกับการทำงานของตนเองในระดับ ยุทธการหรือระดับ operation ก็จะลดขนาดตัวเองไปปฏิบัติงานในแบบยุทธวิธี บทบาทของ กอ.สสส.จชต. คือ operation level หรือต้องทำ operation plan แต่คนที่จะมาทำงานก็ต้องเลือกคนเข้ามา ต้องมีองค์ความรู้ของการทำ operation plan ต้องมีความเข้าใจตรงนี้พอสมควร แต่พอถึงตรงที่

เอาคนที่มีความชำนาญในระดับ tactics มาใส่ในระดับ operation แต่ไม่มีการ train ก็จะเกิดปัญหา ในขณะที่เดียวกันคนที่เข้ามาทำงานในระดับองค์กรที่มีการ set ตัวขึ้นมาใหม่ สิ่งที่สำคัญคือ มันมีวัฒนธรรมองค์กรเก่าของแต่ละคนเข้ามา พอมาทำงานร่วมกัน ก็จะติดเอาวัฒนธรรมขององค์กรเดิมเข้ามา ทำให้การทำงานร่วมกันในองค์กรใหม่ยุ่งยาก อันนี้ก็คือปัญหาภายในของ กอ.สสส.จชต. ที่จะต้องทำการปรับกรอบแนวคิดให้มีวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นของ กอ.สสส. จชต. ซึ่งไม่ใช่แบบใดแบบหนึ่งขององค์กรเดิมอย่างเดียวนั่น จะต้องมีความวัฒนธรรมขององค์กรใหม่ อย่างนี้เป็นต้น แต่ก็เป็นเรื่องยาก”

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี เห็นว่า “นโยบายมีความเหมาะสมดี แต่ต้องปรับเปลี่ยนตามเงื่อนไขและสถานการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและต้องมีการยึดหยุ่นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่น”

ปัญหาในเรื่องการปฏิบัติ

ในการปฏิบัติเป็นเรื่องที่สำคัญหลังจากได้รับนโยบายการปฏิบัติกระทำได้เพียงใด ซึ่งความเห็นของ พ.อ. วิชาญ สุขสง คือ “กอ.สสส.จชต. ในเรื่องนโยบายคิดว่าดีแล้วเอาไปทำให้ได้ก็พอแล้ว สาเหตุที่ทำไม่ได้ก็เพราะว่า เราเดินตามหลังโจรทั้งเรื่อง มวลชน ปจว. สรุปแล้วเรามีปัญหาเรื่องเราจับโจรไม่ได้ เพราะโจรจัดตั้งมวลชนและสามารถแย่งชิงมวลชนมาได้ฉะนั้นชาวบ้านจึงเป็นเกราะกำบังของเขา สรุปแล้วเรามีปัญหาด้านการปฏิบัติ”

พ.อ. อัฐวุฒิ อย่างสวย “ยุทธศาสตร์ของ กอ.สสส.จชต. เขียนได้ดีแล้ว แต่บุคลากรที่จะขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติยังทำไม่ได้บางครั้งนายอำเภอไม่ให้ความร่วมมือ อาจเป็นเพราะไม่สมัครใจหรือความไม่ปลอดภัยของตนเอง บางคนจะไม่อยากยุ่งในเรื่องการแก้ปัญหา แต่พูดถึงระดับผู้ว่าราชการจังหวัดและตำรวจก็ให้ความร่วมมือดี”

ส่วนนายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า การนำนโยบายมาปฏิบัติยังดำเนินการได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับผิดชอบยังขาดประสบการณ์ ความคุ้นเคยงาน และความเห็นของปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาสก็สนับสนุนว่านโยบายดีแล้วแต่ควรเน้นที่การปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ส่วน นายอำเภอ จังหวัดยะลา เห็นว่า “นโยบายยังไม่ชัดเจนว่าพื้นที่ใดควรใช้ การเมืองนำหรือการทหารนำ และการวางแผนนโยบายขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ปฏิบัติ”

สรุปความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า ตัวนโยบายเหมาะสมดีแล้ว แต่ควรเน้นที่การปฏิบัติให้มีการร่วมมือร่วมใจ มีการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติที่จริงจังในทุกๆ ฝ่ายและเนื่องจากมีการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายควรมีวัฒนธรรมองค์กรใหม่ในการทำงานด้วย

4.2 โครงสร้างการจัดกองอำนาจการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 200/2548 ตั้งแต่ 16 ตุลาคม 2548

ปัญหาในเรื่องโครงสร้างจะเกิดปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการ การบังคับบัญชา การสั่งการ ดังความคิดเห็นที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

พ.อ. นักรบ บุญบัวทอง “โครงสร้างมีปัญหา คือไม่มีเอกภาพ แม่ทัพภาคที่ 4 ซึ่งเป็น ผอ.กอ. สสส.จชต.ไม่สามารถคุมหน่วยงานในพื้นที่ทั้งหมด สายการบังคับบัญชายาวจาก กอ.สสส.จชต. ไปยัง กบชต.และ กสชต. อำนาจจึงไปรวมศูนย์อยู่ที่ กสชต. เป็นหลัก”

พ.อ. อัฐวุฒิ อย่างสวย “ภาพของ กอ.สสส.จชต. จะใหญ่ที่หัว (กองบังคับการ) มีการประชุมบ่อยมากที่ส่วนหัว สัปดาห์มากกว่า 2 ครั้ง ควรจะให้โยกย้ายลงไป แล้วไปติดตามประเมินผลมากกว่า ถามว่าเหมาะสมไหม คิดว่าใน กอ.สสส.จชต. มีทุกภาคส่วนลงมาร่วมน่าจะเหมาะสม แต่เมื่อมาประชุมร่วมกัน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผบ.ตำรวจภาค 9 แม่ทัพภาค 4 ต่างคนต่างใหญ่ แบกศักดิ์ศรีตัวเองมา ทำให้แม่ทัพภาค 4 บางครั้งก็เกรงใจ แต่เราไม่เอาปัญหาที่แท้จริงมาพูดกัน

โดยสรุป เห็นด้วยกับโครงสร้างที่มีส่วนหัวมาแก้ปัญหาาร่วมกัน แต่การบริหารจัดการยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง แม่ทัพภาค 4 ยังไม่มีเอกภาพและสายการบังคับบัญชา ยาวเกินไปต้องผ่านผู้บังคับบัญชาตนเองยาวเกินไป”

พ.อ. สมเดช โยธา “กอ.สสส.จชต. ต้องบริหารจัดการ 4 M ให้ได้ ไม่ใช่บริหารคนอย่างเดียว เงินอาจจะไปไม่ถึงผู้ปฏิบัติ หรือเรื่องคนคือ ตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ก็ไม่สามารถบริหารควบคุมได้ ซึ่งแต่เดิมผู้บริหารหลักตรงนี้ควรเป็นรัฐบาลส่วนหน้าไม่ใช่ให้ทหารบริหารทั้งหมด จริงๆ แล้วควรให้ ทก. 4 ส่วนหน้าเป็นรองของ กอ.สสส.จชต. ปัจจุบัน ทก. 4 ส่วนหน้ามาอยู่ที่ กอ.สสส.จชต. กลายเป็น กอ.สสส.จชต. ทำหน้าที่คล้ายกับ ทก. 4 ส่วนหน้า แทนที่ กอ.สสส.จชต. จะคุมทั้งตำรวจ ฝ่ายปกครอง(จังหวัด)ได้ทั้งหมด ศูนย์อำนาจน่าจะอยู่ตรงนี้ แต่ปัจจุบันนี้ภายหลัง กบ.ชต.หนีออกไปอีกไม่ได้นั่งอยู่ในพื้นที่ทำให้แม่ทัพภาค 4 มานั่งแทนรัฐบาลส่วนหน้า ไม่สามารถสั่งตำรวจ ฝ่ายปกครอง(จังหวัด)ได้ สั่งได้เฉพาะลูกน้องตนเองเท่านั้น”

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “เรื่องโครงสร้างเห็นได้ชัดว่าผู้ปฏิบัติ คือ ตำรวจจะออกไปนอกกรอบ และส่วนราชการอื่น ๆ เราไม่สามารถควบคุมได้ ทุกหน่วยก็อยากจะเป็นของตัวเอง ทำให้ควบคุมบริหารจัดการได้ยาก อันนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาเท่านั้น”

พ.อ. ชัยวัฒน์ โนสิตาภา เห็นว่า “ปัญหาอุปสรรค ผอ.กอ.สสส.จชต. ผู้ว่าราชการจังหวัด 3 จังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจภูธร 3 จังหวัด นายอำเภอในท้องที่ 3 อำเภอ ที่สัมผัสมาเขาไม่

สนใจ ผอ.กอ.สสส.จชต. นายอำเภอสนใจอธิบดีกรมการปกครอง ดำรวจสนใจ ผบ.ตำรวจภูธรภาค 9 ตรงนี้จึงเป็นข้อจำกัดของ ผอ.กอ.สสส.จชต.

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงโครงสร้าง กอ.สสส.อำเภอและตำรวจตระเวนชายแดน โครงสร้าง กอ.สสส.จชต. เราเป็น ฉก. 24 เราไม่สามารถใช้ กองร้อย ตชด. มาสมทบกับกองพันเราได้ แทนที่จะนำมาทำงานทางยุทธวิธี ปิดล้อม ตรวจค้น โดยทำหน้าที่ตำรวจด้วย แต่เอาไปขึ้นกับโรงพัก ในระดับ กอ.สสส.อำเภอ ไม่อยากให้นายอำเภอเป็นผู้อำนวยการเพราะบางท่านวางแผนทางการรบไม่ได้ มองภาพการรบไม่ชัดเจน”

นอกจากนี้ พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณให้ความเห็นเรื่องการขาดการบูรณาการ “ขณะนี้โครงสร้าง กอ.สสส.จชต. ที่ 200 /48 นี้ ประเด็นแรกเป็น military type มากแต่งานที่ กอ.สสส.จชต.จะต้องวาง operation plan จะต้องทำในเรื่องการพัฒนาและการป้องกันภัยภายในควบคู่กันไป และต้องสอดคล้องกันด้วย ต้องประสานสอดคล้องกันตรงนี้นั้นไม่เกิด เพราะฉะนั้นโครงสร้างจะต้องเป็นโครงสร้าง ซึ่งไม่เป็นที่แยกส่วนออกไปเป็นเฉพาะหน้าที่จนเกินไป โครงสร้างที่จะต้องแบ่งงานกันจนละเอียดจนเกินไปอาจจะไม่เหมาะสมสำหรับการทำงานในแบบ operation งานในระดับนี้อาจไม่จำเป็นต้องแยกละเอียดจนเกินไป แต่ควรจะมีการเกื้อกูลให้เกิดการบูรณาการกัน นี่ก็จุดสำคัญ

ประเด็นต่อมา คือ ต้องมีความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องทำมากกว่า ก่อนคำสั่ง 200/2548 คือ คำสั่ง 260/2547 จะพบว่าโครงสร้างนั้นค่อนข้างดี จะมีฝ่ายความมั่นคงกับพัฒนาที่อยู่ใน กอ.สสส. จชต. ตรงนั้นเหมาะสม แต่ว่าในขณะนี้เราไม่มีโครงสร้างนั้น พอเริ่มจะมีโครงสร้างนั้น เขาก็เปลี่ยนไป ทำให้เกิดปัญหา พอมีสถานการณ์รุนแรงเขาก็เปลี่ยนโครงสร้างไปอีก”

ปัญหาเกี่ยวกับความรวดเร็วในการแก้ปัญหา พ.อ. วิชาญ สุขสง เห็นว่า “ในเรื่องโครงสร้าง กอ.สสส.จชต. สายการบังคับบัญชาควรทำให้สั้นที่สุด อยากให้จัดในลักษณะ เช่น หน่วยอำนวยการควรเป็น ฉก.หมายเลข 1 ตัว กกล.ศรีสุนทร เป็นต้น ส่วน ฉก.หมายเลข 2 ตัวที่อยู่กับอำเภอต่างๆ ที่มีปัญหา จะเป็นหน่วยที่แก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว อยากให้ กอ.สสส.จชต. เป็นหน่วยระดับกำหนดนโยบาย แต่จริงๆ แล้ว เป็นหน่วยที่รับผิดชอบทางการปฏิบัติด้วย แม่ทัพเลยถูกขยับบอย เพราะทำให้เหตุร้ายต่างๆ ยุติไม่ได้ หยุดการปฏิบัติทางยุทธวิธีฝ่ายเขาไม่ได้ เราไปแย่งชิงมวลชนระดับหมู่บ้านไม่ได้

จริงๆ แล้ว กกล.ศรีสุนทร จะเป็นหน่วยคุมกำลังทางยุทธวิธี ดังนั้น กอ.สสส.จชต. ควรเป็นหน่วยที่นำนโยบายมาปฏิบัติและประสานหน่วยพลเรือนฝ่ายปกครองต่างๆ”

ฝ่ายปกครอง นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า โครงสร้างการจัดกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันสมควรได้รับการเปลี่ยนแปลง

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าโครงสร้างปัจจุบันนี้ กอ.สสส.จชต.ขาดการทำงานในด้านการพัฒนา เรื่องการศึกษา และเศรษฐกิจซึ่งควรจะมีควบคู่ไปกับการยุติสถานการณ์ โครงสร้างนี้ กอ.สสส.จชต. ไม่สามารถควบคุม บริหารจัดการฝ่ายอื่นๆได้ บางท่านอยากให้หน่วย กอ.สสส.จชต. เป็นหน่วยระดับนโยบายที่แท้จริงเหมือน กสชต. โดยให้แม่ทัพภาคที่ 4 รับผิดชอบ ส่วนระดับอำนวยการคือ กกล.ศรีสุนทร และกองกำลังเฉพาะกิจ ส่วนระดับปฏิบัติควรจะเป็นกองกำลังเฉพาะกิจ หมายเลข 2 ตัว (เช่น ฉก.24) ที่ทำงานร่วมกับอำเภอ ซึ่งจะทำให้สายการบังคับบัญชาสั้น แก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วไม่ใช่อารการตัดสินใจจาก กอ.สสส.จชต. โครงสร้าง กอ.สสส.จชต. แม่ทัพภาคที่ 4 ไม่สามารถควบคุมบังคับบัญชาหรือบริหารจัดการตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ ทำให้การดำเนินการหน่วยปฏิบัติต้องผ่านจากผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 หรือ รองปลัดมหาดไทยฝ่ายความมั่นคง ทำให้เกิดการล่าช้าเป็นเพราะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างซึ่ง กอ.สสส.จชต. ตามคำสั่ง 68/2547 และคำสั่ง 260/2547 ผอ.กอ.สสส.จชต. ในสมัยนั้นสามารถสั่งการได้เนื่องจากเป็นรองนายกรัฐมนตรี และ รอง ผบ.ทหารสูงสุด และมีอำนาจมากกว่า ผอ.กอ.สสส.จชต. (แม่ทัพภาคที่ 4) ตามโครงสร้าง 200/2548

4.3 ข้อกำหนด อำนาจหน้าที่ ของ กอ.สสส.จชต.

4.3.1 อำนาจการปรับปรุงประสิทธิภาพของส่วนราชการ การคัดสรร การแต่งตั้งโยกย้าย การให้ความดีความชอบ และการให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้ มีฝ่ายทหารแสดงความคิดเห็นกล่าวคือ พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “กอ.สสส.จชต. มีอำนาจเฉพาะการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการเท่านั้น ในส่วนอื่น ๆ แต่เสนอแนะสำหรับการให้ความดีความชอบ และการให้คุณให้โทษ ก็เช่นเดียวกัน ในกรณีพิเศษ จะไม่สามารถดำเนินการได้”

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “การแต่งตั้ง โยกย้าย จะพบว่า โดยส่วนตัว ย้ายหรือไม่ย้ายเป็นเรื่องรอง มันจะต้องมีปัญหาบ้าง ในโครงสร้างที่มีอยู่ทุกวันดำเนินการได้อยู่แล้ว คือ ผอ.กอ.สสส. ท่านปลัดกระทรวงมหาดไทย รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ท่านผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 ยังอยู่ในโครงสร้างของ กอ.สสส.จชต. อยู่แล้ว มีอำนาจหน้าที่ในการที่จะสั่งย้ายใครก็ได้อยู่แล้ว แต่ปัญหาคือ มันไม่ขับเคลื่อนเพราะเราไม่มี operation plan ที่จะไปบอกให้เขาทำอะไร เพราะการย้ายหรือไม่ย้ายมีอำนาจอยู่ในตัวของมันอยู่แล้ว โดยส่วนตัวมองเป็นอย่างนั้นคือ ผู้บัญชาการภาค 9 ก็อยู่ภายใต้ของ กอ.สสส.จชต. ท่านรองปลัดกระทรวงมหาดไทยก็คุมฝ่ายปกครอง แม่ทัพภาคก็เป็น ผอ.กอ.สสส.จชต. อยู่แล้ว คือสามคนนี้สั่งย้ายใครก็ได้ในหน้าที่ ผู้ว่าก็สั่งได้ ปัญหาคือ เราไม่มี operation plan เราต้องไปออก action plan รองรับ ถามว่าผู้ว่าราชการจังหวัด

ตำรวจ เขาคิดใหม่ เขาคิดในความชอบธรรมเพราะทำตามนายสั่ง แต่ถ้าเรามี operation plan ที่ กอ.สสจ.ชต. ออกมา มีระบบและอำนาจจริงๆ มีการกักเงินเมื่อเขาไม่ปฏิบัติเราก็ย้ายเขาได้ ปัญหาเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง”

พ.อ. เบญจพล รังษีภานุรัตน์ “ข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่ของ กอ.สสจ.ชต.เท่าที่ทราบ กอ.สสจ.ชต. ไม่สามารถไปสั่งโยกย้าย ตำรวจหรือลูกน้องของผู้ว่าราชการ จังหวัดได้ บางทีเราเสนอแนะเพื่อให้โครงสร้างเหมาะสม เช่น จัดตั้งรองผู้ว่าทางทหาร แต่ถูกค้าน มาว่าไม่มีกฎหมายรองรับ”

นายปกครองแสดงความเห็นหลายประเด็นดังนี้

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “อำนาจการปรับปรุงประสิทธิภาพ ของส่วนราชการ การคัดสรร การแต่งตั้ง โยกย้าย การให้ควมดีความชอบ และการให้ทุนให้โทษ แก่ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานกำหนดไว้เหมาะสม แต่ยังไม่ได้นำดำเนินการให้บังเกิดผลจริงจังมากนัก ทำให้ข้าราชการขาดขวัญกำลังใจ จะต้องดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจัง และต้องทำให้ครอบคลุมทุก หน่วยงานที่ปฏิบัติการในพื้นที่”

นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “น่าจะให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีความตั้งใจ สัมครมาปฏิบัติงานในพื้นที่ได้รับสิทธิพิเศษ ไม่ใช่บังคับมาจากที่อื่น ๆ”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาสเห็นว่า “เมื่อมีหน้าที่ ต้องมีอำนาจด้วยเพื่อการ บริหารงานบุคคลในทุกๆ ด้าน”

นายอำเภอจังหวัดยะลา เห็นว่า “อำนาจในการบริหารงานบุคคลยังไม่ ชัดเจน ส่วนใหญ่ขึ้นกับแต่ละหน่วยงาน ยกเว้นการพิจารณา ความดีความชอบในสายงาน กอ.สสจ.ชต.”

โดยสรุป ปัญหาในการสั่งการต้องปฏิบัติให้ชัดเจน ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด ไว้ ระเบียบนโยบายต้องไม่สั่งการโดยตรงกับหน่วยปฏิบัติปล่อยให้ไปทำตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด ไว้ ทั้งนี้ กอ.สสจ.ชต. ต้องกำหนดรายละเอียดออกมาให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการสับสน ระดับ ปฏิบัติมีอำนาจหน้าที่มากนักน้อยเพียงไรต้องชัดเจน ปัญหาการแต่งตั้งโยกย้ายให้ควมดีความชอบ การปรับปรุงประสิทธิภาพส่วนราชการ กอ.สสจ.ชต. ต้องกำหนดแผนงานให้สอดคล้องกับหน่วย ปฏิบัติเพื่อเป็นขอบเขตกำหนดว่า หน่วยผู้ปฏิบัติผู้รับผิดชอบ มีประสิทธิภาพเพียงใด เพราะเหตุใด จึงจะถูกโยกย้าย เพราะเหตุใดจึงให้ควมดีความชอบ เพราะเหตุใดหน่วยไม่มีประสิทธิภาพ แผนงานในการปฏิบัติที่กำหนดจะเป็นสิ่งชี้วัดได้และ ผอ.กอ.สสจ.ชต. ก็จะมีอำนาจในการสั่งการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยอมรับว่า ยังมีปัญหาที่ กอ.สสจ.ชต. ยังไม่สามารถใช้ อำนาจได้อย่างเต็มที่ในการสั่งการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ และมีผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานอาจทำให้ขาด

ขวัญกำลังใจ ต้องดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจังครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีหน่วยงานปฏิบัติอยู่นอกจากนี้ควรคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานที่มีความสมัครใจและมอบสิทธิพิเศษให้

4.3.2 อำนาจการอนุมัติงบประมาณเพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาในเรื่องนี้ พ.อ.นักรบ บุญบัวทองเห็นว่า “มีอำนาจอนุมัติเฉพาะงบประมาณภายใน กอ.สสส.จชต. เท่านั้น ได้รับงบประมาณทั้งหมดจะอนุมัติโดย กสชต. ทำให้การปฏิบัติงานบางอย่างไม่คล่องตัว บางส่วนจะอยู่กับ ผวจ. ซึ่งเป็น ผวจ. CEO บางส่วนจะอยู่กับ ตำรวจและ ทหาร”

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “ตรงนี้เป็นประเด็นใหญ่ที่ค่อนข้างที่จะมีความซับซ้อนของปัญหา คือเราเอาระบบ 2 ระบบมาซ้อนกัน คือระบบงบประมาณของเราขณะนี้จะพบว่าเรามี 3 วิธี คือ งบ 3 เรื่อง คือ งบ function งบที่แยกไปตามกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ งบ area ดูแลโดยหน่วยในพื้นที่ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้สั่งการได้ อบจ. อบต. ก็สั่งได้ อีกอันหนึ่งคือ งบ agenda ทั้ง 3 งบประมาณนี้จะพบว่า ในกรณีของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดความซ้ำซ้อนกัน ถ้าเป็นไปได้ทำอย่างไรก็ตาม ในกรณี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำได้ไหมว่ากำหนดน้ำหนักส่วนใหญ่ให้ไปอยู่ที่งบagenda คือเป็นวาระสำคัญไป เรื่องงบประมาณนี้เรายุ่งมาก เพราะแต่เดิมเราไม่มีเรื่องนี้ งบประมาณของเรามีงบเดียว แล้วเราก็เบิกจ่ายตามคลังจังหวัดตามหมวดงบประมาณที่ไว้ แต่ตอนนี้ไม่ใช่แล้ว ระบบงบประมาณของเรามี 3 ระบบ นี่คือระบบมาตรฐานของประเทศไทย แต่ในกรณีของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เราจะเอาระบบบริหารงานปกติมาใช้ในสถานการณ์ไม่ปกติไม่ได้ เพราะฉะนั้นควรจะปรับเองagendaเป็นหลัก แล้วให้ผอ.กอ.สสส.จชต. เป็นผู้มีอำนาจในการสั่งใช้งบประมาณ แต่ต้องมีระบบในการตรวจสอบการใช้งบประมาณว่าเอาไปใช้ทำอะไร วิธีการตรวจสอบที่สำคัญก็คือ วางการกำหนดตัวชี้วัด ซึ่งอันนี้ทางสำนักงานงบประมาณมีอยู่แล้ว คือถ้ามีแผนงาน แผนระดับยุทธศาสตร์ แผนระดับยุทธการ แผนทางยุทธวิธี รองรับกันเป็นระบบ การตรวจสอบการใช้งบประมาณไม่ใช่เรื่องยาก ปัญหาในขณะนี้เราไม่มี operation planที่ชัดเจน การตรวจสอบการใช้งบประมาณจึงไม่มี ในขณะเดียวกันก็มี 3 งบประมาณอีก พอมี 3 งบประมาณก็เกิดการสับสนว่าจะเอางบไหนมาใช้ ในขณะเดียวกันคนที่ทำงานประมาณในกรณีนี้ก็ไม่มี ความเข้าใจในงบประมาณทั้ง 3 งบ ได้อย่างดีพอ พอไม่เข้าใจ 3 เรื่องดีพอก็ทำให้เกิดความสับสนการเบิกจากงบประมาณ ทำให้เกิดความล่าช้า ถ้าเป็นไปได้ควรจะเอาวิธีการบริหารงานแบบไม่ปกติมาใช้มากกว่า ซึ่งก็ควรจะเป็นที่งบagendaมากกว่า”

ปัญหาในการเบี่ยงงบประมาณและการได้รับล่าช้า ดังความเห็นของ พ.อ.

เบญจพล รังษิภาณุรัตน์ “เรื่องงบประมาณมีปัญหาหรือไม่ ต้องดูจากห่วงที่ผ่านมาที่สามารถอนุมัติงบได้จากข้างล่าง(กอ.สสส.จชต.) ไม่มีการดำเนินการที่มากขึ้นตอน สามารถที่จะอนุมัติงบประมาณก้อนใหญ่ได้โดยง่าย ต่อมาเลยย้ายแกนมาอนุมัติที่ส่วนกลาง (กรุงเทพฯ) อย่างที่รู้ ๆ กันอยู่ทำให้เกิดการล่าช้า ทำให้เกิดปัญหาใหม่ การจัดหาสิ่งอุปกรณ์ไม่ได้เป็นสิ่งที่คนข้างล่างต้องการแต่เป็นสิ่งที่ข้างบนจัดลงมาให้ มีการของบประมาณเกินจริง จากข้างล่างและข้างบนก็จะช่วยคิด โดยที่ไม่มีข้อมูลที่ถูกต้องจากข้างล่าง งบประมาณมาก ๆ เช่น การจัดซื้อ โครงการจัดหาต่าง ๆ ก็กลายเป็นขนมหวานให้กับข้างบน กลายเป็นย้ายแกนการกินขนมหวานจากใต้สู่ กทม. ซึ่งคิดว่าไม่ต่างกัน กลับจะเกิดปัญหามากกว่า”

ส่วน พ.อ.อาคม พงศ์พรหม เห็นว่า “งบประมาณน่าจะเพียงพอแต่ล่าช้า”

ปัญหาการใช้จ่ายงบประมาณไม่ตรงจุด พ.อ. วิชาญ สุขสง เห็นว่า “ปัญหา

จริงๆ น่าจะเป็นปัญหายุทธวิธี เพราะฝ่ายโจรเขาคืบหน้าไปมากจนถึงระดับโลกรู้ว่าไทยมีปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เราหยุดปัญหาทางยุทธวิธีเขาไม่ได้เพราะฉะนั้นเมื่อเราจัดหายุทธโธปกรณ์เครื่องมือต่างๆ มามากมายก็ไม่สามารถหยุดการปฏิบัติทางยุทธวิธีเขาได้ จึงเป็นการสิ้นเปลืองควรมีการพิจารณาใช้งบประมาณให้ตรงจุด เพราะ โจรแฝงตัวอยู่กับประชาชน เป็นกลุ่มคนเล็กๆ เป็นปัญหาทางจิตใจและความคิด อย่างเราเอาเครื่องมือที่ทันสมัยมากเกินไปก็เป็นการจู้จี้จกจก ตักเตือน โดยสรุปคิดว่างบประมาณเพียงพอ”

มุมมองที่แตกต่างของ พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “พูดถึงเรื่องงบประมาณ ได้มีการแบ่งให้กับฝ่ายต่าง ๆ แล้วไม่น่าจะมีปัญหา การสั่งการต่างๆ ก็ยังพอดำเนินการได้ปกติจะใช้งานฝ่ายต่าง ๆ เรามักจะขอความร่วมมือเป็นหลัก ถ้า กอ.สสส.จชต. จะเป็นเจ้าภาพถืองบประมาณต่าง ๆ มาแจกจ่าย ดำรง และฝ่ายปกครองจะเป็นภาระ ปัญหาที่น่าจะเป็นที่จิตสำนึกของหน่วยงานมากกว่า เรื่องการถืองบประมาณไว้เพราะต้องการให้เกิดการร่วมมือ”

ปัญหาการแบ่งจ่ายงบประมาณได้ไม่ทัน พ.อ.สมเดช โยธา “ในเรื่อง

งบประมาณมีอยู่ก่อนเดิยถ้าเป็นรัฐบาลส่วนหน้าสามารถแบ่งไปสู่ผู้ปฏิบัติต่างๆ ที่ปฏิบัติทำงานจริงได้อย่างแท้จริงแทนที่จะแบ่งออกเป็น ดำรง ทหาร จังหวัด รัฐบาลส่วนหน้าสามารถพิจารณาเรื่องงบประมาณได้อย่างทันทั่วถึง เมื่อให้แม่ทัพภาคที่ 4 มาดูแล กอ.สสส.จชต.แทน ทำให้ควบคุมได้ไม่เต็มที่เพราะงบประมาณได้แบ่งแยกไปแล้ว สรุปคือเห็นด้วยกับส่วนหัวเดิมของรัฐบาลส่วนหน้าตามคำสั่ง 260/2547 ที่มีอำนาจบริหารจัดการเต็มที่ต่อฝ่าย ดำรง ทหารและจังหวัด”

ผลกระทบในเรื่องงบประมาณกับอำนาจสั่งการ พ.อ.ชัยวัฒน์ โนติวิภา

“ในเรื่องงบประมาณ ยุทธศาสตร์เราแบ่ง 10 ยุทธศาสตร์ แต่ละยุทธศาสตร์มีกระทรวงต่างๆ

รับผิดชอบงบประมาณจะไหลไปตามท่อหรือยุทธศาสตร์นั้นๆ ไม่ได้มาร่วมกันทำงาน ดังนั้น กอ.สสส.จชต.จึงไม่สามารถไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ ได้เพราะมีระดับ กสชต. ควบคุมอยู่ อันนี้ก็ถือว่าเป็นปัญหาเช่นกันเพราะ ผอ.กอ.สสส.จชต. ไม่มีอำนาจในการสั่งการกระทรวงอื่นๆ”

ความเห็นของฝ่ายปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าการได้รับงบประมาณล่าช้า นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “อำนาจการอนุมัติงบประมาณเพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีความยืดหยุ่นคล่องตัวและกระจายอำนาจให้มากขึ้น เพื่อจะได้รวดเร็วทันการในการแก้ปัญหา เพราะมีบางโครงการไม่กระจายอำนาจทำให้เกิดความล่าช้า เสียหาย ราษฎรร้องเรียน เช่น โครงการตำบลสายสัมพันธ์ ฯ ล ฯ” และนายอำเภอจังหวัดยะลา เห็นว่าการอนุมัติงบประมาณเป็นไปด้วยความล่าช้า โครงการต่างๆ ที่ขอไปไม่ได้รับการตอบสนองควรสนับสนุนงบประมาณให้หน่วยปฏิบัติมากกว่าที่ผ่านมา งบประมาณส่วนใหญ่ไปอยู่ในระดับบนเสียมาก

ส่วนนายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า อำนาจการอนุมัติงบประมาณยังไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ในพื้นที่เท่าที่ควร และปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า ควรมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเพราะอยู่ในพื้นที่และใกล้ชิดประชาชนมากกว่า

โดยสรุป พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นงบประมาณทั้งหมดอนุมัติจาก กสชต. อนุมัติให้หน่วยปฏิบัติโดยตรงรวมถึงหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ กอ.สสส.จชต. เช่น ตำรวจภาค 9 ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นไปเหมือนงบประมาณยามปกติและงบประมาณที่มีอยู่ในปัจจุบัน เกิดการซ้ำซ้อนและควรเอาระบบบริหารงบประมาณยามไม่ปกติมาใช้ เพื่อป้องกันการสับสนและล่าช้า นอกจากนี้ กอ.สสส.จชต. ต้องออกแผนงานด้านงบประมาณออกมารวมถึงกำหนดระบบการตรวจสอบหรือตัวชี้วัดไว้ด้วย ปัญหาอื่นๆ ก็คือเรื่องการจัดหาสิ่งของและอุปกรณ์ของหน่วยอนุมัติงบประมาณในส่วนกลางซึ่งไม่ตรงความต้องการของหน่วยในพื้นที่ รวมถึงมีการอนุมัติงบประมาณจากส่วนกลางเกิดความล่าช้า โดยทั่วไปงบประมาณเพียงพอถ้าเราพิจารณาจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติในการยุติสถานการณ์ไม่จัดหาแบบฟุ่มเฟือยมากเกินไป ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านคิดว่าถ้างบประมาณทั้งหมดอยู่ที่ กอ.สสส.จชต. เหมือน กอ.สสส.จชต. ตามคำสั่ง 260/2547 (เปรียบเสมือนรัฐบาลส่วนหน้า) ซึ่งสามารถอนุมัติงบประมาณได้ทุกกระทรวงน่าจะเกิดเอกภาพ และมีการบูรณาการมากกว่าปัจจุบัน ซึ่ง ผอ.กอ.สสส.จชต. ไม่มีอำนาจสั่งการกระทรวงอื่นๆ แต่บางท่านไม่เห็นด้วยเพราะคิดว่าการทำงานงบประมาณก้อนใหญ่จะเป็นปัญหามากกับ กอ.สสส.จชต. ซึ่งไม่มีความชำนาญเพียงพอ ส่วนในระดับอำเภอ คิดว่าอำนาจในการอนุมัติงบประมาณควรกระจายในระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วทันการในการแก้ปัญหา

4.4 การบริหารจัดการภายในของ กอ.สสส.จขต.

พล.อ.กิตติ รัตนฉายา (2548 : 227-228) กล่าวถึงสาเหตุที่การปฏิบัติงานแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีเอกภาพในการควบคุมและในการบังคับบัญชา ขาดการบูรณาการ ทางความคิด การวางแผนการปฏิบัติ การปฏิบัติ และการประเมินผลเนื่องมาจาก

1. ตัวผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ข้าราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานส่วนมาก ยังขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติงานที่ดี ไม่มีจิตวิญญาณรับใช้ประชาชน มีอุปนิสัยใจคอเป็นไปตาม ลักษณะทางสังคมไทยในปัจจุบันคือ ศักดินา เจ้าขุนมูลนาย ชอบทำงานเอาหน้า แก่งแย่ง ชิงดี ชิงเด่น และผลประโยชน์ (ทุจริต) ไม่ยึดถือผลประโยชน์ของชาติและประชาชนเป็นที่ตั้งและเป็นเป้าหมาย สูงสุด

2. องค์กร หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มี วัฒนธรรมในการทำงานลักษณะแบ่งพรรค แบ่งพวก แบ่งกลุ่ม แบ่งฝ่าย แบ่งสี ทำงานเพื่อรับใช้ เจ้านาย หัวหน้า หรือผู้บริหาร ไม่ใช่ทำงานเพื่อส่วนรวม

ดังนั้น ถ้ามีผู้นำองค์กรที่ไม่ดี องค์กรนั้นก็จะกลายเป็นหน่วยงานของผู้นำนั้นไป และหน่วยงานนั้นมักจะไม่ให้ความร่วมมือกับต่างหน่วยงาน หรือต่างองค์กร เพราะติดขัดเรื่อง ศักดิ์ศรี เรื่องผลประโยชน์

3. การจัดองค์กรยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์และความเป็นจริง การแบ่งมอบ การกิจไม่ชัดเจน การจัดบุคลากรมาเป็นผู้นำองค์กรยังขาดความเหมาะสม ไม่มีศักยภาพ ไม่เพียงพอ ที่จะสร้างความร่วมมือจากต่างองค์กร ต่างหน่วยงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากผู้นำ ศาสนา ผู้สอนศาสนาและภาคประชาชนที่หลากหลาย

4.4.1 การบังคับบัญชา อำนาจการ สั่งการ กำกับดูแล

ผลการสัมภาษณ์ พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง กอ.สสส.จขต. เห็นว่า “การบังคับ บัญชาที่มีอำนาจเต็ม แต่เกิดปัญหาบางประการจากโครงสร้าง เช่น หน่วยกำลังรบจะมาขึ้นควบคุม ทางยุทธการ รวมทั้งบางหน่วยมีต้นสังกัด ซึ่งเป็นหน่วยใหญ่ลงมาควบคุมเพิ่มเติม ทำให้การบังคับ บัญชามีปัญหา”

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ เห็นว่า “อย่างแรก การบูรณาการกันต้องมีคน สั่งการเพียงคนเดียว คือ ขณะนี้พอเราตั้ง กอ.สสส.จขต. ขึ้นมา กอ.สสส.จขต. ก็จะมีสถานภาพเป็น เหมือนส่วนที่อำนาจการ บริหาร การจัดการในภาคใต้ทั้งหมด โดยมีคนใดคนหนึ่งเป็นหัวหน้า คณะในการบริหารการจัดการ ซึ่งคล้าย ๆ กับหน่วยบัญชาการรวมที่ตั้งขึ้นมาซึ่งมีหลายคนเข้ามา คนที่มีอำนาจในการสั่งการชัดเจน คือ ทั้งหน่วยระดับยุทธศาสตร์ เช่น รัฐมนตรี กระทรวง ทบวง

กรมต่าง ๆ จะมาสั่งการในต่างพื้นที่ไม่ได้ ต้องสั่งการผ่านตัวคน ๆ นี้ คนที่เป็น ผู้บัญชาการ หรือเป็นผู้อำนวยการในการบริหารจัดการในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตรงนี้ ในขณะที่ผ่านมารัฐมนตรีจะสั่งตรงไปที่หน่วยงานระดับล่างเลย คือตรงนี้ไม่ได้ คนที่เป็น ผอ.กอ.สสส.จชต. นี้จะต้องมีอำนาจในการสั่งการได้ กำหนดแผนงานในระดับ operation ได้ หน้าที่ของคนในระดับยุทธศาสตร์คือ การกำหนดนโยบาย วางว่าต้องการอะไร แล้วคน ๆ นี้จะไปทำงานตามนโยบายที่คนกำหนดนโยบายระดับยุทธศาสตร์เป็นคนกำหนด แต่ให้มีแค่อำนาจอย่างเดียวไม่ได้ เพราะจะไม่เกิดการบูรณาการเลย จะแยกส่วนกันไปหมด ความสอดคล้องของงานมันไม่เกิด ถามว่าตรงนี้ ปัญหาคือ การที่หน่วยระดับการเมืองที่เป็นหน่วยระดับยุทธศาสตร์เข้ามาแทรกแซงในพื้นที่อื่นนี้ ผิด จะพบว่าในหลายๆ ส่วน ไม่สอดคล้องกัน ต้องมีคนที่ควบคุม การบูรณาการถึงจะเกิด เช่น ความซับซ้อนของโครงการ กระทรวงมหาดไทยก็ทำ กระทรวงกลาโหมก็ทำ กระทรวงศึกษาธิการก็ไม่เกิด ต้องมารวมกันเป็นโครงการเดียว อย่างนี้ถึงจะเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และจะลดขั้นตอน ลดในเรื่องงบประมาณต่าง ๆ ลง เงินที่ลงไป กับผลรับที่ตอบแทนมันจะมีความคุ้มค่ากว่า อย่างที่บอกไป หน่วยระดับปฏิบัติการต้องมีความชัดเจน คือต้องมีอำนาจพอสมควร”

นอกจากนี้ พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ ยังกล่าวถึงการบริหารงานอีกว่า ประเด็นแรก คือ ใช้วิธีการบริหารงานแบบแยกส่วน เช่น กองนั้น มีส่วนนั้นส่วนนี้ ปัญหาคือแต่ละส่วนมารวมกันให้เกิดเป็นแผนงานจริงให้เป็น operation plan ไม่เกิดขึ้น

ประเด็นที่สอง คือ โครงสร้างนี้ไม่สอดคล้องกับโจทย์ในพื้นที่ ก็ทำให้โครงสร้างไม่ตรงกับเรื่องที่จะแก้

ประเด็นต่อมา คือ การคัดเลือกบุคคล การนำบุคคลเข้ามาแก้ปัญหา การคัดเลือกคนเข้าไปใส่ในองค์กร เราขาดกระบวนการที่เรียกว่าการนิเทศหรือการอบรม การชี้แจง การทำความเข้าใจร่วมกันก่อน อันนี้ กอ.สสส.จชต. ไม่มี อยู่ดี ๆ ก็เอา พันโท ก. พันเอก ข. เอาผู้ว่า เอรองปลัด ก. ผู้กำกับ ข. เข้ามาอยู่ในโครงสร้างเลย โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการนิเทศหรือการปฐมนิเทศร่วมกันก่อน เพราะฉะนั้น นี่ก็ปัญหาคือการทำงานร่วมกันไม่ได้ หรือทำงานไประยะหนึ่งเกิดความสนิทสนมก็พอได้ แต่ระดับปฏิบัติไม่มีปัญหา แต่ระดับหัวหน้าหน่วยงานมีปัญหา นี่ก็เรื่องที่จะต้องแก้ คือทุกส่วนแยกกันทำงานหมดแต่ไม่เคยคุยกันเลย ทั้งฝ่ายข่าว ฝ่ายยุทธการ ฝ่ายแผนนโยบายไม่เคยมานั่งคุยกันเลย

เคยได้ยินว่าไม่มีเอกภาพคืออะไร เอกภาพ คือ 1. ต้องมีแผนก่อน มองโจทย์ร่วมกัน ประเมินสถานการณ์ร่วมกัน เราจะสั่งใช้ใครต้องสั่งตามคุณลักษณะปัญหาคือเราไม่มีแผนที่จะสั่ง

ปัญหาจากคุณสมบัติของบุคลากรในการบังคับบัญชา พ.อ. เบญจพล รังษิภา-นุรัตน์ “เรื่องการบังคับบัญชาสั่งการ ที่เคยทราบ แม่ทัพภาคจะดำหนิในเรื่องที่ส่งคนที่ไม่มี

คุณสมบัติเหมาะสมมาทำงาน เช่นส่งคนที่ถูกประจำไปเป็นรองฯ เมื่อมีการปฏิบัติงานก็ไม่มีการดันขึ้นไป ข้างบนก็ดันลงมาไม่เป็น ข้างล่างก็ไม่สนับสนุน ถ้าพูดให้ลึกก็คือในหลายๆ กระทรวงจะส่งคนแซ่แข็งลงมา เพราะคนเก่งๆ ก็ไม่อยากลงมา ในเรื่องเอกภาพก็เหมือนกับปัญหาโครงสร้าง เพราะตำรวจฝ่ายปกครองเจ้าหน้าที่รัฐจากกระทรวงอื่น เขามียบประมาณของตนเอง เขาก็กลับไปฟังคำสั่งจากเจ้านายของเขา ทำให้ไม่มีเอกภาพและโดยรวมของส่วนของทหารเองด้วย”

ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมในการทำงาน พ.อ.อาคม พงศ์พรหม “การบริหารจัดการเป็นธรรมชาติของข้าราชการไทย นิสัยซึ่งดีจึงเด่นแต่ละหน่วยงานต้องเป็นฮีโร่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ทหารหรือตำรวจไม่ต้องการให้ใครมาครอบ ต่างคนต่างไม่เข้าใจความคิดหรือทหารไม่เข้าใจความคิดผู้ว่าราชการจังหวัดและตำรวจ ต้องเข้าใจพื้นฐานที่ผ่านมามันยากที่จะปรับเข้าหากัน แบ่งหน้าที่กันทำน่าจะดีที่สุดแล้ว แต่ต้องมีส่วนนโยบายควบคุม และแบ่งขอบเขตให้ชัดเจน

เมื่อกล่าวถึง สอ.บต. ที่เคยมีมาในอดีต สอ.บต.ทำงานได้ดี เพราะมีบุคลากร งบประมาณ และใช้คนในพื้นที่มีส่วนร่วม เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขได้ หรือบันดาลสิ่งต่างๆ ได้ทันที ไม่ว่าในเรื่องการพัฒนา ด้านการศึกษา หรือการสาธารณสุข สอ.บต. มีสิทธิพิเศษต่างๆ ให้ได้เป็นอย่างดี ต่อมาในสมัย นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชูบ สอ.บต. คนเคยมีอคติ เพราะสมัยก่อน เมื่อ พ.ต.ท. 43 ทำอะไรไม่ถูกต้อง ชาวบ้านสามารถแจ้ง สอ.บต. ให้จัดการได้ แต่เราก็ต้องเอาข้อดีข้อเสียของ สอ.บต. มาดู ในบางเรื่อง สอ.บต. ต้องเค็ดขาด ต้องปรับให้มีทั้งรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ไปด้วยกัน การให้สิทธิพิเศษต่างๆ ต้องเท่าเทียมกันทั้งมุสลิมและพุทธ ยกตัวอย่างที่ผ่านมาให้สิทธิเฉพาะมุสลิมในการเข้ารับการศึกษาใน รร.นายร้อยตำรวจและ จปร. ต้องปรับให้เท่าเทียมกัน มิฉะนั้นการตั้ง สอ.บต. ขึ้นมาใหม่จะเดินผิดทาง”

ปัญหาจาก กอ.สสส.จชต. เอง พ.อ.สมเดช โยธาเห็นว่า “ในเรื่องการบริหารงานของ กอ.สสส.จชต. ไม่แบ่งงานออกเป็น 3 ระดับ คือยุทธศาสตร์ ยุทธการและยุทธวิธี กอ.สสส.จชต. เข้ามายุ่งในทุกๆ ระดับ เช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์ก็มายุ่งในเรื่องยุทธวิธี ไม่มีการวางแผนที่ดีในการแบ่งงาน หน่วยใครรับผิดชอบงานในระดับไหน

มองในเรื่องนี้ กอ.สสส.จชต. ต้องทำงานในระดับตนเองให้ชัดเจน มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาในเรื่องการสั่งการเวลาหน่วยยุทธวิธีปฏิบัติต้องรอ กอ.สสส.จชต. เป็นผู้สั่ง อันนี้ไม่น่าจะถูกต้อง การสนองตอบแก้ปัญหาไม่ทันทั่วทั้งที่ มองแล้วเป็นการซ้ำซ้อน”

ปัญหาสั่งการบังคับบัญชา พ.อ.ชัยวัฒน์ โนมสิตาภ “การบังคับบัญชาสั่งการ กำกับดูแล กอ.สสส.จชต. จะสามารถคุมได้ 100 เปอร์เซ็นต์ คือกองกำลังศรีสุนทรและกองกำลังสันติสุขเท่านั้น กอ.สสส.จังหวัด อำเภอรอหรือตำรวจก็ไม่สามารถสั่งการได้เหมือนอย่างหน่วยทหาร (ยกเว้นสมัย ผบ.อตุลย์ ของตำรวจเท่านั้นไม่มีปัญหา) จะสั่งการด้านการศึกษาให้ไป

แก้ไขหรือขอทราบแผนที่กำลังดำเนินการกับปอนะก็ยังไม่สามารถตั้งได้สาเหตุเพราะว่าในช่วง 3-4 ปี ที่ผ่านมามหาการถูกลดบทบาท”

พ.ต.อ.พัฒนวุธ อังคะนาวิณ “ การบริหารจัดการของ กอ.สสส.จชต. คิดว่า โครงสร้างดีมาก เนื่องจากมีแม่ทัพภาค 4 เป็นศูนย์กลาง การที่ยุบ กอ.สสส.จชต. เพราะไปมองว่า ศอ.บต. เดิมที่ถูก นายกฯ ทักษิณยุบ และ กอ.สสส.จชต. เกิดจากนโยบายของนายกฯ ทักษิณ ดังนั้น จึงเสนอยุบ กอ.สสส.จชต. และจัดตั้ง ศอ.บต. ขึ้นใหม่ อย่าเอาความรู้สึกไปยึดติดกับรัฐบาลและ นโยบายการทำงานของ กอ.สสส.จชต. ที่สมควรนำมาใช้ อะไรไม่ดีก็เลิกไป”

ปัญหาในความเห็นของฝ่ายปกครอง นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “การบังคับบัญชา อำนาจการ สั่งการ กำกับดูแล ชัดเจนในเรื่องการบังคับบัญชา อำนาจการ และ สั่งการ แต่ให้เน้นการกำกับดูแลให้มากขึ้น”

นายอำเภอจังหวัดยะลา “การสั่งการไม่เป็นไปตามลำดับชั้น กอ.สสส.จชต. สั่งการตรงไป กอ.สสส.อำเภอไม่ผ่าน กอ.สสส.จังหวัดและนายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า การบังคับบัญชา อำนาจการ สั่งการ กำกับดูแลจะมีสายการบังคับบัญชาเฉพาะเจ้าหน้าที่ ไม่สามารถสั่งการหน่วยกำลัง ทำได้แค่การประสานงานบูรณาการร่วมกัน”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การบังคับบัญชา อำนาจการ สั่งการ กำกับดูแล ยังไม่เป็นเอกภาพ เนื่องจากในระดับอำเภอแยกฝ่ายทหารและตำรวจออกจากกัน นายอำเภอในฐานะ ผอ.กอ.สสส. อำเภอมีอำนาจแค่การประสาน”

จะเห็นว่าปัญหาด้านนี้คือ เป็นปัญหาด้านโครงสร้างที่ส่งหน่วยงานซึ่งมีต้นสังกัดใหญ่ลงมาให้ กอ.สสส.จชต. ควบคุม ซึ่งบางครั้งหน่วยใหญ่ลงมามบังคับบัญชาแทน กอ.สสส.จชต.

ปัญหา กอ.สสส.จชต. ไม่เข้าใจระดับในการบังคับบัญชา อำนาจการ กำกับดูแล ทำให้เข้าไปเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับนโยบาย จนถึงระดับยุทธวิธีหรือระดับปฏิบัติ ทำให้การสนองตอบในการแก้ปัญหาไม่ทันทั่วทั้งที่และเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยปฏิบัติ

ปัญหาในการกำหนดแผนงานในการบริหารจัดการของ กอ.สสส.จชต. ต้องกำหนดเพื่อให้หน่วยปฏิบัติหรือหน่วยต้นสังกัดเกิดความเข้าใจ ไม่ก้ำก่าย ตรงนี้ กอ.สสส.จชต. ยังไม่มี นอกจากนี้ กอ.สสส.จชต. ควรมีการจัดการปฐมนิเทศ อบรมชี้แจงทำความเข้าใจก่อนเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน บางครั้งจึงเกิดปัญหาทำงานร่วมกันไม่ได้ ปัญหาอื่นๆ ก็คือปัญหาส่งคน deadwood ลงมาทำงาน เพราะคนเก่งๆ ไม่สมัครใจลงมา

ปัญหาธรรมชาติของข้าราชการไทยที่ต้องทำงานซึ่งดีจึงเด่น ไม่ต้องการถูกควบคุมบังคับบัญชาหรือขึ้นกับใคร ที่อยู่คนละหน่วยงานต้องการศักดิ์ศรีความเสมอภาค มีพื้นฐานความคิด วัฒนธรรมการทำงานต่างกัน ทำให้ปรับตัวเข้าหากันยาก

ในระดับอำเภอ กอ.สสส.จชต. อำเภอไม่มีอำนาจสั่งการหน่วยตำรวจ ทหาร มีได้แค่การประสานงานเท่านั้น แต่ฝ่ายทหารไม่เห็นด้วยในด้านยุทธวิธีควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายทหาร

4.4.2 การวางแผน ประสานงาน ติดตามประเมินผล

ปัญหาในเรื่องการวางแผน ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็น ดังนี้

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างตำรวจ ทหารฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่รัฐอื่น ๆ มีการทำงานร่วมกันหรือไม่ ในทางหลักการจะต้องทำงานร่วมกันวางแผนงานกันที่ กอ.สสส.จชต. แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้เป็นแบบนั้น เพราะเมื่อมีคนมานั่งทำงานที่ กอ.สสส.จชต. ประจำ ผู้บังคับบัญชาไม่ได้รับประกันให้เขาได้ความดี ความชอบ ความเจริญรุ่งเรืองในตำแหน่งหน้าที่ถ้ามาทำงานที่ กอ.สสส.จชต. อันนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น

ในเรื่องการวางแผนร่วมไม่มี กลายเป็นวางแผนทางทหารอย่างเดียวเพราะส่วนอื่นไม่มาร่วม และเราใช้กระบวนการความคิดแบบทหาร ซึ่งพวกที่เข้าร่วมก็จะไม่สามารถร่วมในการวางแผน เพราะมีพื้นฐานที่ต่างกันจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการถึงจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายและเข้าใจเมื่อมีการประชุมวางแผน การประสานงานถ้าไม่มีผู้ใหญ่มากก็จะส่งคนระดับล่างมาก็ไม่เกิดประโยชน์ เช่น ถ้ารองนายกฯ ไม่มา ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ฯลฯ ก็ไม่มา”

พ.อ.สมเดช โยธา “ในการวางแผน ของ กอ.สสส.จชต. ยอมรับว่าล้มเหลว เพราะเราขาดหลักนิยมการทำงานร่วมกัน ยังแตกแยกความคิดกัน มหาดไทยมาก็คิดแบบมหาดไทย หรือฝ่ายทหารก็เช่นกัน ทหารราบคิดอีกแบบ หน่วยรบพิเศษ หน่วยทหารม้าก็คิดอีกแบบไม่เหมือนกัน คือเราไม่มีหลักนิยมที่เหมือนกัน โดยทั่วไปเมื่อทุกหน่วยส่งกำลังมาทำงานก็ไม่ได้ศึกษารายละเอียดมาก่อนก็ปฏิบัติกันไปเหมือนลองผิดลองถูก อีกอย่างหนึ่งก็คือการทำงานของกำลังพลในกอ.สสส.จชต. พอทำงานเริ่มจะเข้าใจงาน 6 เดือนก็เปลี่ยนกลับแล้ว โอกาสที่จะมองภาพงานในอนาคตที่จะประสานสอดคล้องกันไม่มี ทุกคนอยู่เพื่อรอวันกลับ”

พ.อ. วิชาญ สุขสง ในเรื่องการประสานงาน วางแผนงานเป็นอย่างไร “ปัญหาน่าจะเป็นปัญหาในการแบ่งแยกองค์กรในกองทัพมากกว่า อย่างเช่น ปี 2547 ทุกคนว่า ทภ. 4 ไม่ได้เรื่อง เอา ทภ.4 ออกไป บก.ทหารสูงสุดจะแก้ปัญหาลอง พอปปี 2549 ให้พวกกองพลพัฒนาและพิทักษ์ทรัพยากรเป็นผู้ดำเนินการเอง ในกองทัพบกก็มี ทภ. 2 ลงมาทำงาน ทำให้การทำงานไม่

ราบรื่น ในส่วนหัวควรเป็นเรื่องของ ทก. 4 กำล้างจาก ทก. 2 หรือ ทก. 3 ควรเป็นระดับกองพันที่ ทบ. เป็นผู้สนับสนุน ควรปล่อยให้ ทก.4 เป็นคนจัดการปัจจุบันเกิดการกล่าวหาตัวเอง เรื่องของ กำล้างพลจากกองพันต่างๆ หน่วยรบพิเศษ (รพศ.) ดำรวจ ฝ่ายปกครอง เมื่อมาผนวกกันเข้าก็เป็น ปัญหาในการประสานสอดคล้องอยู่”

ปัญหาการประสานงานและติดตามประเมินผล

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “ สำหรับปัญหาด้านความมั่นคงบางครั้งเชิญ นายอำเภอหรือตำรวจมาประชุมก็ส่งตัวแทนมา ส่งพัฒนาการอำเภอมา ขอความร่วมมือทางอำเภอ บางครั้งก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ตรงนี้ปัญหาเกิดจากอะไร ทางฝ่ายทหารมองว่า นายอำเภอมองในด้านมวลชนเป็นหลักไม่ได้มองในด้านความปลอดภัย หรือการยุติเหตุการณ์เป็น หลักจึงทำให้เกิดปัญหาอย่างนี้ นายอำเภออาจมองปัญหาความอยู่รอดของตนเองหรือไม่ ทางแก้ไขของ เราควรมีกิจกรรมต่างๆ ทำให้นายอำเภอเข้ามาาร่วมอีกหรือไม่ ระหว่างทหารกับฝ่ายปกครองใน พื้นที่นั้นๆ สำหรับการโยกย้ายนายอำเภอ แม้ทั้ภาค 4 ก็สามารถโยกย้ายได้ไม่เป็นปัญหา เรื่องการ ติดตามประเมินผลอาจจะไม่ครอบคลุมปัญหา”

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “ไม่มีปัญหาแต่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานมีไม่ เพียงพอโดยเฉพาะการติดตามประเมินผล”

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “ การติดตามประเมินผลนี้เราไม่มีตัวชี้วัดเราต้อง มีกรอบการมองถ้าเรามี operation plan เราจะรู้เลย ความสัมฤทธิ์ผลดูจาก KPI (key performance indicate) จะดูจากอะไร ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเลขอาจจะดูจากงานที่ทำหรือกิจกรรม KPI เชิงคุณภาพ ก็ทำได้ การติดตามประเมินผลเลยไม่เกิด ไม่รู้ว่าจะไปดูจากอะไรเพราะเราไม่มีแผนนั่นเอง”

พ.อ. เบญจพล รังษีภานุรัตน์ “ในเรื่องการประเมินผล เรามีศูนย์ ประเมินผล แต่อาจมีการจำกัดเขต จะไปประเมินผลเฉพาะทหารโดยสรุปไม่รู้วัตถุประสงค์ในการ ประเมิน ถ้าประเมินผลหน่วยไหนไม่ดีว่ากันตามตรงอาจจะไม่เกิดผลดีต่อคณะประเมินผลและตัวผู้ บังคับหน่วยนั้น ๆ ”

พ.อ.สมเดช โขธา “ การติดตามประเมินผล ไม่ได้กระทำต่อเนื่อง เพราะ เปลี่ยนคนอยู่ทุก 6 เดือน ผู้ปฏิบัติและผู้ประเมินผลก็มีการเปลี่ยนตัวเช่นกันทำให้ไม่ต่อเนื่อง ไม่ สามารถประเมินผลในระยะยาวได้”

พ.อ.ชัยวัฒน์ ไฉลิตาภา “การติดตามประเมินผล มีมาบ่อยอาจเป็นเพราะ ทางผ่านและอยู่ในตัวเมือง ในเรื่องการวางแผนร่วมกันการทำงานต่างคนต่างทำตามภารกิจของเขา อย่างตำรวจก็ทำตามหน้าที่ ทำตามกฎหมาย”

ฝ่ายปกครองมีความคิดเห็นในเรื่องวางแผน ประสานงานและประเมินผลว่า นายอำเภอจังหวัดยะลา เห็นว่า “การวางแผนส่วนใหญ่ทำแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ขาดการวางแผนล่วงหน้าเพราะปริมาณงานมีมาก ไม่มีทีมงานมาคิดวางแผนให้ เรื่องการประเมินผลขาดการประเมินผลอย่างจริงจังทำให้ไม่รู้ว่าจะงานที่ทำไปได้ผลมากน้อยแค่ไหน มีปัญหาอะไร”

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “การประสานแผนจะต้องดำเนินการให้มีเอกภาพทั้งภายในและภายนอกที่ผ่านมายังขาดประสิทธิภาพ เกิดปัญหาซ้ำซ้อนสิ้นเปลืองในหลายเรื่อง การติดตามประเมินผลขาดความชัดเจนและต่อเนื่องโดยเฉพาะแผนงานโครงการตามยุทธศาสตร์แก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องมีการติดตามผลจริงจัง และปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า ควรออกติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง”

นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การวางแผน ประสานงาน ต่าง ๆ หากสามารถบูรณาการได้ ทั้ง 3 ฝ่าย คือ พลเรือน ตำรวจ ทหาร แล้วจะได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพอย่างดี”

โดยสรุป ปัญหาในเรื่องการวางแผนไม่ได้วางแผนร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย พลเรือน ตำรวจ ทหาร ส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายทหารฝ่ายเดียว หรือแม้จะเข้าร่วมวางแผนแต่กระบวนการคิดต่างๆ ไม่เหมือนกับวิธีทางทหาร นอกจากนี้ มีการขาดหลักนิยมนการทำงานร่วมกัน ไม่สามารถกำหนดภาพงานในอนาคตร่วมกันได้

แต่ถ้าเจ้าหน้าที่จากตำรวจและฝ่ายปกครองมานั่งทำงานร่วมกันเพื่อประสานงานหรือวางแผนร่วมกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ความดี ความชอบ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยเหล่านี้รับประกันให้กับเจ้าหน้าที่ที่มาทำงานร่วมกับ กอ.สสส.จชต.หรือไม่

ปัญหาการติดตาม ประเมินผล มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทำได้ไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงานการติดตามประเมินผล ขาดความชัดเจน ต่อเนื่องเปลี่ยนแปลงตัวผู้ประเมินบ่อย มีการประเมินผลเฉพาะหน่วยทหาร เมื่อรายงานตามความจริงถึงข้อบกพร่องอาจเกิดข้อขัดแย้งกับหน่วยที่ถูกประเมินและผู้ประเมินผล

4.5 ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

4.5.1 ความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในการวางแผนและการปฏิบัติ

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “ในภาพของ กอ.สสส.จชต. ซึ่งส่วนใหญ่มาจาก ทก. 4 นั้น การปฏิบัติงานใน กอ.สสส.จชต. ซึ่งหน่วยงาน เสมือน รัฐบาลส่วนหน้า ซึ่งจะต้องทำทั้งยุทธศาสตร์และด้านยุทธการทำให้ขาดความรู้ในด้านยุทธศาสตร์”

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “ในเรื่องบุคลากร ปัญหาขณะนี้บุคลากรในพื้นที่ถ้าจะวางแผนระดับยุทธศาสตร์ และจะขับเคลื่อนให้เกิดผล ทางผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ (ทก.4) อาจจะไม่ใช่ขบวนการ”

พ.อ.สมเดช โยธา “ความรู้ของผู้ปฏิบัติงาน ความรู้ยังไม่เพียงพอ ถ้าคนไม่ไปศึกษาจริงจัง ผู้ที่ลงมาปฏิบัติงานต้องมีองค์ความรู้ที่ชัดเจนก่อน อาจถูกฝ่ายตรงข้ามมาประกบ ตกไปอยู่ในกลลวงของเขาได้ ควรจัดตั้งโรงเรียนฝึกลบรบก่อน ให้เข้าใจหลักนิยม แล้วจึงนำมาฝึกปฏิบัติในพื้นที่จริงๆ ต้องมีหน่วยระดับยุทธศาสตร์ เตรียมคนและเตรียมความรู้ในส่วนนี้”

พ.อ. วิชาญ สุขสง “ปัญหาด้านบุคลากร มองว่าบุคลากรบางคนฝึกมาไม่ตรงกับงาน เคยกับเรื่องงานปกติ ทบ.ไม่เคยหมุนเวียนให้เข้าไปรับความรู้ใหม่จากที่อื่นๆ โดยเฉพาะคนกองทัพบกที่ 4 ซึ่งเรื่องนี้จะทำให้ทก. 4 มีการพัฒนาในเรื่องความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น”

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “เรื่องบุคลากรความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน เชื่อว่ามีความรู้ความสามารถยกเว้นผู้ที่ไม่สมัครใจมาทำงาน”

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “มีความรู้ความสามารถดี แต่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่หลายคนสับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่พอสมควร”

นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การวางตัวบุคลากรในองค์กร ยังขาดความเหมาะสม เนื่องจากในพื้นที่หาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในแต่ละด้านได้ยาก”

นายอำเภอจังหวัดยะลา เห็นว่า “ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายพลเรือนที่ถนัดงานด้านความมั่นคง ด้านการวางแผนและโครงการมีน้อย”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “กำลังพลส่วนใหญ่มาจากพื้นที่ห่างไกลจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ต้องศึกษาข้อมูลใหม่ทั้งหมด การทำงานในระยะหนึ่งปีงบประมาณไม่ค่อยได้ผลและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น”

สรุปได้ว่าในเรื่องความรู้ถ้าเป็นฝ่ายอำนวยการที่ทำงานระดับกองบัญชาการ กองทัพบก(บก.ทบ.) แล้วลงไปทำงานใน กอ.สสส.จชต.จะมองว่าฝ่ายอำนวยการที่อยู่ ทก. 4 ยังขาดความรู้ในด้านยุทธศาสตร์ระดับนโยบายและการเขียนแผนงานของ กอ.สสส.จชต. ด้านผู้ปฏิบัติงานใน ทก. 4 มาโดยตลอดจะมองว่าพวกเขาขาดการได้รับโอกาสจากกองทัพบกในการเพิ่มเติมความรู้ แต่มองว่าฝ่ายอำนวยการจาก บก.ทบ. ไม่มีประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ในยามไม่ปกติ ขาดการคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี อาจเกิดปัญหาในการวางแผนและการปฏิบัติ

ในระดับผู้ปฏิบัติ (กองกำลังเฉพาะกิจและกองกำลังศรีสุนทร)เห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขบวนการก่อความไม่สงบและสภาพพื้นที่ถ้าผู้ปฏิบัติไม่

ตั้งใจศึกษาหาความรู้อย่างชัดเจนแล้วอาจเสียเปรียบฝ่ายก่อความไม่สงบ จึงควรมีหน่วยระดับยุทธศาสตร์เตรียมคนและความรู้ในส่วนนี้

ฝ่ายปกครองเห็นว่า กำลังที่มาจากต่างพื้นที่ต้องมีการศึกษาข้อมูลใหม่หมด เพราะฉะนั้นการลงมาทำงานเพียง 1 ปีแล้วกลับทำให้ไม่ค่อยได้ผลและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และบุคลากรที่มีอยู่ยังขาดความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ

4.5.2 ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของประชาชนในพื้นที่

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “ไม่มีปัญหา ซึ่งทุกคนได้รับการอบรม ปฐมนิเทศ ก่อนลงมาปฏิบัติงาน แต่ทั้งนี้ควรเพิ่มเติมในหลักสูตรให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น”

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “ปัญหาในเรื่องบุคลากร เกี่ยวกับเรื่องภาษา ก็มีความสำคัญแต่ไม่ได้เป็นปัญหาหลักการทำความเข้าใจกับชาวบ้านสำคัญกว่า”

พ.อ. เบญจพล รังษิภาณุรัตน์ “เรื่องภาษาอาจจะเป็นปัญหาเพราะส่วนใหญ่กำลังพลเราไม่รู้เกี่ยวกับภาษาของเขา ในเรื่องศาสนา วัฒนธรรมส่วนใหญ่จะมีการอบรมก่อนไปปฏิบัติงาน”

ต่อไปคือความเห็นของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เห็นว่าเรื่องภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ในการปฏิบัติงานไม่น่าจะมีปัญหา พ.อ.อาคม พงศ์พรหม “คนที่มาทำงานไม่จำเป็นต้องรู้ภาษาเขามาก เพราะจะเป็นการช่วยให้เขาไม่ใช้ภาษาไทย ผมรับรองคนรุ่นใหม่เข้าใจภาษาไทย เพราะฉะนั้นตรงนี้จึงไม่ใช่ปัญหา”

พ.อ.สมเดช โยธา “เรื่องภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ในการปฏิบัติงานไม่น่าจะมีปัญหา เพราะเรามีคนในท้องถิ่นร่วมปฏิบัติงานด้วย”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โขสิตาภา “เกี่ยวกับเรื่องภาษา วัฒนธรรมไม่ค่อยมีปัญหา เพราะเราได้เตรียมการมาก่อนแล้ว”

พ.ต.อ.พัฒน์วรุ อังคะนาวัน “ในเรื่องการทำงาน บุคลากรไม่จำเป็นต้องเข้าใจภาษามาก และไม่จำเป็นต้องมุสลิม เราควรสร้างในเรื่องความเข้าใจ จริใจ ภาษาไม่ใช่เรื่องใหญ่ ผมยืนยันว่าคนรุ่นใหม่รู้ภาษาไทย”

ด้านฝ่ายปกครองเป็นผู้ที่ต้องใกล้ชิดกับประชาชนและไม่มีการผลัดเปลี่ยนกำลังเห็นว่า

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “ต้องฝึกอบรม คัดสรร และเพิ่มเติมความรู้ ของผู้ปฏิบัติงานให้มากขึ้นเพราะเป็นเรื่องจำเป็นที่ผ่านมายังทำได้ระดับหนึ่ง ยังไม่สามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพมากนัก”

ปลัดอำเภอจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่า “ความเข้าใจในภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรมประเพณีของบุคลากรมีน้อยเนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาที่เข้ามาทำงานเพียง 1 ปีและ นายอำเภอจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานหากเป็นคนในพื้นที่ ก็จะเข้าใจในภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมดี”

โดยสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านนี้แทบไม่มียกเว้นการไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่น แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เห็นความจำเป็นต้องเข้าใจภาษาทุกคน เพราะเป็นการส่งเสริมให้เขา ไม่ใช่ภาษาไทยเป็นการแบ่งแยกและคิดว่าตั้งแต่้วยกลางคนลงมาหรือคนรุ่นใหม่รู้และเข้าใจ ภาษาไทย เรื่องที่สำคัญควรเป็นการสร้างเข้าใจ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือชาวบ้าน ด้านฝ่ายปกครองเห็นว่าผู้ปฏิบัติงานยังไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากนัก เพราะระยะเวลาทำงานค่อนข้างน้อยประมาณ 1 ปีพอเริ่มมีความเข้าใจก็มีการเปลี่ยนแปลง กำลังพล

4.5.3 การเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานทุก 6-12 เดือน

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “ การเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานทุก 6 เดือนมี ผลกระทบเพราะเราเน้นตัวบุคคลเป็นหลักแต่ถ้าเรามีกรอบการทำงานที่ชัดเจนก็ไม่เกิดปัญหา เช่น เรามีกรอบว่าใครที่เป็น ผอ.กอ.สสส.จขต. จะมีjob description ที่ต้องทำอะไรบ้างมี master plan อยู่ แล้ว ดังนั้นจะเปลี่ยนใครก็ได้ ถามว่าจะเปลี่ยนแปลงกำลังพลห้วงใด ประเด็นอยู่ที่กรอบการทำงาน การทำงาน 6เดือนคิดว่าสั้นไป การมอบหมายงานบางอย่างไม่ได้กลั่นกรองก่อน บางหน่วย รับผิดชอบงานมาก เช่น รับผิดชอบ 3 อำเภอแต่บางอำเภอมันมีสถานการณ์รุนแรง ในระดับฝ่าย อำนวยการควรใช้หน่วยในพื้นที่เป็นหลัก คนที่มาจากส่วนกลางควรทำงานในลักษณะเสริมหรือ เป็นคนกลางที่จะประสานหน่วยในพื้นที่กับหน่วยระดับบนไม่ควรเอาคนจากส่วนกลางมาเป็นส่วน หัว ที่กอ.สสส.จขต. เมื่อมาทำงานในพื้นที่ที่จะทำงานไม่ถูกเพราะไม่เข้าใจ อาจเกิดความขัดแย้ง สับสน เมื่อเกิดปัญหาเพราะเคยชินกับการบริหารงานในส่วนกลางยามปกติ”

พ.อ. วิชาญ สุขสง “ปัญหาเรื่องการใช้หน่วยหรือหมุนเวียนกำลังพล ควรใช้ หน่วยให้มีความต่อเนื่องใช้หน่วยในพื้นที่เป็นหลักและอยากให้ใช้กำลังประจำถิ่นมาแก้ปัญหาด้วย”

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “การเปลี่ยนแปลงกำลังพลทุก 6-12 เดือนมี ผลกระทบซึ่งควรจะปรับเปลี่ยนในระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรเพิ่ม มาตรการในการส่งต่อข้อมูล และการเปลี่ยนถ่ายโอนงานให้กัน”

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “การเปลี่ยนแปลงกำลังพลทุก 6 เดือนในระดับฝ่าย อำนวยการไม่ยากให้เปลี่ยนบ่อยควรเป็น 1 ปี แต่งานด้านการข่าวและยุทธการอยากให้ทำงาน มากกว่า 1 ปี ยกเว้นด้านการสนับสนุนไม่เป็นไร ส่วนกำลังพลที่จะเป็นหน่วยกำลังรบที่ทำงานใน

พื้นที่ก็ควรมีการเปลี่ยนแปลงกำลังเพื่อลดความเครียด (ปัจจุบันมีการพัก 12 วันทำงาน 36 วัน และมีการทำงาน 20 วัน พัก 10 วัน) ”

พ.อ.สมเดช โยธา “เรื่องการเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงาน ในระดับฝ่าย อำนวยการน่าจะเปลี่ยนทุก 2 ปี ผู้ปฏิบัติไม่ควรน้อยกว่า 1 ปี การเปลี่ยนแปลงหน่วยปฏิบัติงาน ควรเปลี่ยนเป็นพื้นที่ที่รับผิดชอบ ”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โสสิตาภา “การปรับเปลี่ยนกำลังพลหน่วยรบควรเปลี่ยนทุก 1 ปี ถ้าจะให้ดีขึ้นควรเปลี่ยนในลักษณะทยอยโดยให้หน่วยหลักระดับกองพลรับผิดชอบพื้นที่สามารถ จัดกำลังจากที่ตั้งปกติรับผิดชอบมีทั้งคนเก่าและใหม่ทุก ๆ 6 เดือนอาจจะลดปัญหาความเครียดได้”

นายตำรวจจาก สปก.ตร.สน. กล่าวถึง “ปัญหาในเรื่องการสับเปลี่ยนกำลัง พลเห็นว่าระดับฝ่ายอำนวยการ (staff) สามารถอยู่ได้ถึง 1 ปี ส่วนผู้ปฏิบัติที่มีความเครียดสูงในการ ปฏิบัติงานควรสับเปลี่ยนทุก 6 เดือน เรื่องของคน ฝ่ายตำรวจให้แนวความคิดว่า คนต้องพอใจใน ความต้องการของตนก่อนจึงจะทำงานได้ผลไม่มีหวั่น ต้องได้รับความก้าวหน้าในชีวิต ได้รับการ แต่งตั้งโยกย้ายภายหลังการปฏิบัติหน้าที่ และต้องปลอดภัยในเรื่องความปลอดภัย เช่น เรื่องเสื่อ เกราะก็ยังไม่เพียงพอ ในเรื่องเบียดเสียดกับข้าราชการทุกประเภทในพื้นที่ควรได้รับทุกคนเพื่อ ขวัญและกำลังใจในการทำงาน นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน ของตำรวจ เช่น แผ่นกันกระสุน หมวกกันกระสุน วิทยุติดต่อกันป้องกันการดักฟังจากโจร การ ช่วยเหลือกลุ่มชาวบ้านในเรื่องกล้องถ่ายรูป ขาดกล้องถ่ายภาพวิดีโอ ติดตั้งในเขตชุมชนเพื่อจับกุม คนร้ายในการก่อเหตุ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านในการให้ความร่วมมือในการต่อต้านการ ก่อความไม่สงบ เป็นต้น”

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “การเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงาน ฝ่ายบริหาร ควรจะเปลี่ยน 1-2 ปี ฝ่ายปราบปรามจะเกิดความเครียดควรปรับเปลี่ยนทุก 6 เดือน เพื่อกลับไป พื้นฟู แต่ในทางปฏิบัติกลับกันฝ่ายบริหารเปลี่ยนทุก 6 เดือน แต่เขามองว่าการโยกย้ายหน่วยทุก 6 เดือน มันเปลืองงบประมาณ และเรื่องความคุ้นเคยต่อพื้นที่ก็เลยให้สับเปลี่ยนทุก 1 ปี สำหรับ จำนวนผู้ปฏิบัติงานในปัจจุบันคิดว่าเพียงพอ”

พ.อ.อาคม พงศ์พรหม “ปัญหามูลสาร ต้องมองว่าบทบาทของตัวเองทำ อะไร ถ้าถามในเรื่องความเพียงพออาจไม่เพียงพอ ไม่สามารถควบคุมพื้นที่ได้ทั้งหมด ต้องวาง กำลังเป็นกลุ่มก้อน กำลังรบในพื้นที่ควรเปลี่ยนทุก 6 เดือนเพราะเครียด ตรงนี้ไม่ต้องห่วงถ้าฝ่าย อำนวยการหรือส่วนหัวดี เตรียมข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ดี กำลังรบฝ่ายไหนก็สามารถ ลงมาทำงานได้”

ความเห็นฝ่ายปกครอง

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “ไม่ควรมีการเปลี่ยนบ่อยครั้ง เพราะขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานคนมาใหม่กว่าจะรู้จักคน พื้นที่ ประเพณี ต้องใช้เวลา”

นายอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “การปฏิบัติงานในพื้นที่หากผู้ปฏิบัติสมัครใจปฏิบัติงานโดยตลอดไม่คำนึงถึงห้วงเวลา 6 - 12 เดือน จะได้รับความร่วมมือจากราษฎรอย่างมาก”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “ไม่ควรเปลี่ยนแปลงกำลังบ่อยๆ การทำงานต้องทำต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปีหรือจนกว่าการต่อสู้จะสิ้นสุด”

สรุปได้ว่า ปัญหาในด้านนี้ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์อยากได้ผู้สมัครใจลงมาทำงานและทำงานอย่างน้อย 1-2 ปี โดยด้านฝ่ายอำนวยการในปัจจุบันที่มาจาก กองบัญชาการกองทัพบก (บก.ทบ.) มีการเปลี่ยนทุก 6 เดือน ควรเปลี่ยนอย่างน้อยทุก 1 ปี หรือมากกว่านั้น สำหรับหน่วยปฏิบัติที่อยู่ในพื้นที่อิทธิพลของฝ่ายก่อความไม่สงบอาจเปลี่ยนทุก 6 เดือนได้ถ้ามีการเตรียมการที่ดีทั้งเรื่องข้อมูลข่าวสาร สภาพแวดล้อม การวางแผน สิ่งอำนวยความสะดวกและการโอนถ่ายงานที่เหมาะสม แต่อย่างน้อยควรปฏิบัติงาน 1 ปี สำหรับฝ่ายอำนวยการที่อยู่ในพื้นที่มีเหตุรุนแรงไม่ควรเปลี่ยนบ่อยหรือควรใช้บุคคลในพื้นที่เป็นหลักสำหรับคนที่มาจาก บก.ทบ. ควรใช้ในลักษณะเสริมหรือเป็นคนประสานงานระหว่างหน่วยในพื้นที่และหน่วยระดับบน

สำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่อยากให้ใช้กำลังพลในพื้นที่เป็นหลักและอยากให้มีการใช้กำลังประจำถิ่นมาร่วมแก้ปัญหาด้วย หรือในการเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติควรใช้ลักษณะทยอยให้ผู้ปฏิบัติงานเก่าปฏิบัติหน้าที่อยู่ด้วย

ฝ่ายปกครองไม่อยากให้มีการเปลี่ยนแปลงกำลังพลบ่อยเพราะขาดการต่อเนื่องในการทำงาน คนใหม่ที่เข้ามาทำงานกว่าจะรู้จักคน พื้นที่ ประเพณีก็ต้องใช้เวลาอย่างน้อยสุดถ้าจะเปลี่ยนแปลงควรเป็น 2 ปี และควรเป็นผู้ที่มีความสมัครใจ

4.5.4 จำนวนผู้ปฏิบัติงาน

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “จำนวนผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องแยกตอบ 2 ระดับ ในระดับปฏิบัติการและฝ่ายอำนวยการคิดว่าเพียงพอและควรกระจายให้มีในหลายๆ หน่วยงาน ส่วนหน่วยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่คิดว่าพอ ถ้าเรากำหนดงานให้เหมาะสมจึงบอกว่าสัมพันธ์กับ operation plan ถ้ามีมันก็เพียงพอในการปฏิบัติ”

พ.อ. อัฐวุฒิ อย่างสวย “สำหรับจำนวนผู้ปฏิบัติงานในฐานะหน่วย ฉก. หมายเลข 2 ตัว อ.ธารโต อ.เบตง จ.ยะลา มีพื้นที่กว้างและมีเป็นป่าเขา เป็นที่ซ่อนสมกำลัง ฉะนั้นจะรับผิดชอบมากก็อาจไม่เพียงพอ มันหนักแต่ก็ทำงานได้ควรพิจารณาพื้นที่รับผิดชอบ สถานการณ์

ฝ่ายตรงข้ามและภารกิจที่ได้รับมอบ และต้องไม่ลืมว่าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะต้องมีการพัก ฉะนั้นจะเหลือคนปฏิบัติงานเพียง 3 ใน 4 โดยสรุปคิดว่าเพียงพออยู่ที่ภารกิจสถานการณ์และพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นปัจจัยหลัก”

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “ในโครงสร้างของการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ภาพรวมมีประมาณ 65,000 คน แต่ทั้งนี้ทั้งหมดไม่ได้ลงมาปฏิบัติงาน ในส่วนทำงานจริงจะมีเพียงประมาณ 40,000 คน เท่านั้น หากสามารถปฏิบัติงานในส่วนที่ได้ครบตามจำนวนก็จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น”

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “สำหรับจำนวนผู้ปฏิบัติงานในปัจจุบันคิดว่าเพียงพอ”

พ.อ. วิชาญ สุขสง “จำนวนกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบันคิดว่าเพียงพอไม่ควรเอากำลังลงมาในพื้นที่มาก การแก้ปัญหาด้วยกำลังควรเป็นวิธีสุดท้าย การใช้กำลังมากก็ไม่สามารถยุติเหตุการณ์ได้”

พ.อ.สมเดช โยธา “ในเรื่องจำนวนผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ จำนวนผู้ปฏิบัติกับเป้าหมายไม่สมดุล ”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โนสิตาภา “ความพอเพียงของกำลังพลคงไม่พอ เพราะกองพันที่รับผิดชอบ 4 กองร้อยรับผิดชอบ 4 อำเภอ ดังนั้นจึงต้องรับผิดชอบพื้นที่กว้างมากเกินไป”

ค่ายฝ่ายปกครองให้ความเห็นว่า

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “มีเพียงพอแล้ว ต้องให้มีการขับเคลื่อนจริงจังและกำลังพลต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความรุนแรงที่เกิดขึ้น ที่สำคัญควรใช้กำลังประจำถิ่นและกำลังประชาชน เป็นหัวใจในการแก้ปัญหา”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “ด้านฝ่ายอำนวยการในระดับอำเภอเพียงพอแล้ว”

จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า จำนวนผู้ปฏิบัติงานในระดับฝ่ายอำนวยการมีจำนวนเพียงพอ แต่ในระดับปฏิบัติส่วนใหญ่กล่าวว่าปัจจุบันไม่เพียงพอ ทั้งนี้เพราะเหตุว่ามีพื้นที่รับผิดชอบกว้างมากและเป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์ความรุนแรง ดังนั้นในการวางแผนควรพิจารณาสถานการณ์ ภารกิจที่มอบให้และพื้นที่รับผิดชอบในการแบ่งมอบกำลังพลเพื่อปฏิบัติงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำงานใน ทก.4 คิดว่าไม่ควรนำกำลังลงมาในพื้นที่การแก้ปัญหาด้วยกำลังควรเป็นวิธีสุดท้ายและการใช้กำลังมากไม่สามารถยุติเหตุการณ์ได้ ส่วนฝ่ายปกครองเห็นว่าควรเพิ่มกำลังที่ปฏิบัติงานจริงในตำบลและหมู่บ้าน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเรื่องนโยบายเสริมสร้างสันติสุขของคณะกรรมการนโยบาย เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสสช.) ที่มอบให้กับ กอ.สสส.จชต. นำไปปฏิบัติ

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “ยกเลิกยุทธศาสตร์ 10 ยุทธศาสตร์โดยใช้การแก้ไขปัญหา
ในลักษณะเป็นพื้นที่และเป็น package แทน โดยความมั่นคงให้ทหารบูรณาการในส่วนการพัฒนา
และอื่น ๆ ให้ มหาดไทยบูรณาการแล้วให้ฝ่าย กอ.สสส.จชต. เห็นชอบ”

พ.อ.สมเดช โยธา “ถ้ามีการจัดตั้ง ศอ.บต.ควรต้องแก้ปัญหาด้านการศึกษาก่อน
ฉะนั้น ศอ.บต. ไม่ใช่มีเฉพาะฝ่ายปกครองต้องมีศึกษาธิการจังหวัด อำเภอ ตำบล เข้ามามีส่วนร่วมด้วย
ทางจังหวัดก็ว่าเรื่องมหาดไทยไป กระทรวงยุติธรรมต้องมาดูด้านกฎหมายให้กับประชาชนที่เสีย
โอกาส สรุปแล้วต้องเอาทุกกระทรวงเข้ามาดูแล ปกติมหาดไทยหรือฝ่ายปกครองก็จะดูแลเฉพาะ
เรื่องการปกครองอย่างเดียวไม่ได้ดูแลเรื่องการศึกษา ยุติธรรม ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ อยากให้มียุทธศาสตร์ต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม โดยมีการจัดกำลัง
เจ้าหน้าที่ เป็นฝ่ายการเมืองใน 200 หมู่บ้านที่รับผิดชอบ เพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม ฝ่ายตรงข้ามมีชุด
วางระเบิด ฝ่ายเราควรมีหน่วย (team) แก้ไขในเรื่องนี้ประกบให้ติด และสืบสวนอย่างใกล้ชิด ควร
แก้ปัญหาด้านการเมือง ในระดับรากหญ้าคือไปต่อสู้กับระดับชาวบ้านให้เข้าใจไม่ใช่เอานักวิชาการ
ระดับบนมาวางแผน การแก้ปัญหาด้านเชื้อชาติของคนในพื้นที่ต้องเอาคนที่มีความรู้จริงเข้าไป
พูดคุยในหมู่บ้าน

นโยบาย 200/2548 มี 10 กลยุทธ์หลัก เมื่อแปลงสู่ผู้ปฏิบัติ ทหาร 1 หมวดไม่
สามารถทำได้ครบทั้ง 10 อย่าง ดังนั้นควรแบ่งงานต่างๆ ให้ชัดเจนถึงผู้ปฏิบัติฝ่ายต่าง ๆ เช่น ใน
อนาคต มทก.4 อาจคุมทั้ง ศอ.บต.ซึ่งดูในเรื่องของมหาดไทย ความยุติธรรม การศึกษา เป็นต้น ส่วน
กอ.สสส.จชต.อาจมีขนาดเล็กลง ทำหน้าที่คล้ายพลเรือน ดำรง ทหารในอดีต ก็อาจจะเกิดการ
บริหารจัดการที่ดี และมีการวางแผนประสานงานร่วมกันเกิดขึ้น

ปัจจุบันนี้เราน่าจะเปลี่ยนกลยุทธ์ 10 กลยุทธ์ ที่ใช้มา 2 ปี (พ.ศ. 2547-2548) ซึ่งกลยุทธ์
ถูกออกแบบมาในขณะนี้ยังไม่รู้จะไรมากนัก แต่ปัจจุบันเรารู้เพิ่มมากขึ้นจึงน่าจะมีการกำหนด
กลยุทธ์ใหม่ โดยให้หน่วยที่ทำงานในพื้นที่เสนอแนะขึ้นมา หน่วยระดับสูงจึงมากำหนดให้สอดคล้อง
อย่างเช่น ชมรมตาดิกา เกี่ยวข้องกับการศึกษาและยุทธวิธีที่นำมาอบรมบ่มเพาะเด็ก จะทำอย่างไร
ให้ครูให้การศึกษายาวเดียว กระทรวงศึกษาธิการต้องเข้ามาดูด้วย จะให้ทหารห้ามเจ้กูไม่ให้ฝึก
ยุทธวิธีอย่างเดียวไม่ได้ ถ้าร่วมกันแก้ไขจะทำให้ยุทธการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างตรงจุด”

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “นโยบายเหมาะสม แต่ต้องมีการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และเน้นการบูรณาการองค์กร แผนงาน โครงการ ให้มากขึ้น ควรพิจารณาเรื่องการมอบอำนาจแก่ ผวจ. ให้ชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวในการแก้ปัญหา เช่น โครงการตำบลสายสัมพันธ์ ฯลฯ”

นายอำเภอจังหวัดยะลา เห็นว่า “นโยบายแต่ละกลยุทธ์ควรมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและควรมีการประชุมซักซ้อมให้แก่ผู้ปฏิบัติ ในช่วงครึ่งปีหรือหนึ่งปีควรมีการสัมมนาผู้ปฏิบัติเพื่อระดมความคิดเห็นว่ามีปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องอย่างไร และควรจะปรับปรุงแก้ไขนโยบายอย่างไร”

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดองค์กรของ กอ.สสส. จชต. เพื่อการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบ

ข้อเสนอแนะของสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง (สบส.)

การเสนอแนะต่อไปนี้เป็นความพยายามที่จะค้นหารูปแบบองค์กรที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่และสอดคล้องกับสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเริ่มจากพื้นฐานการจัดองค์กร กอ.สสส.จชต. ตามคำสั่ง 260/2547 เมื่อ 4 ตุลาคม 2547 และ คำสั่ง 200/2548 เมื่อ 31 พฤษภาคม 2548 ซึ่งต้องยอมรับว่า ตั้งแต่เหตุการณ์ปล้นปืนกองพันพัฒนาที่ 4 จนถึงปัจจุบัน รูปแบบองค์กรที่ได้รับการออกแบบจากรัฐบาลนั้น ยังไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะรับมือกับฝ่ายก่อความไม่สงบได้ในระดับยุทธการ ดังนั้น จึงขอเสนอแนวทางเพื่อแก้ปัญหาในระดับยุทธการ ประเด็นหลักๆ ดังนี้

การจัดองค์กร

1. การจัดระดับนโยบาย

บทบาทและหน้าที่ของผู้รับผิดชอบนโยบายสูงสุดต้องชัดเจน หน่วยเหนือต้องกำหนดให้ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบงานด้านความมั่นคง บ่อยครั้งที่นายกรัฐมนตรีลงมาเป็นผู้ปฏิบัติเสียเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สัมภาษณ์ในรายละเอียดระดับยุทธวิธีแทนการกำหนดนโยบาย หรือนำเสนอยุทธศาสตร์ให้กับหน่วยระดับยุทธการ (กอ.สสส.จชต.) เพื่อขยายผลต่อไปในรูปแบบของการปฏิบัติ

2. ส่วนบังคับบัญชา

การจัดส่วนบังคับบัญชาต้องกะทัดรัด คล่องตัว ส่วนบังคับบัญชา พิจารณาทั้งสองคำสั่งพบว่า ยังมีเจ้าหน้าที่ระดับสูงจำนวนมากเกินความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่ง รอง ลท.สสส.จชต. ซึ่งมีถึง 4 นาย ควรลดจำนวน รอง ลท.สสส.จชต. ให้เหลือเท่าที่จำเป็น

3. ส่วนฝ่ายอำนวยการ

3.1 ฝ่ายอำนวยการต้องบูรณาการอย่างแท้จริงทั้งการจัด กระบวนการคิด และการปฏิบัติ ส่วนฝ่ายอำนวยการ แม้ว่าในเอกสารของยุทธศาสตร์การดำเนินงานของ กอ.สสจ.จชต. ตามคำสั่ง 260/2547 ระบุว่า “ทุกส่วนงานของฝ่ายอำนวยการ และศูนย์ต่างๆ ข้างต้นจะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกันทั้ง พลเรือน ตำรวจ และทหาร ซึ่งถือว่าเป็น การบูรณาการในระดับฝ่ายอำนวยการ” แต่ในข้อเท็จจริงแล้วผู้ทำหน้าที่หลักของฝ่ายอำนวยการ เป็นทหาร และมีแนวโน้มหลักคิดและวิถีคิดทางทหารครอบงำผู้ปฏิบัติงานที่มีใช้ทหาร จากคำ บอกเล่าของเจ้าหน้าที่พลเรือนที่สำเร็จหลักสูตรการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ ขั้นต้น ของ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (ร.สธ.ทบ.) ขอมรับว่า “ทหารคิดอย่างเดียว” สำหรับ กอ.สสจ.จชต.ตามคำสั่ง 200/2548 ก็มีได้มีการระบุเช่นเดียวกับคำสั่ง 260/2547 เห็นควรให้ฝ่าย พลเรือนและตำรวจได้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ ทั้งตำแหน่งที่ บรรจุ การระบุไว้ในเอกสารแผนปฏิบัติการเสริมสร้างสันติสุข และร่วมคิด ร่วมตกลงใจ ภายใต้ กระบวนการแสวงข้อตกลงใจที่ประยุกต์ให้เข้ากับวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรที่มีใช้ทางทหารด้วย

3.2 หน่วยระดับยุทธการต้องมีเซลล์สมองเพื่อมองไกลและวางแผนอนาคต รูปแบบ การแก้ปัญหาในระดับยุทธการที่พบเป็นการไล่แก้ หรือเก็บปัญหาที่ถูกสร้างขึ้นจากกลุ่ม ก่อความไม่สงบ จุดใดที่มีปัญหาก็จะนำกำลังพลที่อยู่ไปอุดช่องว่างตรงนั้น เมื่อกลุ่มก่อความไม่ สงบย้ายกลุ่มเป้าหมายที่กระทำ หน่วยทหารก็โยกกำลังที่ร่อยหรอลงไปเรื่อย ๆ ในที่สุดกำลังพลทุก ส่วนถูกตรึงอยู่กับสถานการณ์ที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มก่อความไม่สงบ เป็นการถูกลวงหลอกให้ตกอยู่ ในสนามรบที่ฝ่ายก่อความไม่สงบได้สร้างขึ้นจากการโหมกระพือข่าวของสื่อมวลชน จนกระทั่งไม่ เหลือฝ่ายเสนาธิการและกองกำลังที่จัดเตรียมไว้เพื่องานในอนาคต ควรให้มีการจัดฝ่ายเสนาธิการ (ทีมคิด หรือเซลล์สมอง) ที่เป็นอิสระ เพื่อคิดและสร้างแผนปฏิบัติการระดับยุทธการที่สามารถตอบ ได้ในอนาคต และสร้างแผนปฏิบัติการให้กลุ่มก่อความไม่สงบได้แก้ปัญหาบ้าง

4. หน่วยปฏิบัติการวิธี

4.1 หน่วยปฏิบัติต้องกำหนดหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน ปัญหาสำคัญของหน่วยปฏิบัติคือ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง การจัดหน่วยใหม่บ่อยครั้ง กล่าวคือ คำสั่ง 260/2547 ห้วงเวลา 4 ต.ค. 47 – 31 พ.ค. 48 เป็นเวลา 8 เดือน ครั้งต่อมา คำสั่ง 200/2548 ห้วงเวลา 1 มิ.ย. 48 – 31 ส.ค. 48 (เวลาที่เขียน) เป็นเวลา 3 เดือน การเปลี่ยนคำสั่ง ในรอบ 8 เดือน และ 3 เดือน ตามลำดับ ก่อให้เกิดผลต่อหน่วยปฏิบัติเป็นอย่างมาก

4.2 บุคลากรทุกฝ่ายต้องมีพื้นความรู้และการฝึกอบรมที่เพียงพอการ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการจัดของจังหวัดและอำเภอเป็น กอ.สสจ. และ กอ.สสอ. โดยใช้

รูปแบบการจัดของ กอ.สสจ.จชต. เป็นต้นแบบนั้น ต้องมองย้อนกลับไปที่ กอ.สสจ.จชต. มีปฐมเหตุมาจาก กอ.รมน.ส่วนหน้าในสมัย พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นตัวแบบตั้งต้นของการจัด มีผู้อำนวยการเป็นทหารมาโดยตลอด และการที่จะจัดตั้งกองอำนาจทางด้านการมั่นคงที่มีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ เป็นผู้อำนวยการนั้น มีความพร้อมเพียงใด

4.3 การจัดตั้งหน่วยใหม่ต้องมีขั้นตอนเตรียมการและทดสอบความพร้อม การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของจังหวัดและอำเภอเป็น กอ.สสจ. และ กอ.สสอ. ไม่มีขั้นตอน การเปลี่ยนผ่านเลย ควรกำหนดขั้นตอน กรอบระยะเวลาเพื่อตรวจสอบ ทดสอบความพร้อมของ แต่ละอำเภอว่ามีความพร้อมเพียงใด?

4.4 ควรมีการกำหนด กอ.สสอ. ในพื้นที่ ที่มีความรุนแรงของ สถานการณ์สูงเป็นโครงการนำร่องในแต่ละจังหวัด เพื่อที่จะได้ทบทวนทรัพยากรของจังหวัดลงไป ได้ตรงกับสถานการณ์ในพื้นที่

5.3 ข้อเสนออื่นๆ

1. งานด้านการข่าวระดับยุทธการ มิใช่การติดตามพฤติกรรมของบุคคลเท่านั้น สิ่งที่อยู่เหนือกว่านั้นที่ต้องวิเคราะห์ให้ได้ คือ เครือข่าย องค์กร สายโยงใย โครงสร้างของกลุ่ม ก่อความไม่สงบแล้วทำลายล้างงาน ดัดวงจรมิให้พัฒนาขีดความสามารถ เพื่อยกระดับความ รุนแรงขึ้นสู่สากล

2. การทำความเข้าใจระดับการปฏิบัติงานของ กอ.สสจ.จชต. นั้นเป็นการ ทำงานในการกำหนดนโยบายระดับยุทธการ และหรือเป็นหน่วยคิด หน่วยใช้กำลังหรือเตรียม กำลังในระดับยุทธการ มิใช่ภารกิจยุทธวิธี เพียงการไล่จับโจรเท่านั้น

3. การประสานงานระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการไม่ต่อเนื่องสาเหตุเพราะมีการ เปลี่ยนแปลงการจัดองค์กรบ่อยครั้ง เจ้าหน้าที่ใหม่ไม่ทราบความต่อเนื่องของโครงการโดยเฉพาะ อย่างยิ่งกำลังพลที่มีต้นสังกัดที่แตกต่างกันมาก ควรค้นหารูปแบบการจัดการด้านกำลังพลและการ ดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ให้ต่อเนื่องกัน

ผลการสัมภาษณ์

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “ข้อเสนอแนะ โครงสร้างตามคำสั่ง 260/2547 คิดว่าเป็น โครงสร้างที่ดีแต่เราใส่คนสองส่วนไม่พอ (พลเรือน ตำรวจและทหาร) เราต้องเอาคนยกตัวอย่าง สอ.บต.และพตท.สองส่วนมารวมกัน ฝ่ายนโยบายและแผนจะต้องเป็นคนบูรณาการออกมาเป็น operation plan (แผนระดับยุทธการซึ่ง กอ.สสจ.จชต.เป็นผู้วางแผน) ก็คืองานพัฒนาและความ มั่นคงนั่นเอง”

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “ควรใช้รูปแบบการแก้ไขปัญหาลักษณะ ศอ.บต.และ พตท. โดยมี กอ.รมน.ภาค 4 เป็นองค์กรในการบริหารราชการ รวมทั้งปรับโครงสร้างให้มีเอกภาพให้มากที่สุด”

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “ข้อเสนอแนะถ้าจัดโครงสร้างองค์กรในการแก้ไขปัญหามาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คิดว่า กอ.สสส.อำเภอเป็นการจัดที่ยังไม่ได้ผลในการทำงาน ข้อเท็จจริงทหารส่งฝ่ายเสนานิการ ระดับพันตรีเป็นเลขานุการซึ่งมีหน้าที่นำแผนยุทธการและข่าวสารเรื่องความมั่นคงไปประสานงาน แต่ในแง่การทำงานร่วมยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้น ในเรื่องนี้คิดว่าควรยกเลิกการจัด กอ.สสส.ระดับอำเภอ”

พ.อ.ชัยวัฒน์ โมสิตาภา “เสนอแนะโครงสร้าง กอ.สสส.จชต.ในอนาคตว่า ผบ. กอ.สสส.จชต. ต้องมีอำนาจเบ็ดเสร็จ เด็ดขาด บูรณาการทุกหน่วยทำได้จริง ทุกกระทรวง ทบวงกรม และ ผบ.กอ.สสส.จชต. ควรเป็นบุคคลที่มีอำนาจมากกว่าแม่ทัพภาคที่ 4 รวมถึงจัดให้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตปกครองพิเศษ สามารถให้ความดีความชอบ โยกย้ายข้าราชการในพื้นที่ได้”

พ.อ.สมเดช โยธา “ศูนย์กลางของ กอ.สสส.จชต. ต้องมีฝ่ายอำนวยการทุกส่วนระดมความคิดด้วยกันทุกฝ่าย ดำรวจ จังหวัด แล้วจึงจะสามารถวางแผนสั่งการเป็นส่วนรวมได้ ในระดับ กอ.สสส.จชต.ควรเปลี่ยนให้ทางตำรวจ และอำเภอ สนับสนุนทางฝ่ายทหารในการแก้ไขปัญหามทางยุทธวิธี ”

นายอำเภอจังหวัดปัตตานี กล่าวว่า “ควรให้มีการยืดหยุ่น และปรับโครงสร้างเป็นระยะ ๆ ตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป”

ปลัดอำเภอจังหวัดนราธิวาส เห็นว่า “ควรเพิ่มกำลังที่ปฏิบัติงานจริงในตำบลหมู่บ้าน เพื่อช่วยคนที่เดือดขาดและอื่นๆ”

ข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ของ กอ.สสส.จชต.

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง เสนอข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ของ กอ.สสส.จชต. ดังนี้

1. เป็นหน่วยในการบูรณาการแผนงาน/โครงการทั้งหมด
2. มีอำนาจในการใช้งบประมาณบางส่วน
3. โยกย้าย ให้คุณให้โทษกับกำลังพลในสังกัดและนอกสังกัดได้

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ “ สำหรับข้อเสียของ กอ.สสส.จชต. คือ ไม่มี operation plan และตัวชี้วัดรวมถึงการอนุมัติเงิน ตัวชี้วัดแต่ละระยะเวลาก็ทำให้รู้ว่าจะต้องใช้งบประมาณเท่าไร และงบประมาณที่ใช้ควรเป็นงบประมาณแบบ agenda สามารถตรวจสอบได้ จะไม่ใช่การเขียนกระดาษแผ่นเดียวแล้วอนุมัติสรุปแล้วโครงสร้างที่เสนอแนะจะเรียกชื่ออะไรก็ได้แต่ต้องมีทั้งหน่วยพัฒนาและความมั่นคงมีแผน และมีตัวชี้วัดด้านงบประมาณจึงจะเป็นโครงสร้างที่สมบูรณ์”

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ เสนอเรื่องงบประมาณควรมีข้อเสนอว่า “กอ.สสส.จชต. ในปัจจุบันสามารถเบิกงบประมาณด้วยตนเองได้ที่เปอร์เซ็นต์ จึงจะแก้ปัญหาลำช้าและการ จัดทำสิ่งของอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการ”

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการตามบทบาทของ กอ.สสส.จชต. ตามโครงสร้างตั้งแต่ 16 ต.ค. 2548

1. บทบาทปราบปราม

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง เสนอบทบาทปราบปราม

1. งานด้านการข่าวควรมีเอกภาพและมุ่งไปสู่ กอ.สสส.จชต. เป็นหลัก
2. มอบอำนาจให้ฝ่ายทหารเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดและบูรณาการใช้กำลังได้ ทั้ง

พลเรือน ตำรวจ ทหาร

พ.อ. อาคม พงศ์พรหม ข้อเสนอแนะในเรื่องบทบาทการป้องกันและปราบปราม เจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงต้องใช้ พรก. บริหารราชการฉุกเฉินต่อไป เพราะเราขาดพยานบุคคล เราเข้าตรวจค้นจับกุมไม่ได้ถ้าไม่มีตัว พรก. ฉุกเฉินฯ ดังนั้น พรก. จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่รัฐ มีความสะดวก และสบายใจ ในการปฏิบัติที่ถูกกฎหมาย

การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ลุล่วงไปเราต้องเข้าใจปัญหาดังเดิม เสียก่อน ต้องใช้เวลา และวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคือ เราต้องสามัคคีกันเองก่อน ไม่ว่าจะเป็น ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองทุกระดับ สส. สจ. ต้องคุยกันเองก่อน ส่วนการกระทำ ของผู้ก่อความไม่สงบ 2 อย่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย รองรับช่วยเหลือเขาให้อยู่กับโทษ ก็ต้องทำ ไป การปราบปรามก็ต้องทำ เพราะพวกที่ฝังความคิดเชื่ออยู่ในหัวอย่างไรก็แก้ไขไม่ได้ ต้องกวาดล้างตรวจค้นโดยเฉพาะหมู่บ้านเป้าหมายพื้นที่สีแดง มิฉะนั้นเขาจะมีเสรีปฏิบัติ เพราะฉะนั้น ผู้บริหารต้องใช้อำนาจทหารเข้าปราบปรามแบบมีการชี้แจง ขออนุญาตเขาเข้าตรวจค้นและบูรณาการ ในพื้นที่สีแดง พื้นที่ไหนที่รู้ว่ามีการประกอบระเบิด ก็ต้องเร่งรัด ตรวจค้นทั้งหมู่บ้าน แหล่งที่ เก็บอาวุธ วัตถุระเบิด พื้นที่สงสัยที่ทหารเข้าไม่ได้ เราต้องเข้าไปได้ จักรยานยนต์เลื่อน ตะปู เรือใบ มีดพร้า ต้องตรวจตราอย่างจริงจังในเรื่องการค้าการขายของเหล่านี้

โดยสรุปแล้ว คิดว่า กอ.สสส.จชต. เดินมาถูกทางแล้ว แต่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ยังมีเสรีในการปฏิบัติในการเปลี่ยนความคิด ผู้นำศาสนา นักการเมือง ประชาชน จะต้องใช้เวลา มากก็ต้องยอม ควรมีการสังคายนาทบัญญัติของศาสนาอิสลามบางข้อ เอาสิ่งที่ถูกต้องมาชี้แจง ให้ชัดเจน เช่น คนไทยคือผู้บุกรุก สิ่งเหล่านี้ ถ้าผู้นำศาสนาออกมาพูดชี้แจงในสิ่งที่ถูกต้องดีกว่า ไปปลิวที่เราแจก

การก่อความไม่สงบของผู้กระทำผิด ก็ต้องทำการปราบปราม ตรวจสอบ และใช้กฎหมายอย่างจริงจังไม่ให้เขาเกิดเสรี การยุติเหตุการณ์น่าจะเกิดขึ้นได้”

พ.อ. เบญจพล รังษีภานุรัตน์ “ในเรื่องบทบาทการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบฝ่ายเราควรเพิ่มให้มีการปฏิบัติการเชิงรุกมากขึ้น และคงต้องนำ พ.ร.ก.บริหารราชการฉุกเฉินพ.ศ. 2548 มาใช้อยู่”

พ.อ. นเรศ วงศ์สุวรรณ จาก 2 บทบาท บทบาทการป้องกันและการปราบปราม และ บทบาทในการยุติความคิดในการต่อสู้ด้วยความรุนแรงมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสองบทบาทดังนี้ “เงื่อนไขที่สำคัญคือ โจทย์มันคืออะไร เงื่อนไขของการก่อความไม่สงบมันมีอะไรบ้าง ต้องดูที่เงื่อนไข การแก้ปัญหาถ้าเราตั้งโจทย์เราหาโจทย์ไม่พบเราแก้ผิดหมดเลยสำคัญคือ เรารู้หรือยังว่าจะไรคือเงื่อนไข ที่เป็นปัญหาจริง ๆ ในเชิงโครงสร้างของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การลดอิทธิพล การจะยุติสถานการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ มันอยู่ที่เงื่อนไข ถ้าเราหาเงื่อนไขตรงนี้พบ หรือเข้าใจสภาพเงื่อนไขในพื้นที่มาตรการต่าง ๆ จะแก้ตามเงื่อนไขที่เกิดขึ้นนี้คือโจทย์ที่ใหญ่กว่า ที่ผ่านมา จะพบว่า การใช้ พรก. ไปลดเงื่อนไขจริงหรือเปล่า ลดเงื่อนไข social trust จริงหรือเปล่า ลดเงื่อนไขของปัญหาเชิงเศรษฐกิจจริงหรือเปล่า ลดเงื่อนไขความไม่ต่อเนื่องทางการศึกษาหรือไม่ อันนี้เป็นเรื่องใหญ่กว่า เรื่อง พรก. เป็นแค่เครื่องมือที่เอามาช่วยการวางยุทธศาสตร์ คือ ไปที่เงื่อนไข ตรงนี้สำคัญมาก โดยสรุป ผมมองเรื่องนี้เป็นเรื่องรอง ๆ เรื่องใหญ่คือการวางกรอบในการแก้ปัญหาเชิงเงื่อนไขที่เป็นโครงสร้างของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้มากกว่า ถึงจะแก้ปัญหาได้ยั่งยืนกว่า ตัว พรก. ออกมา 100 ฉบับ 10 ฉบับ แต่คำถามคือ ถ้าไม่ได้แก้ที่เงื่อนไขก็ยาก”

พ.อ.สมเดช โยธา “ฝ่ายตรงข้ามมียุทธศาสตร์ที่ดี เพราะไม่เปิดเผยถึงองค์การ เป็นองค์การลับ แต่การปกครองในอนาคตเป็นไปได้ยากเพราะยังไม่ตกผลึก คือการหลอกลวงรุ่นใหม่มาค่อสู่โดยเอาศาสนาเป็นข้ออ้างซึ่งไม่ถูกต้อง เช่น การเอาญิฮาดมาอ้างเพื่อจะได้ขึ้นสวรรค์ ซึ่งทางคณะผู้แทนองค์การการประชุมอิสลามก็มองว่าเป็นการต่อสู้ทางรัฐศาสตร์ไม่ใช่ต่อสู้เพื่อศาสนา ดังนั้น เงื่อนไขทางต่างประเทศยังเพื่อยู่ระยะยาวจะแพ้ แม้ว่าจะได้ดินแดนแต่ก็ต้องแย่งชิงผลประโยชน์ต่างๆ อีกมากมายโอกาสที่จะไปถึงจุดนั้นเป็นไปได้ยาก เหตุเพราะขบวนการไม่มีอุดมการณ์ที่แท้จริงอย่างคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตามเงื่อนไขทางต่างประเทศเขายังเพื่อยู่ เราต้องไม่ทำลายสิทธิมนุษยชนฆ่าผู้หลงผิดเหมือนกรณีกรือเซะ หรือไปฆ่าเด็กผู้หญิงขยายผลรุกราม ให้เขาเอาไปสร้างเงื่อนไข ประกาศต่อสังคมโลกอันนั้นจะทำให้เราพ่ายแพ้ อีกทั้งการกำหนดยุทธศาสตร์ในการยุติสถานการณ์และการดำเนินการในเรื่องอื่นๆ ให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้พร้อมๆ กัน”

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย ข้อเสนอแนะ ตามบทบาทของ กอ.สสจ.ชด.ในการปราบปราม “ในกรณี พรก.ได้ผลระดับหนึ่งแต่ถ้าจะมีการออกกฎหมายเฉพาะเป็นพื้นที่พิเศษเป็นไปได้อีกไหมที่ไม่ต้องมีพยานหลักฐานตามกฎหมายปกติใช้กฎหมายที่มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ความรุนแรงในปัจจุบัน เพราะไม่มีใครกล้ามาเป็นพยาน”

นายตำรวจจาก สปก.ตร. ส่วนหน้ากล่าวถึง “การยุติสถานการณ์การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ายังไม่สามารถสรุปหรือวิจารณ์ได้ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นถูกบ่มเพาะมา 5 – 20 ปี ปัญหาในปัจจุบันสุกงอมแล้ว ต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหา โจรได้รับการฝึกมาแล้ว และโจรมีความเชื่อโดยบริสุทธิ์ การกระทำของเขาเป็นอุดมการณ์ที่ถูกต้อง

ทำอย่างไรถึงจะสำเร็จ ปัจจุบันหน่วยงานที่รับหน้าเสื่อหลักคือ ตำรวจและทหาร เรายังไม่ได้บูรณาการหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมกันรับผิดชอบแก้ไขปัญหา เช่น การสร้างเด็กให้มีความเชื่อที่ถูกต้อง การก่อเหตุเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ระบบติดต่อสื่อสารจากองค์กรโทรศัพท์กรมไปรษณีย์ โทรเลข ฯลฯ ต้องช่วยกันให้ความร่วมมือ

ความเห็นของนายตำรวจท่านนี้ต่อการปราบปรามการก่อความไม่สงบ เพิ่มเติมอีกว่าควรจะใช้กฎหมายเป็นหัวหอกในการนำ (law enforcement) และใช้การปฏิบัติการทางทหารตามจึงจะสามารถประสพผลการปราบปราม (เรื่องทางยุทธการ) จะต้องมีการข่าวที่ดีและการปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์รวมถึงการช่วยเหลือประชาชนเป็นฐานในการสนับสนุนในการแก้ไขปัญหการก่อความไม่สงบ ในแง่คิดตำรวจมองถึงการสกัดกั้นการส่งกำลังบำรุงของโจร เงินอาวุธ ยุทโธปกรณ์ต่างๆรวมถึงกลุ่มโจรเข้ามาจากอำเภอหรือจังหวัดอื่น ๆ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรวางแผนตรวจเข้มถึงท่าเรือ เช่น ท่าเรือสตูล และด่านตรวจคนเข้าเมือง หรือจุดผ่านแดนที่มักมีบุคคลผ่านเข้าออกบ่อยครั้ง เพื่อเป็นการตัดการสนับสนุนการปฏิบัติการก่อความไม่สงบ นอกจากนี้ฝ่ายเราควรมีการพัฒนาในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยาต่อประชาชนทั้งฝ่ายเราและโจรให้มากกว่าในปัจจุบัน ในระดับชาติควรมีการวางแผนในการต่อสู้ทางความคิด ยุติความคิดการกระทำอันรุนแรง ออกมาตอบโต้อย่างเป็นระบบรวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมโลกเข้าใจอย่างทันที”

2. บทบาทยุติความคิด

ข้อเสนอแนะ Strategic Research Institute ในการสร้างเอกภาพทางความคิด

1. หน่วยงานความมั่นคงของรัฐ และรัฐบาล ต้องสร้างเอกภาพทางความคิดในเรื่องสาเหตุของความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าเกิดจากอะไรบ้าง เช่น เกิดจาก

ขบวนการแบ่งแยกดินแดนเป็นหลัก ส่วนเหตุอื่นๆ เป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น เป็นต้น จึงจะสามารถกำหนดทิศทางในการต่อสู้ หรือป้องกันแก้ไขความรุนแรงทั้งหลายให้สงบได้อย่างยั่งยืน

2. หากทุกฝ่ายยอมรับว่าสาเหตุหลักเกิดจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนอย่างมีเอกภาพแล้ว ก็สามารถนำหลักการ ป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบมาใช้ได้ คือ การปราบปรามกองกำลังติดอาวุธ การพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร การปรับปรุงสภาพแวดล้อม และช่วยเหลือประชาชน เป็นมาตรการหลักโดยมีการปฏิบัติการจิตวิทยา และการข่าวกรองเป็น มาตรการสนับสนุน

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับความเป็นเอกภาพในทุกด้าน ความสามัคคี แข็งแข็งประชาชนกลับมาเป็นฝ่ายเรา บริหารจัดการรัฐกิจอย่างเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ ทำลายปัจจัยความอยู่รอดของขบวนการฯ ไม่ให้มีเสรีในการปฏิบัติ ตัดการสนับสนุน จากแนวร่วม ทั้งสถานที่บ่มเพาะทางความคิด และการส่งกำลังบำรุง รวมทั้งเงินทุน และปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง การเศรษฐกิจ สังคม และการศาสนาในทางสายกลาง ไม่ใช้ความรุนแรงว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา ซึ่งเป็นแนวทางเดียวที่จะเกิดสันติภาพได้จริง และเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

4. แนวทางในการดึงประชาชนส่วนใหญ่กลับมาเป็นฝ่ายเรานั้น ต้องยึดถือแนวทางสันติเป็นหลัก เป็นคนละครณีกับการปราบปราม กำลังติดอาวุธที่เป็นการทหาร ดังนั้น การจะพิจารณาสิ่งใด ต้องเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง นั่นคือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ด้วยการยึดถือหมู่บ้านและมัสยิด หรือวัด เป็นจุดศูนย์กลาง (central of gravity) พัฒนาตามความคิดของประชาชน โดยรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจของประชาชน และแสดงความจริงใจของรัฐในการเอาใจใส่ดูแลประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “เพิ่มบทบาทให้กับ มหาดไทย สาธารณสุข และ ยุติธรรม ร่วมกันในการบูรณาการภายใต้การอำนวยการของ กอ.สสส.จชต. และจัดตั้ง รร. การเมืองที่มีคุณภาพในการดำเนินการ”

พ.อ. อาคม พงศ์พรหม “ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สิ่งที่เขาเชื่อคือ ศาสนาและผู้นำศาสนา ทำอย่างไรจะให้ผู้นำเป็นฝ่ายเรา ถ้ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มดาวะห์ โดยเฉพาะผู้นำศาสนา กลุ่มดาวะห์ ให้องค์กรอิสลามมาพูดคุยว่าอย่างไรหนูก้อย่างไหนผิด เราไม่มีโอกาสตรวจสอบว่ากลุ่มดาวะห์พูดอะไรผิดหรือถูก เราต้องเอาสิ่งที่เป็นสากลมาให้เขารู้เขาเห็นให้ได้ ยกตัวอย่างเช่น คนไทยพุทธคือคนนอกศาสนา ต้องการให้ศาสนาของเขายอมรับศาสนาอื่นด้วย

เป็นการปลุกฝังทำให้เขาแบ่งแยกกันเอง แต่คนที่นี้ถูกปลุกฝังว่า “คนนอกศาสนาคือผู้รุกราน” และจะร่วมกิจกรรมกับศาสนาอื่นทำไม่ได้ จึงทำให้เกิดความหวาดระแวง ย่ำต่อการถูกชักจูง แต่ถ้าเราทำให้คำสอนเขาถูกต้อง ก็จะทำให้เขาเกิดความเข้มแข็งทางความคิดเขาได้เอง ไม่ว่าคนพุทธหรือคริสต์มาเขาก็จะยอมรับ ขอให้เขาเปิดกว้าง จริงแล้วผู้นำศาสนาหลายคนให้ความร่วมมือ แต่บางครั้งเขาถูกข่มขู่ สิ่งที่เราได้รับข้อมูลเหล่านี้คือภายหลังจากเขาได้เข้ามาพูดคุยในโรงเรียน เสริมสร้างสันติสุข การนั่งเฉยเพราะอะไร การไม่ยอมเป็นพยานเพราะอะไร เพราะเจ้าหน้าที่ไม่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยเขาได้ เขาไม่อยากจะถิ่นฐานบ้านเกิดเขาพร้อมสู้ ถ้าเขารู้สึกปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่ของรัฐคุ้มครองเขาอยู่ จากการก่อความไม่สงบในแต่ละหมู่บ้านเกิดจากกลุ่มคาวะห์ที่มาชักจูงลูกหลานเขาไปทำความผิดต่างหมู่บ้าน ทำไมเขาต้องเชื่อเพราะหลักศาสนาสอนว่าต้องให้การยอมรับกลุ่มคาวะห์ เมื่อมาพูดคุยทั้งหมู่บ้านจะเชื่อ เพราะเขาเป็นตัวแทนของพระเจ้า ตรงนี้ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่พูดไม่ออก ปลอบเขาให้ชักจูงได้ง่าย

กลุ่มคาวะห์เราต้องมีวิธีการตรวจสอบ ต้องขึ้นทะเบียนจัดทำรูปถ่ายโดยปกติคนในหมู่บ้านเขาอยู่กันอย่างสงบไม่มีปัญหา พอคนของกลุ่มคาวะห์เข้ามาบิดเบือนศาสนาทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในทุกวันนี้ ทำอย่างไรจะปลุกฝังคนในหมู่บ้านให้รู้ว่าหลักศาสนาจริง ๆ มันเป็นอย่างนี้ ถ้าใครจะมาพูดก็จะไม่เป็นผล แต่เขาสามารถสร้างข่าว เช่น จนท.ของรัฐ ฆ่าพี่น้องของเรา พร้อมรูปถ่าย ทำให้ชาวบ้านเชื่อ ต่อไปเราต้องป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่พวกนี้เข้ามาในหมู่บ้านเรา ทางแก้เราต้องตรวจสอบกลุ่มคาวะห์ ทำให้ถูกต้อง โดยฝ่ายปกครองและผู้นำศาสนา”

พ.อ. เบญจพล รังษิภานุรัตน์ “ในเรื่องบทบาทเพื่อยุติความคิดในการต่อสู้ด้วยความรุนแรง ต้องเพิ่มความเข้มงวดต่อแกนนำให้ได้ ต้องมีการแทรกเรื่องการศึกษาให้กับเยาวชนในพื้นที่ นอกจากนี้เมื่อจับกุมผู้กระทำความผิดได้ควรลงโทษให้ปรากฏชัดเจน เพื่อให้เห็นผลที่เกิดขึ้นเมื่อกระทำความผิด”

พ.อ.อัฐวุฒิ อย่างสวย “ด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์และการช่วยเหลือประชาชน จากการกระทำที่ผ่านมาเป็นความคิดมาจากภาครัฐแต่ควรเป็นความคิดมาจากชาวบ้าน เช่น การจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ การทาสีมัสยิด ฯลฯ บางทีเขาอาจต้องการปรับปรุงสภาพโรงเรียน ปอเนาะ หรือห้องน้ำให้กับเด็กๆ มากกว่าอะไรทำนองนี้

การช่วยเหลือตามความต้องการของเขา เช่น การปรับปรุงปอเนาะ ตาติกา ทาสี ทำส้วม โดยทำงานร่วมกับเขาได้พูดกัน กินข้าวด้วยกัน บ่อยครั้งเขาก็เกิดความสัมพันธ์ที่ดี อันนี้กลายเป็นการช่วยเหลือประชาชน และการปฏิบัติการจิตวิทยาทางอ้อมเมื่อเกิดสิ่งผิดปกติขึ้นมาชาวบ้านก็กลัวพอที่จะแจ้งเตือนฝ่ายเรา เช่น ป้องกันและระงับเหตุได้ทัน”

ข้อเสนอด้านการบริหารจัดการ

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง เสนอแนะว่า “ควรลดหน่วย หรือรวมหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเหมือนกันเข้าด้วยกัน ต้องไม่เอาบุคลากรที่มีศ ตำแหน่งสูงมาปฏิบัติงานจนเกินความจำเป็น และสำคัญที่สุดต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชา”

พ.อ. เบญจพล รังษีภานุรัตน์ “การบริหารจัดการ ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีประสิทธิภาพและทำงานร่วมกันเป็น team work”

พ.อ.วิชาญ สุขสง “อยากให้ ทก. 4 มีอำนาจในการบริหารจัดการ มีเอกภาพ สามารถเลือกผู้บังคับหน่วยระดับรองได้ กองทัพบกสนับสนุนคนและหน่วยระดับกองพัน มีการแก้ไข ทก. 4 สามารถโยกย้ายข้าราชการได้ ด้านงบประมาณ แผนโครงการต่างๆ ควรผ่านทก. 4 ปัญหาถ้าเราไม่เปลี่ยนผู้บริหารบ่อยๆ น่าจะดีเพราะว่าการทำงานเริ่มจะเข้ารูปเข้ารอย เมื่อเปลี่ยนก็ต้องไปเริ่มกันใหม่โดยเฉพาะงานด้านการข่าว ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมควรอยู่ที่การบริหารจัดการ การแก้ปัญหาทางยุทธวิธีเพื่อยุติเหตุการณ์ร้ายวัน และการเพิ่มเติมกำลังลงมาในการปราบปรามควรต้องวิเคราะห์พื้นที่ที่ประกอบด้วยและเป็นวิธีสุดท้ายในการปฏิบัติ ในเรื่องนโยบายต่างๆ ของ กอ.สสจ.จชต. นั้นดีแล้ว แต่ควรพิจารณาหน่วยที่รับผิดชอบให้สอดคล้อง และด้านงบประมาณต้องให้ถึงมือหน่วยปฏิบัติ”

ข้อเสนอด้านบุคลากร

พ.อ.นักรบ บุญบัวทอง “หน่วยงานต้องคัดสรรบุคคลที่มีคุณภาพมาทำงาน รวมทั้งมีการตอบแทนให้”

พ.อ. เบญจพล รังษีภานุรัตน์ “ในเรื่องบุคคลควรแก้เรื่องวัฒนธรรมองค์กร เนื่องจากมาจากหลายหน่วยงานต่างพื้นที่ควรมีการปรับแก้ให้ทำงานเข้ากันได้ ปัญหาทางภาคใต้เป็นปัญหาระดับประเทศเพราะฉะนั้นจะให้คนในพื้นที่แก้ไขคงไม่ได้ ดังนั้น จึงควรร่วมมือร่วมใจกันแก้ไข”

พ.อ.วิชาญ สุขสง “การเพิ่มเติมกำลังลงมาในการปราบปรามควรต้องวิเคราะห์พื้นที่สถานการณ์ประกอบด้วยและเป็นวิธีสุดท้ายในการปฏิบัติ”

โดยสรุป หน่วยงานต้องคัดสรรบุคคลที่มีคุณภาพมาทำงาน รวมทั้งมีการตอบแทนให้ และในเรื่องบุคลากรควรแก้เรื่องวัฒนธรรมองค์กร เนื่องจากมาจากหลายหน่วยงานต่างพื้นที่ควรมีการปรับแก้ให้ทำงานเข้ากันได้ เช่น มีการปฐมนิเทศร่วมกัน ข้าราชการหรือฝ่ายอำนวยการ ทหาร ตำรวจควรใช้คนในพื้นที่เป็นหลัก และใช้กำลังประจำถิ่นในการป้องกันและปราบปราม การจัดกำลัง

เข้าไปในแต่ละพื้นที่ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับภารกิจ สภาพพื้นที่รับผิดชอบ และสถานการณ์
ความรุนแรง การเพิ่มเติมกำลังลงมาในการปราบปรามควรเป็นวิธีสุดท้ายในการปฏิบัติ